

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE

**SIA STORENT FINANŠU ANALĪZE UN REZULTĀTU
NOVĒRTĒJUMS**

SIA STORENT financial analysis and evaluation of results

DIPLOMDARBS

Profesionālā ekonomikas bakalaura studiju programma

Autors: **Agnese Meldere**

Studenta apliecības Nr.: am10134

Darba vadītājs: M.ekon., lektore. Maiga Kasale

RĪGA 2015

ANOTĀCIJA

Finanšu analīze ļauj aprēķināt un izpētīt saimnieciskās darbības rezultātus un noteikt attīstības iespējas. Darba mērķis ir, izpētīt finanšu analīzi no dažādu teorētisko materiālu aspekta un veicot SIA STORENT finanšu analīzes aprēķinus, interpretēt tos un izdarīt secinājumus un priekšlikumus uzņēmuma darbības attīstībai.

Darba gaitā autore novērtē SIA STORENT finanšu analīzes rādītājus, salīdzinot tos ar konkurenta rādītājiem. Darba izpētes rezultātā tiek noteikts, ka SIA STORENT finanšu analīzes rādītāji atklāj uzņēmuma nestabilo stāvokli lielu aizņemto līdzekļu un apjomīgu investīciju dēļ.

Atslēgas vārdi: Finanšu analīze, likviditāte, finansiāla stabilitāte, maksātspēja.

ANNOTATION

Financial analysis allows to calculate and study the economic performance and to identify opportunities for development. Aim of the work is to investigate the financial analysis of the various theoretical material aspect and performing SIA STORENT financial analysis calculations, interpret them and to draw conclusions and suggestions for enterprise development.

As work progresses, the author assesses SIA STORENT financial analysis indicators, comparing them with competitor's readings. In result of research is determined that SIA STORENT financial analysis results reveals low financial stability of company performance, because of high borrowed funds and massive investment.

Keywords: Financial analysis, liquidity, financial stability, insolvency

SATURS

Ievads	6
1. Finanšu analīzes būtība un mērķi.....	8
2. Finanšu analīzes rādītāji.....	11
2.1. Līdzekļu un to avotu struktūras dinamikas aprēķini un novērtējums.....	11
2.2. Saistību rādītāju aprēķini un novērtējums.....	14
2.3. Likviditātes rādītāju aprēķini un novērtējums.....	16
2.4. Aprites rādītāju aprēķini un novērtējums.....	21
2.5. Rentabilitātes rādītāju aprēķini un novērtējums.....	23
3. Maksātspējas raksturojums.....	27
3.1. Maksātspējas cēloņi, pazīmes un ietekmējošie faktori.....	27
3.2. Maksātspējas modeļu aprēķins un novērtējums.....	29
4. Uzņēmuma darbības prognozēšanas būtība un metodes.....	33
5. SIA STORENT finanšu analīze, novērtējums un prognozes.....	36
5.1. Uzņēmuma darbības raksturojums.....	39
5.2. Līdzekļu un to finansēšanas avotu analīze.....	39
5.3. Finansiālo rezultātu analīze un novērtējums	42
5.4. Finanšu koeficientu analīze un novērtējums	46
5.5. Uzņēmuma maksātspējas analīze un novērtējums	50
5.6. Uzņēmuma attīstības prognozes novērtējums.....	53
6. Ramirent Baltic AS finanšu analīze un novērtējums.....	55
6.1. Uzņēmuma darbības raksturojums.....	55
6.2. Uzņēmuma galveno finanšu rādītāju analīze un novērtējums.....	56
Secinājumi	65
Priekšlikumi.....	67
Izmantotā literatūra un avoti	68
Pielikumi	71
1. pielikums.	
Pamatlīdzekļu sastāvs un glabāšanas termiņi SIA STORENT.....	71
2. pielikums.	
SIA STORENT bilance un peļņas vai zaudējumu aprēķins 2013. gadam un 2012. gadam.....	73

3. pielikums.

SIA STORENT bilance un peļņas vai zaudējumu aprēķins 2011. gadam un 2010.

gadam..... 76

4. pielikums.

Ramirent Baltic AS bilance un peļņas vai zaudējumu aprēķins 2013. gadam un 2012.

gadam..... 79

5. pielikums.

Ramirent Baltic AS bilance un peļņas vai zaudējumu aprēķins 2011. gadam un 2010.

gadam..... 83

IEVADS

Saimnieciskā darbība ikvienā valstī ir pamats ekonomiskajai izaugsmei. Neatkarīgi no uzņēmuma lieluma, tā jaudas, nozares kurā tas darbojas vai ieguldījuma valsts attīstībā, ikvienam no tiem ir jāuzrauga saimnieciskās darbības gaita un darbības rezultāti. Pilnīgi saimnieciskās darbības analīzei un nākotnes darbības prognozēšanai pielieto finanšu analīzi. Finanšu analīzē iespējama dažādu procesu sīkāka analītiska izpēte, kas redzams pēc rentabilitātes, likviditātes, maksātspējas un citiem rādītājiem. Gadu laikā nepieciešamība pēc finanšu rādītāju izpētes uzņēmumos pieaug, jo globalizācijas un uzņēmumu paplašināšanās rezultātā nepieciešams veidot lielāku saikni ar uzņēmumu un tā investoriem. Līdz ar to, izmantojot finanšu analīzes rādītājus kā pārskatāmu saimnieciskās darbības rezultātu iespējams optimizēt laika ieguldījumu un darbības plāna izstrādes posmus uzņēmumā. Tas ir, finanšu analīze ne tikai ļauj aprēķināt un izpētīt saimnieciskās darbības rezultātus un noteikt attīstības iespējas, bet arī samazina patērēto laiku un līdzekļus, lai veiktu šādas aktivitātes.

Darba mērķis ir, izpētīt finanšu analīzi no dažādu teorētisko materiālu aspekta un veicot SIA STORENT finanšu analīzes aprēķinus, interpretēt tos un izdarīt secinājumus un priekšlikumus uzņēmuma darbības attīstībai.

Šā mērķa sasniegšanai tika izvirzīti uzdevumi:

1. Raksturot finanšu analīzi, tās teorētiskos aspektus;
2. Raksturot finanšu analīzē pielietojamās metodes un rādītāju sistēmu;
3. Raksturot maksātspējas teorētiskos aspektus un pielietojamās metodes;
4. Raksturot SIA STORENT darbību
5. Analizēt SIA STORENT finanšu analīzes rādītājus;
6. Analizēt SIA STORENT maksātspējas rādītājus;
7. Analizēt konkurenta finanšu analīzes rādītājus;
8. Novērtēt veiktos aprēķinus, izdarīt secinājumus un priekšlikumus.

Bakalaura darba struktūra ir veidota balstoties uz izvirzītajiem uzdevumiem, noteiktā loģiskā secībā. Pirmajā nodaļā sniegta finanšu analīzes teorētisko aspektu izpēte izmantojot dažādu autoru darbus. Tiek raksturota finanšu analīzes būtība un mērķi, kā arī tās pielietojums uzņēmuma saimnieciskās darbības izpētē.

Otrajā daļā autore atspoguļo finanšu analīzē pielietojamās metodes un paņēmienus, tiek raksturota to būtība un pielietojamība analīzes procesā.

Darba trešajā daļā tiek raksturota maksātspēja, tiek izklāstīts tās vispārīgs raksturojums un būtība. Tiek noteikti tās rašanās cēloņi un pazīmes dažādu apstākļu

ietekmē. Autore piedāvā apskatīt arī dažus no vairuma maksātspējas aprēķināšanas metodēm, kas tiks pielietoti uzņēmuma finanšu analīzei.

Ceturtajā daļā tiek virspusēji tiek apskata prognozēšana un tās biežāk pielietojamās metodes, kas tiks pielietotas uzņēmuma darbības prognozēšanā.

Piektajā daļā, izmantojot iepriekšējās nodaļās atspoguļoto pētījumos iegūto informāciju, tiek veikta SIA STORENT finanšu analīze un prognozes. Tiek apkopoti veiktie aprēķini un analizēti pēc literatūrā izpētītajām optimālajām robežām un vēlamo rezultātu gaitas.

Sestajā daļā tiek veikta finanšu analīze konkurenta uzņēmumam un veikts salīdzinājums ar pētāmo uzņēmumu. Par analīzes metodēm tiek izvēlētas vispārīgākās, neiedziļinoties sīku aspektu dziļākā izpētē, lai iegūtu vispārīgu uzņēmuma darbības raksturojumu.

Darba pamatā izmantoti dažāda veida Latvijas un ārzemju mācību literatūra, internetā pieejamie materiāli un SIA STORENT finanšu pārskata dokumenti.

Pētot un analizējot izmantoto literatūru tiek pielietotas, vispārzinātniskās izzināšanas metodes kā gramatiskā, salīdzinošā, analītiskā un citas, kā arī ekonomiskās analīzes un ekonomiski- matemātiskās metodes.

Pētījuma periods ir no 2010. gada līdz 2014. gadam. Šāds pētījuma periods izvēlēts, lai sasniegtu visaptverošu informācijas apkopojumu un dažādību pētījuma interpretācijā.

1. FINANŠU ANALĪZES BŪTĪBA UN MĒRĶI

Uzņēmuma darbības rezultāts ir atkarīgs no vairākiem faktoriem- ražojamā produkta vai sniegtā pakalpojuma kvalitātes, cenas, apjoma, darba ražīguma līmeņa, pašizmaksas un citiem faktoriem. Tāpēc to novērtēšanai ir nepieciešama vairāku rādītāju sistēma, kas aptvertu visas darbības jomas. Lai iegūtu šos rādītājus uzņēmumā tiek nodrošināta kā finanšu tā vadības grāmatvedība. Vadības grāmatvedība nodrošina uzņēmuma vadībai finanšu informācijas klasifikāciju mērīšanu un aprēķinu, analīzi un tās interpretāciju un plānošanu esošajam un nākamajiem periodiem. Finanšu grāmatvedības galvenais uzdevums ir finanšu pārskata sastādīšana, kas iekļauj izmaksu un ieņēmumu atspoguļošanu peļņas vai zaudējumu pārskatā, un līdzekļu un to avotu atspoguļošanu bilancē. Tas arī atrunāts likumā „Gada pārskatu likums”, kur teikts: „Finanšu pārskats kā kopums sastāv no bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina, naudas plūsmas pārskata, pašu kapitāla izmaiņu pārskata un pielikuma”. Savukārt finanšu pārskats ir daļa no gada pārskata. Gada pārskats kā vienots kopums sastāv no finanšu pārskata un vadības ziņojuma par sabiedrības attīstību pārskata gadā.¹

Gada pārskats ir viens no svarīgākajiem vienojošajiem aspektiem starp uzņēmumu un investoriem. Tā sniegto informāciju var iedalīt divās daļās: finanšu, kā skaitliski dati, un ziņojumi kā vadības vai auditoru sniegts finansiālās situācijas izklāsts vārdos. Sākotnēji finanšu pārskats vairāk izpaudās tā ziņojumu formā, bet gadiem ejot, radās nepieciešamība vairāk saistīt uzņēmumu ar tā investoriem un akcionāriem, kā rezultātā finanšu pārskata sastāvs mainījās. Tādēļ, lai izprastu gada pārskata datu būtību, mainību un ievirzi un veidotu pārskatāmu izklāstu, izmanto finanšu analīzi.

Finanšu analīzei ir vairums definīciju, dažādu autoru skatījumā, taču to vispārīgā nozīme paliek nemainīga. Dažādā literatūrā pieejamas šādas definīcijas:

1. Finanšu pārskatu analīze ir iekšējās un ārējās finanšu analīzes analītiķu finanšu pārskatu informācijas novērtēšana, pielietojot dažādus paņēmienus un procesu kopumu, lai noteiktu uzņēmuma turpmākos darbības plānus un ar tiem saistītos riskus.²

¹LR likums *Gada pārskatu likums*. LR AP un Valdības Ziņotājs, Nr. 44, 12.11.1992. (ar turpmākiem grozījumiem) 4. pants 1. punkts

²**Stolowy H., Lebas M.J., Ding J.** *Financial accounting and reporting a global perspective, Fourth edition*, Seng Lee Press 2013.year, 529. p.

2. Finanšu analīze ir ekonomiskās analīzes sastāvdaļa, kuras veikšanai izmanto statistikas apkopoto un uzņēmumu grāmatvedības pārskatos atspoguļoto informāciju.³
3. Finanšu analīze ir uzņēmuma projektu, budžetu un citu saimnieciskās darbības procesu novērtējums, lai noteiktu to piemērotību investīcijām.⁴

Pēc definīciju apkopojuma var secināt, ka finanšu analīze ir finanšu pārskatu informācijas novērtējums, pielietojot dažādas analītiskās metodes, kas ļauj noteikt uzņēmuma darbības rezultātus un izstrādātu nākotnes plānus, investīciju iespējas un saistītos riskus.

Finanšu analīzes galvenais uzdevums ir pareizi novērtēt firmas sākotnējo finansiālo stāvokli, analizēt to, nosakot saimnieciskās darbības efektivitāti un iespējamās attīstības iespējas nākotnē, ļaujot izdarīt secinājumus un veikt attiecīgās darbības uzņēmuma vadīšanā. Tāpēc analīze ir jāveic mērķtiecīgi, lai izzinātu tādas uzņēmuma iespējas un rezerves, kuras nodrošinātu esošo resursu optimālo izmantošanu.

Uzņēmuma saimnieciskās darbības analīzi var iedalīt iekšējā un ārējā analīzē. Ārējā analīze tiek veikta pamatojoties uz uzņēmuma kopumā un uzņēmuma pārskatu publicētās informācijas. Ārējās analīzes pamata uzdevums ir novērtēt tādas rādītājus kā uzņēmuma līdzekļu stāvokli pārskata periodā; uzņēmuma finansiālo stabilitāti un maksātspēja pārskata datumā; kapitāla izmantošanas intensitāti un uzņēmuma darbības rentabilitāti pārskata periodā; uzņēmuma finansiālā stāvokļa izmaiņas pārskata periodā un tā dinamika pēdējos gados; peļņas sadali un citu kapitāla avotu piesaistīšanu kā arī uzņēmuma savstarpējās attiecības ar akcionāriem.⁵ Šos pētāmos rādītājus iegūst, pielietojot dažādas aprēķina metodes, kuru rezultāti iegūstami kā pārskatāmi un salīdzinoši vieglāk interpretējami koeficienti, atšķirībā no finanšu pārskatu tiešiem rezultātiem. Savukārt iekšējā analīze ir kompleksa ekonomiska analīze, kuras uzdevums ir dot nepieciešamo analītisko materiālu uzņēmuma vadītājiem vadīšanas lēmumu pieņemšanai.⁶ Uz iegūto iekšējās analīzes datu un rādītāju pamata uzņēmumā var izstrādāt mārketinga un ražošanas pakalpojumu attīstības programmu. Rādītāji, kas tiek izmantoti šo programmu veidošanai ir peļņas iegūšana no produkcijas pārdošanas; visas uzņēmumā ražotās un pārdotās produkcijas vai pakalpojumu pašizmaksa; atsevišķu produkcijas veidu vai pakalpojumu pašizmaksa; cenu un izmaksu novirzes no plānotajām un to iemesli; amatpersonu atbildības raksturs par budžeta ievērošanu attiecībā pret izdevumiem.⁷ Šos rādītājus rēķina un analizē jau apskatot daudz plašāk uzņēmuma darbību un veicot dziļāku izpēti jau sākotnēji pirms aprēķinu veikšanas, kur, savukārt, ārējās

³ **Kasalis J.** *Universāls uzņēmējdarbības finanšu analīzes modelis un tā adaptācija*, LU RAKSTI. 671. sēj. EKONOMIKA, III, 2004. gads, 135. lpp.

⁴ <http://www.investopedia.com/terms/f/financial-analysis.asp> [apskatīts 29.12.2014]

⁵ **Rurāne M.** *Finanšu pārvaldība*, Rīga: Latvijas izglītības fonds, 2001. 206. lpp.

⁶ Turpat 206. lpp.

⁷ Turpat 207. lpp..

analīzes veikšanai, lielāka ietekmējošo faktoru analīze un interpretācija tiek veikta pēc aprēķinu izdarīšanas.

Sistematizējot visus finanšu rādītājus, tos iedala absolūtajos, relatīvajos, struktūras un pieauguma vai pazeminājuma rādītājos. Absolūtie rādītāji parāda uzņēmuma attīstības līmeni, vadoties pēc apgrozījuma, peļņas dividenžu līmeņa un kapitāla lieluma, relatīvie rādītāji raksturo viena rādītāja īpatsvaru citā rādītājā, turklāt struktūras rādītāji raksturo absolūto rādītāju struktūru, analizējot rādītāju pārmaiņas laika periodā un salīdzinājumā ar budžetu, bet pieauguma vai pazeminājuma rādītāji parāda svarīgāko finanšu vai saimniecisko rādītāju izmaiņu.⁸ Atkarībā no tā kādu mērķi un analīzi nepieciešams veikt, tiek izmantoti šie dažādie ekonomiskie rādītāji vai to kombinācijas, kas sniedz uzņēmuma darbības kvalitatīvu vai kvantitatīvu novērtēju.

Apkopojot nodaļu, autore secina, ka uzņēmuma saimnieciskās darbības analīzi var iedalīt iekšējā un ārējā analīzē, kur ārējā analīze tiek veikta pamatojoties uz uzņēmuma kopumā un uzņēmuma pārskatu publicētās informācijas, savukārt iekšējā analīze ir kompleksa ekonomiska analīze, kuras uzdevums ir dot nepieciešamo analītisko materiālu uzņēmuma vadītājiem vadīšanas lēmumu pieņemšanai.

Finanšu pārskats kā kopums sastāv no bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina, naudas plūsmas pārskata, pašu kapitāla izmaiņu pārskata un pielikuma. Finanšu analīze izmantojot šo finanšu pārskatu informāciju, pielietojot dažādas analītiskās metodes, kas ļauj noteikt uzņēmuma darbības rezultātus un izstrādātu nākotnes plānus, investīciju iespējas un saistītos riskus. Lai veiktu finanšu analīzi iegūto finanšu pārskatu informāciju sistematizē un izstrādā pēc noteiktām aprēķina metodēm.

⁸Rurāne M. *Finanšu pārvaldība*, Rīga: Latvijas izglītības fonds, 2001.g. 212. lpp.

2. FINANŠU ANALĪZES RĀDĪTĀJI

2.1. Līdzekļu un to avotu struktūras dinamikas aprēķini un novērtējums

Finanšu analīze ir sistemātisku aprēķinu kopums un to novērtējums, kur sākotnēji tiek apskatīti bilances dati, rādītāju struktūra un dinamika periodu griezumā. Šajā līdzekļu un to avotu struktūras dinamikas analīze un novērtējumā tiek izmantotas dažādas metodes un paņēmieni, no kuriem galvenās ir absolūto rādītāju analīzes metode jeb bilances lasīšana, horizontālā jeb dinamiskās analīze metode un vertikālā jeb struktūras analīzes metode.

Absolūto rādītāju analīzes metode ir grāmatvedības bilances datu pētīšana. To pielietojot, tiek noteikts uzņēmuma aktīvu sastāvs, finanšu ieguldījumu struktūra un pašu kapitāla veidošanās avoti kā arī novērtēts aizņemto līdzekļu apmērs. Pēc peļņas vai zaudējumu aprēķina ar šo metodi nosaka ienākumu apjomu jeb neto apgrozījumu, peļņas apmēru un citus rādītājus.

Apskatot dažādus absolūto rādītāju datus vienkopus var noteikt atšķirīgus uzņēmuma darbības pozitīvos un negatīvos aspektus. Kā piemēram, uzņēmuma saimniecisko darbību var pētīt pēc kopējo izmaksu rādītāja, ieņēmumu rādītājiem un līdzekļu izmantošanas rādītājiem. Kā uzņēmuma darbības efektivitātes rādītājs galvenokārt ir peļņa vai zaudējumi. Rādītāji, kas raksturo uzņēmuma ekonomisko potenciālu ir uzņēmuma aktīvi un apgrozījums. Tiem, bieži vien papildus, tiek apskatīta uzņēmuma darbība sfēra un ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas nozare, kurā darbojas uzņēmums, kā arī darbinieku skaits.

Horizontālā analīzes metode ir uzņēmuma finanšu pārskatu, tas ir, bilances, peļņas vai zaudējuma aprēķina, un absolūto rādītāju izmaiņu pētīšana. Izmantojot šo metodi, var novērtēt to mainību pārskata periodu griezumā, tādā veidā nosakot uzņēmuma finansiālās stabilitātes pozitīvās un negatīvās tendences. Šo bilances rādītāju analīzē vislielākā ietekme uz uzņēmuma finansiālo stabilitāti ir pamatlīdzekļiem, krājumiem, naudas līdzekļiem, pašu kapitālam, ilgtermiņa un īstermiņa saistību izmaiņām.⁹ Lai gūtu precīzākus analīzes rādītājus uzņēmuma finanšu pārskatu rādītāju izmaiņas jāanalizē kontekstā ar peļņas un pašu kapitāla apjoma izmaiņām.¹⁰

⁹ Šneidere R. *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai*, Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 89.lpp.

¹⁰ Turpat 91.-92. lpp.

Peļņas vai zaudējuma aprēķina rādītāju analīzē galvenā uzmanība tiek pievērsta pārdošanas ieņēmumu un izmaksu posteņu izmaiņām. Jāpievērš uzmanība tam, ka ne vienmēr pārdošanas apjoma palielinājums vērtējams pozitīvi, piemēram, tas var būt mākslīgi veidots pārdodot pamatlīdzekļus, kas tādā gadījumā norāda uz finansiālu nestabilitāti. Tādēļ šīs izmaiņas jāanalizē kontekstā ar izmaksu un peļņas apjoma izmaiņām. Savukārt izmaksu posteņu samazinājums ne vienmēr vērtējams pozitīvi, jo tas var būt saistīts ar neadekvātu vadības politiku resursu taupīšanā, kā rezultātā var samazināties pieprasījums pēc uzņēmumā ražotajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem.

Bilances, kā arī peļņas un zaudējumu aprēķina rādītāju struktūras analīzes pamatā ir bilances aktīva un pasīva posteņu un to grupu, kā arī atsevišķu ienākuma elementu novērtēšana. Tādējādi iegūst informāciju, kas ļauj spriest par uzņēmuma finansiālā rezultāta elementu struktūras pārmaiņām.

Vertikālās analīzes metode nosaka atsevišķu pārskatu posteņu īpatsvaru kopīgajā galarādītājā, atklājot katras pārskata pozīcijas ietekmi uz rezultātiem kopumā. Šeit galvenā uzmanība tiek pievērsta ilgtermiņa ieguldījumu un apgrozāmo līdzekļu attiecībai un pašu kapitāla un aizņemtā kapitāla attiecībai. Šīs attiecības ir atšķirīgas, atkarībā no nozares un uzņēmuma veida, tāpēc vēlams novērtēt salīdzinot ar līdzīgu uzņēmumu nozarē.

Novērtējot uzņēmuma ieguldījumu finansēšanas avotus, tiek pielietoti arī tā sauktie trīs „zelta likumi”. Šie zelta likumi uzskatāmi, kā ieteikumi un labas prakses piemērs uzņēmuma darbībā. Pirmais zelta likums paredz, ka ilgtermiņa ieguldījumus jāfinansē no pašu kapitāla. Tā kā pašu kapitāls ir uzņēmuma rīcībā uz neierobežotu laiku, tāpēc ar to ir jāfinansē ar ilgtermiņa ieguldījumiem. Ja pašu kapitāls ir mazāks nekā ilgtermiņa ieguldījumu summa, tas nozīmē, ka pašu kapitāls nesedz visus ilgtermiņa ieguldījumus. Tas liecina par racionālu pašu kapitāla izmantošanu. Bet, ja pašu kapitālu lieto apgrozāmo līdzekļu finansēšanai, to uzskata par neracionālu pašu kapitāla izmantošanu. Otrais zelta likums nosaka, ka ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē no pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām. Tā kā ilgtermiņa saistības ir jādzēš pēc viena gada un ilgāk, tāpēc tās var izmantot ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanai. Ja ilgtermiņa rīcībā esošais kapitāls ievērojami pārsniedz ilgtermiņa ieguldījumus, tad uzņēmumam ir iespējas lielu daļu apgrozāmo līdzekļu segt ar ilgtermiņa lietošanā saņemto kapitālu. Bet lietderīgāk būtu palielināt ilgtermiņa ieguldījumus. Trešais zelta likums attiecas uz apgrozāmo līdzekļu finansēšanu, tas nosaka, ka apgrozāmie līdzekļi jāsedz ar īstermiņa saistībām.

Finanšu un ekonomiskie rādītāji ir analizējami, vadoties pēc diviem aspektiem: jāsalīdzina un jāplāno laikā un jānovērtē salīdzinot ar nozares vidējiem rādītājiem.

Lai novērtētu vai rādītāju lielums ir labvēlīgs vai nelabvēlīgs, šim nolūkam var izmantot dažādus paņēmienus. Piemēram, salīdzināšana ar nozares līmeni, ideālo vai vēlamu līmeni, vai salīdzināšana ar iepriekšējiem periodiem.¹¹ Salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem iespējams novērot uzņēmuma attīstības tendences, attīstības tempus un rādītāju pasliktināšanos vai uzlabošanos, kas dod labu pamatu turpmākas darbības attīstības prognozēšanai. Trūkums ir tajā, ka ne vienmēr pagājušo periodu līmenis ir viegli salīdzināms, jo dažādu apstākļu un risku ietekmē pārskata perioda saimnieciskās darbības rezultāts var atšķirties. Salīdzināšana ar nozares līmeni, kur iespējams noteikt analizējamā uzņēmuma rādītāju attiecību pret nozares uzņēmumu rādītājiem, ļauj apskatīt sava uzņēmuma darbības efektivitāti salīdzinot ar konkurenta izaugsmi, tādā veidā radot jaunus mērķus un darbības attīstības iespēju uzstādījumus. Tomēr jāņem vērā, ka divi uzņēmumi var būt it kā vienādi, bet tie var būt nesalīdzināmi. Lielie uzņēmumi bieži vien darbojas vairākās nozarēs un iespējams, ka finanšu pārskatu rādītāji var būt nesalīdzināmi sakarā ar to, ka ir atšķirīgas uzskaites metodes, krājumu novērtēšanas metodes, pamatlīdzekļu nolietojuma atskaitījumu aprēķināšanas metodes un citas. Protams, šīs atšķirīgās metodes neietekmē finanšu pārskata gala rezultātus, bet vērtējot to posteņus atsevišķi, var rasties noteiktās nesakritības. Salīdzinot rādītājus ar vēlamu līmeni var redzēt, vai ir sasniegti īstermiņa mērķi un cik lielas ir novirzes pārskata perioda rezultātiem no vēlamā.

Kopumā var secināt, ka līdzekļu un to avotu struktūras dinamikas analīze un novērtējums aprēķināms pielietojot absolūto rādītāju analīzi jeb bilances lasīšanu, horizontālo jeb dinamiskās analīzes metodi un vertikālo jeb struktūras analīzes metodi. Absolūto rādītāju analīze ir grāmatvedības bilances datu pētīšana, horizontālā analīzes metode ir uzņēmuma finanšu pārskatu rādītāju izmaiņu pētīšana, bet vertikālās analīzes metode nosaka atsevišķu pārskatu posteņu īpatsvaru kopīgajā galarādītājā.

Novērtējot uzņēmuma ieguldījumu finansēšanas avotus, tiek pielietoti arī trīs „zelta likumi”, kuriem ir rekomendējošs labas prakses statuss. Pirmais zelta likums paredz, ka ilgtermiņa ieguldījumus jāfinansē no pašu kapitāla, otrais zelta likums nosaka, ka ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē no pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām un trešais zelta likums nosaka, ka apgrozāmie līdzekļi jāsedz ar īstermiņa saistībām.

Visi šie finanšu un ekonomiskie rādītāji ir analizējami, vadoties pēc diviem aspektiem: jāsalīdzina un jāplāno laikā un jānovērtē salīdzinot ar nozares vidējiem rādītājiem.

¹¹ **Atrill P., Mc Laney E.,** *Financial Accounting for Decision Makers. Fifth edition*, FT Prentice Hall, 2008. y. 206.p.

2.2. Saistību rādītāju aprēķini un novērtējums

Šīs grupas rādītāji raksturo uzņēmuma līdzekļu struktūru. Tie ir paredzēti, lai noteiktu un raksturotu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu; novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu un palīdzētu novērtēt uzņēmuma spēju noteiktā termiņā nokārtot saistības. Šīs grupas rādītāji atspoguļo firmas iespēju segt īstermiņa un ilgtermiņa saistības.¹²

Saistību rādītāji ir īpaši svarīgi topošajiem un esošajiem kreditoriem, jo tie rāda kādā mērā uzņēmuma ieņēmumi sedz procentu un citus fiksētos maksājumus, kā arī to, vai uzņēmuma likvidācijas gadījumā ir pietiekami daudz aktīvu, lai segtu saistības. Uzņēmuma dalībniekus šie rādītāji interesē, jo aprēķinātie procenti ir uzskatāmi par izmaksām, kas palielina uzņēmuma saistības. Ja aizņēmumu un tātad arī procentu summa ir pārmērīga, uzņēmumam var draudēt bankrots. Lai noteiktu visus šos faktoros aprēķiniem izmanto vairākus koeficientus:

- Visu saistību rādītājs jeb finansiālās atkarības koeficients;
- Pašu kapitāla līdzdalības koeficients jeb finansiālās neatkarības koeficients;
- Saistību attiecība pret pašu kapitālu jeb finansiālā līdzsvara koeficients;
- Maksājamo procentu seguma koeficients;
- Kredīta maksājumu seguma koeficients;
- Investīciju seguma koeficients.

Finansiālās atkarības koeficients raksturo uzņēmuma kapitāla līdzdalības pakāpi aktīvu finansēšanā, kā arī raksturo aizņemtā kapitāla īpatsvaru kopējā kapitālā. Jo šis rādītājs ir augstāks, jo lielāka aktīvu daļa tiek finansēta ar aizņemto kapitālu. Saistību rādītāja lielums ir atkarīgs no nozares kurā uzņēmums darbojas. Šī rādītāja optimālā robeža < 0.5 (50%). Augsts šī rādītāja līmenis norāda to, ka par aizņēmumiem ir jāmaksā liela procentu summa. To iegūst pielietojot formulu:

$$\text{Finansiālās atkarības koeficients} = \text{saistību kopsumma} / \text{pasīva kopsumma} \quad (2.1.)^{13}$$

¹² **Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J.** *Finanšu pārskatu analīze*, Rīga: SIA „Tipogrāfija Ogrē”, 2000. g. 23.lpp.

¹³ **Paupa V., Šneidere R.** *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 6.lpp

Finansiālās neatkarības koeficients raksturo pašu kapitāla īpatsvaru kopējā kapitālā, precīzāk, norāda kāda daļa no aktīviem tiek finansēta no pašu kapitāla, tai skaitā no īpašnieku ieguldījumiem. Kreditoriem šis rādītājs raksturo viņu interešu aizsardzības un finansiālā riska pakāpi. Pēc aprēķiniem, jo rādītājs ir tuvāk 1, jo uzņēmums ir finansiāli neatkarīgāks un stabilāks, tomēr pārāk augsts šis rādītāja līmenis 0,9-1 liecina, ka uzņēmums neprot strādāt ar piesaistītajiem līdzekļiem. Tā aprēķinam pielieto formulu:

$$\text{Finansiālās neatkarības koeficients} = \frac{\text{pašu kapitāls}}{\text{pasīva kopsumma}} \quad (2.2.)^{14}$$

Finansiālā līdzsvara koeficients raksturo finansiālo līdzsvaru starp aizņemto kapitālu un pašu kapitālu. Tā kritiskā robeža ir 1, ja koeficients ir lielāks par vienu, tas nozīmē ka uzņēmuma finansēšanā vairāk tiek izmantoti aizņemtie nevis pašu līdzekļi. Kreditori, analizējot uzņēmuma bilanci, pozitīvi vērtē šī koeficienta samazināšanos, jo tas liecina par uzņēmuma finansiālā stāvokļa uzlabošanos. To rēķina pēc formulas:

$$\text{Finansiālās autonomijas koeficients} = \frac{\text{saistību kopsumma}}{\text{pašu kapitāls}} \quad (2.3.)^{15}$$

Maksājamo procentu seguma koeficients raksturo uzņēmuma spēju dzēst kredīta procentus no pamatdarbības peļņas, neskarot pašu kapitālu. Ja koeficients lielāks kā 1, tad maksājamo procentu summa tiek segta ar daļu no pamatdarbības peļņas, bet atlikušo peļņas daļu var novirzīt pašu kapitāla palielināšanai vai dividenžu izmaksai. Ja koeficients ir 1, tad uzņēmums spēs segt tikai kredīta procentus, bet neto peļņas uzņēmumam nebūs. Optimālais rādītājs ir >3. To rēķina pēc formulas:

$$\text{Maksājamo \% seguma koeficients} = \frac{\text{peļņa pirms procentiem un nodokļiem}}{\text{procentu maksājumi}} \quad (2.4.)^{16}$$

Kredīta maksājumu seguma koeficients raksturo maksājamo procentu un kredīta atmaksas iespēju, ja rādītājs ir 1, tad uzņēmums spēs dzēst kredītu un kredīta procentus. Ja rādītājs ir <1, tad iegūtās peļņas apjoma ir nepietiekams. To aprēķina pēc formulas:

¹⁴ **Paupa V., Šneidere R.** *Uzdevumu krājums finanšu analizē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 6.lpp

¹⁵ Turpat 6.lpp.

¹⁶ Turpat 7.lpp.

Kredīta atmaksas rādītājs = peļņa pirms procentiem un nodokļiem/ procentu maksājumi+((īstermiņa aizņēmumi no kredītiestādēm)/1- peļņas nodokļa likme) (2.5.)¹⁷

Investīciju seguma koeficients raksturo uzņēmuma finansēšanas stabilitāti. Optimālais tā lielums ir no 75% līdz 90%. Ja uzņēmums iekļaujas šajā robežā, tas norāda, ka tiek veikta racionāla ilgtermiņa finansēšanas avotus izmantošana. To aprēķina pēc formulas:

Investīciju seguma koeficients =(Pašu kapitāls +ilgtermiņa saistības)/ aktīvi (2.6.)¹⁸

Kopumā var secināt, ka uzņēmuma ilgtermiņa un īstermiņa saistību segšanas iespējas, nosaka aprēķinot dažādus saistību rādītājus. Tie ir: finansiālās atkarības koeficients, finansiālās neatkarības koeficients, finansiālā līdzsvara koeficients, maksājamo procentu seguma koeficients, kredīta maksājumu seguma koeficients un investīciju seguma koeficients. Tie rāda kādā mērā uzņēmuma ieņēmumi sedz procentu un citus fiksētos maksājumus, kā arī to, vai uzņēmuma likvidācijas gadījumā ir pietiekami daudz aktīvu, lai segtu saistības.

2.3. Likviditātes rādītāju aprēķini un novērtējums

Ik viena veiksmīgi funkcionējoša uzņēmuma saimnieciskās darbības pamatā ir peļņas gūšana, saimnieciskās darbības ienesīgums un darbības turpināšana dažādu labvēlīgu vai mazāk vēlamu apstākļu rezultātā. Darbības turpināšanas princips ir viens no principiem uz kura balstās uzņēmējdarbība un saskaņā ar to tiek pieņemts, ka uzņēmums ir darbotiespējīgs un tuvākajā laikā tā darbība turpināsies. Lai to nodrošinātu uzņēmuma aktīviem ir jābūt likvīdiem, tas ir, tos jāspēj pārvērst skaidrā naudā pēc iespējas īsākā laika posmā. Uzņēmuma likviditātes noteikšanai ir izstrādāti vairums rādītāju, kas ļauj interpretēt bilances datus un finanšu analīzes rezultātā noteikt dažādas uzņēmuma aktīvu likviditātes pakāpes. Likviditātes analīze norāda, cik lielā mērā uzņēmums ir spējīgs norēķināties ar savām īstermiņa saistībām, cik liels ir šī seguma drošības līmenis, kādas ir uzņēmuma iespējas palielināt savu īstermiņa saistību apjomu, nepadarot tā likviditātes līmeni kritisku.

¹⁷ **Paupa V., Šneidere R.** *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 7.lpp

¹⁸ Turpat 7.lpp

Novērtējot likviditāti uzņēmumā, liela nozīme ir laikam, un to jāapskata dažādos griezumos, tas ir, vai uzņēmums spēj segt savas īstermiņa saistības nekavējoties, vai dažu mēnešu laikā. Lai zinātu vai parādu ir iespējams segt tūlītēji tiek pievērsta uzmanība skaidras naudas atlikumam kasē un bankā, bet mēnešu laikā atgrieztam parādam finansējums būtu debitoru parādu apjoms, kuru atmaksas termiņš iestāsies tuvāko mēnešu laikā un saņemamie aizdevumi, kas dzēšami tuvāko mēnešu laikā.¹⁹

Šādā veidā var nodalīt arī likviditātes analīzes rādītājus un literatūrā visbiežāk tiek izmantoti šādi rādītāji, jeb koeficienti:

- Likviditātes kopējais rādītājs (L1)
- Likviditātes starpseguma rādītājs (L2)
- Absolūtās likviditātes rādītājs (L3)

Kopējais likviditātes rādītājs raksturo uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības jeb rāda, cik apgrozāmo līdzekļu naudas vienību ir uz viena īstermiņa saistību vienību. Tātad aprēķinot kopējo likviditātes koeficientu aplūko īstermiņa saistības, tās ir saistības, kas dzēšamas viena gada laikā un apgrozāmos līdzekļus, tie ir, krājumu, debitoru parādu, īstermiņa vērtspapīru un līdzdalības kapitālos kā arī naudas līdzekļu posteņos ieguldītā kapitāla kopsumma. Šīs grupas posteņiem ir raksturīgs tas, ka tajos kapitāls ir iesaistīts uz laiku līdz vienam gadam. Kopējās likviditātes rādītāja formula ir šāda:

$$L1 = \text{apgrozāmie līdzekļi} / \text{īstermiņa saistības} \quad (2.7.)^{20}$$

Uzskata, ka normālos apstākļos šim koeficientam jābūt robežās no 1 līdz 2. Uzņēmumu var vērtēt kā veiksmīgi funkcionējošu, ja apgrozāmie līdzekļi ir lielāki par īstermiņa saistībām. Rādītāja lielums var ievērojami atšķirties dažādās nozarēs un darbības veidos, bet tā samērīgs pieaugums parasti ir uzskatāms par labvēlīgu tendenci. Praksē parasti izmantotā koeficienta rezultāta amplitūda ir 1,5-2, bet tā ir tikai aptuvena vērtība. Ja rādītājs L1 ir zemāks par 1, tad uzņēmumā var izveidoties grūtības īstermiņa saistību kārtošanā un iespējams uzņēmuma kritisks finansiālais stāvoklis. Ja koeficients ir pārāk liels >3, tas norāda, ka uzņēmumam ir aktīvu vadības problēmas un apgrozāmie līdzekļi netiek efektīvi izmantoti, vai arī nepietiekami izmantoti īstermiņa kredīti. Šo koeficientu iesējams palielināt palielinot apgrozāmo līdzekļu atsevišķo posteņu lielumu vai pazeminot īstermiņa saistību lielumu.

¹⁹Stickney C.P, Weil R.L. *Finansial accounting. An introduction to concepts, methods and uses. 7th edition*, USA: The Dryden Press, 2003. p.299. - 300.

²⁰Paupa V., Šneidere R. *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 5.lpp

Uzņēmumi var manipulēt ar šo koeficientu, piemēram, uzņēmums var kavēt parastos iepirkumus uz pārskata gada beigām, vai pieprasīt atmaksāt debitoru parādus un ar šiem ieņēmumiem nosegt īstermiņa parādus.

Uzņēmuma lejupslīdes periodā, atmaksājot īstermiņa saistības, kopējās likviditātes koeficienta rādītāji paaugstinātos, neskatoties uz to, ka apgrozāmo līdzekļu daudzums nebūtu liels. Uzņēmuma augšupejas perioda pretējas darbības veicinātu koeficienta palielinājumu.²¹

Parasti uzskata, jo augstāks likviditātes koeficients, jo augstāka uzņēmuma likviditāte, bet ne vienmēr tas tā ir, jo šī koeficienta aprēķināšanas metodikai ir vairākas nepilnības, piemēram, aprēķinot šo koeficientu pieņem, ka visi apgrozāmie līdzekļi ir likvidi. Šāds pieņēmums var būt nereāls, it sevišķi tas attiecas uz krājumiem. Tāpat koeficients var paaugstināties nevēlamu procesu rezultātā, piemēram, ja uzņēmums iepriekš neparedzētu iemeslu dēļ sašaurina ražošanu vai pakalpojumu sniegšanas apjomus, tad var pieaugt krājumi, un nepieciešamie līdzekļi, tas ir, agrāk iegādātie materiāli var izrādīties lieki. Līdzīgi, ja pircējs kļūst maksātspējīgs, pieaug debitoru parādi, tā rezultāta palielinās apgrozāmo līdzekļu atlikums un līdz ar to paaugstinās likviditātes koeficients. Jāņem vērā, ka šis koeficients atspoguļo stāvokli uz noteiktu datumu un aprēķinā netiek ņemta vērā līdzekļu apgrozība.²²

Likviditātes rādītājs atsevišķos gadījumos var pārvērsties par pretējo- likvidācijas rādītāju. Tikai likvidācijas gadījumā uzņēmums pārdod lielu daļu krājumu, lai varētu dzēst īstermiņa saistības.

Analizējot uzņēmuma esošo finansiālo stāvokli un salīdzinot rādītājus laikā un telpā, nepieciešams pēc iespējas ievērot arī citus faktoros un īpatnības, tos nevar apskatīt vienus pašus.²³ Viena no tām ir tas, ka formulā koeficienta skaitītājs ietver krājumu un debitoru parādu novērtēšanu. Tā kā krājumu novērtēšanas metodes uzņēmumos var atšķirties, tas iespaido rādītāju salīdzināmību. Tas pats jāņem vērā attiecībā uz šaubīgo parādu sadalījumu un uzskaiti. Tā pat jāņem vērā tas, ka rādītāja lielums ir tieši saistīts ar uzņēmuma darba efektivitātes līmeni attiecībā pret krājumu vadību, tas ir, daži uzņēmumi, kuriem ir augsta tehnoloģisko procesu organizācija, piemēram, ieviešot izejvielu un materiālu piegādes sistēmu, kura zināma kā „tieši laikā” (just- in- time), var ievērojami samazināt krājumu lielumu, tas ir, samazināt likviditātes rādītāju līdz zemākajam līmenim, nekā vidēji nozarē,

²¹ **Stickney C.P., Weil R.L.** *Financial accounting. An introduction to concepts, methods and uses. 7th edition*, USA: The Dryden Press, 2003. p.397

²² **Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J.** *Finanšu pārskatu analīze*, Rīga: SIA „Tipogrāfija Ogrē”, 2000. 21.-22.lpp.

²³ **Stolowy H., Lebas M.J., Ding J.** *Financial accounting and reporting a global perspective, Fourth edition*, Seng Lee Press 2013.y. 555 pp.

esošo finansiālo stāvokli atstājot bez zaudējumiem. Tāpat daži uzņēmumi ar augstu naudas līdzekļu apriti, piemēram, mazumtirdzniecībā, var atļauties relatīvi zemu kopējo likviditātes rādītāju. Šajā gadījumā pieņemamā likviditāte tiek nodrošināta uz esošās darbības intensīvākas naudas plūsmas rēķina.²⁴

Ir svarīgi novērtēt un salīdzināt prasību un saistību kārtošanas termiņus, vai līdz bankas kredītu un norēķinu ar pircējiem kārtošanas termiņos būs saņemta samaksa no pircējiem, vai brīvo naudas līdzekļu summa spēs nosegt kārtojamo saistību summu. Tāpat ir jānovērtē krājumu sastāvs, vai to sastāvā neietilpst nelikvidie aktīvi, kurus pārdot var tikai piešķirot cenu atlaidi.

Starpseguma likviditātes rādītājs ir saistīts ar uzņēmuma saimnieciskajā darbībā iesaistīto aktīvo kapitālu. Šo rādītāju rēķina pielietojot formulu:

$$L2 = (\text{naudas līdzekļi} + \text{īstermiņa vērtspapīri} + \text{debitoru parādi}) / \text{īstermiņa saistības} \quad (2.8.)^{25}$$

Šo rādītāju ir nepieciešams aprēķināt, jo atsevišķi apgrozāmie līdzekļi nav vienādi likvidi. Ja, piemēram, naudas līdzekļi ir tiešie saistību dzēšanas avoti, tad krājumi var tikt izmantoti šim mērķim tikai pēc to realizācijas. Literatūra to optimālais lielums ir no 0,8 līdz 1.

Analizējot šī rādītāja dinamiku, nepieciešams ņemt vērā faktorus, kas ietekmēja tā izmaiņas. Tā piemēram, ja starpseguma likviditātes pieaugums bijis saistīts galvenokārt ar nepamatotiem debitora parādiem, tas nevar pozitīvi raksturot uzņēmuma darbību.

Absolūtās likviditātes rādītājs novērtē uzņēmuma likviditāti pēc uzņēmuma rīcībā esošo naudas līdzekļu apmēra. Tas ir viens no visdrošākajiem likviditātes novērtējumiem. Tā formula ir:

$$L3 = \text{naudas līdzekļi kasē un bankā} / \text{īstermiņa saistības} \quad (2.9.)^{26}$$

Normālos saimniekošanas apstākļos šis rādītājs atrodas 0,1-0,7 robežās, teorētiskā pietiekamība ir no 0,20 līdz 0,25.²⁷

Jo augstāka šī likviditāte, jo uzņēmums ir stabilāks, tomēr dažreiz šī rādītāja augstā likviditāte arī var nozīmēt, ka uzņēmuma rīcībā ir vairāk naudas, nekā to spēj efektīvi izmantot. Analizējot rādītāju jāņem vērā, ka neliels daudzums naudas līdzekļu kasē un kontos ir normāla parādība jebkurā uzņēmumā un naudas līdzekļu apjoms var krasi svārstīties

²⁴ Saksonova S. *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*, Rīga: Merkuris Lat, 2006. 45. - 46.lpp.

²⁵ Paupa V., Šneidere R. *Uzdevumu krājums finanšu analizē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 5.lpp

²⁶ Turpat 6.lpp

²⁷ Rurāne M. *Finanšu menedžments*, Rīga: RSEBAA, 2006. 305.lpp.

perioda laikā. Piedevām likviditātes rādītāji tiek rēķināti uz konkrētu datumu, kas neatspoguļo patieso situāciju visa pārskata perioda laikā.

Lai pārbaudītu uzņēmuma finansiālo stabilitāti aprēķinos var iekļaut arī tīro apgrozāmo līdzekļu, jeb darba kapitāla lielumu (L4). Tas tiek aprēķināts kā starpība starp apgrozāmajiem līdzekļiem un īstermiņa saistībām:

$$L4 = \text{apgrozāmie līdzekļi} - \text{īstermiņa saistības} \quad (2.10.)^{28}$$

Darba kapitāls parāda uzņēmuma finansiālo patstāvību, jo apgrozāmo līdzekļu pārsvars pār īstermiņa saistībām liecina, ka uzņēmums ne tikai var nosegt īstermiņa saistības, bet tam arī ir finanšu resursi savas darbības paplašināšanai nākotnē.²⁹

Darba kapitāla palielinājums liecina par uzņēmuma likviditātes līmeņa pieaugumu. Tajā pašā laikā tīro apgrozāmo līdzekļu summas pieaugums, nemainoties īstermiņa saistību summai, var liecināt arī par lēni likvīdo līdzekļu pieaugumu, tie ir, ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas krājumi vai debitoru apjoms. Šādā situācijā tiek negatīvi ietekmēts apgrozāmo līdzekļu aprites ātrums. Tāpēc objektīvai tīro apgrozāmo līdzekļu izmaiņu novērtēšanai ir jāveic padziļināta apgrozāmo līdzekļu bilances posteņu analīze.³⁰

Kopumā novērtējot likviditāti un tās rādītājus var secināt, ka likviditātes analīze norāda, cik lielā mērā uzņēmums ir spējīgs norēķināties ar savām īstermiņa saistībām, kādas ir uzņēmuma iespējas palielināt savu īstermiņa saistību apjomu, nepadarot tā likviditātes līmeni kritisku un, cik liels ir šī seguma drošības līmenis. Uzņēmuma likviditāti var aprēķināt pielietojot kopējais likviditātes rādītāju, kas raksturo uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības, starpseguma likviditātes rādītāju, kas saistīts ar uzņēmuma saimnieciskajā darbībā iesaistīto aktīvo kapitālu, absolūtās likviditātes rādītājs, kas novērtē uzņēmuma likviditāti pēc uzņēmuma rīcībā esošo naudas līdzekļu apmēra, kā arī aprēķinot darba kapitālu, kas parāda uzņēmuma finansiālo patstāvību.

²⁸Paupa V., Šneidere R. *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 6.lpp

²⁹Saksonova S. *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*, Rīga: Merkurijs Lat, 2006. 47.lpp.

³⁰Rurāne M. *Finanšu menedžments*, Rīga: RSEBAA, 2006. 305.lpp.

2.4. Aprites rādītāju aprēķini un novērtējums

Likviditātes riska un padziļināta apgrozāmo līdzekļu novērtēšanai var izmantot aktivitātes jeb aktīvu aprites rādītājus. Tie raksturo līdzekļu izmantošanas intensitāti: aprites ilgumu un aprites ātrumu. Aprites ilgums ir dienu skaits, kas nepieciešams, lai līdzekļi veiktu vienu aprites ciklu, bet aprites ātrums nosaka, cik reižu notikusi resursu apgrozība konkrētā periodā. Galvenais aktivitātes rādītāju mērķis ir noskaidrot, cik efektīvi neto apgrozījuma veidošanā tiek izmantoti uzņēmuma aktīvi. Praksē visbiežāk izmanto šādu rādītāju sistēmu: visu aktīvu aprite, krājumu aprite, debitoru parādu aprite un kreditoru aprite.

Visu aktīvu aprites rādītājs raksturo uzņēmuma saimnieciskās darbības un aktīvu pārvaldīšanas efektivitāti un parāda, cik reižu uzņēmuma aktīvi veic pilnu apriti analizējamā perioda laikā. Šī rādītāja optimālais līmenis >3. Ja rādītājs ir robežās no 1 līdz 2, tas norāda uz iespējamu nelikvīdo aktīvu esamību uzņēmumā tāpēc ieteicams izvērtēt aktīvu sastāvu un likvidēt daļu no pamatlīdzekļiem vai krājumiem, lai iegūtos līdzekļus varētu ieguldīt likvīdos aktīvos. To aprēķina pēc formulas:

$$\text{Visu aktīvu aprites rādītājs} = \text{neto apgrozījums} / \text{aktīvu kopsumma} \quad (2.11.)^{31}$$

Krājumu aprites rādītājs norāda, cik reizes analizējamā periodā ir apritējis krājumos ieguldītais kapitāls. Analizējot krājumu aprites rādītāju jāņem vērā, ka rādītājs atkarīgs no nozares, jo tā rezultāts būs mainīgs atkarībā no krājumu apjoma nepieciešamības katrā konkrētajā nozarē. Krājumu aprites rādītājam nav noteiktas robežas, tādēļ, ņemot vērā attiecīgā uzņēmuma nodarbošanos, jāvērtē vai krājumu maiņa ir pietiekama. Ja krājumu apjoms ir liels, tad netiek traucēts ražošanas vai tirdzniecības process, ja ir strauji realizācijas pieauguma tempi un veidojas mazākas krājumu piegādes izmaksas, tad jāvērtē, ka var rasties lielākas uzglabāšanas izmaksas. Savukārt, ja krājumu daudzums ir mazs, netiek izņemti naudas līdzekļi no aprites, ir zemas uzglabāšanas izmaksas, samazinās krājumu iegādei nepieciešamā finansējuma apjoms, bet iespējami arī tādi trūkumi, kā lielas krājumu piegādes izmaksas, var zaudēt pircējus, ražošanā paaugstinās dīkstāves iespējas. To rēķina pēc formulas:

$$\text{Krājumu aprites rādītājs} = \text{neto apgrozījums} / \text{krājumi bilancē} \quad (2.12.)^{32}$$

³¹Paupa V., Šneidere R. *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 7.lpp

³²Paupa V., Šneidere R. *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 9.lpp

Debitoru parādu aprites rādītājs rāda, cik reizes vidēji gadā debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos. Arī šim rādītājam nav noteiktu robežu, bet kā rādītāju optimālo lielumu varētu noteikt kā analizējamu vērtējumu: lai pircējs būtu ar mieru iegādāties preces, bet uzņēmums spētu savlaicīgi norēķināties ar piegādātājiem. Parasti lieliem uzņēmumiem ir izstrādāta sistēma debitoru parādu kontrolei, kur tos sākotnēji novērtē pēc uzņēmuma profila un tad piemēro atmaksas dienu skaitu, kas var būt 30, 60, 90 dienas³³ vai jebkurš cits dienu skaits pēc uzņēmuma izstrādātā plāna. Tamdēļ ir jāseko līdzi debitoru iekasēšanas periodam, ja tas ir pārāk garš, tad uzņēmumam samazinās peļņa, bet ja tas ir pārāk īss, tad var zaudēt klientus, kas mazina uzņēmuma neto apgrozījumu un peļņu. Debitoru parādu aprites rādītāju vajadzētu vērtēt kopā ar kreditoru aprites rādītāju. Debitoru parādu aprites rādītāju rēķina pēc formulas:

$$\text{Debitoru parādu aprites rādītājs} = \text{neto apgrozījums} / \text{debitoru parādi bilancē} \quad (2.13.)^{34}$$

Kreditoru aprites rādītājs rāda, cik aizņemto saistību aprites uzņēmuma nepieciešamas, lai nomaksātu savus rēķinus. Salīdzinot un kopumā vērtējot, kredītu aprites rādītājam vajadzētu būt mazākam kā debitoru aprites rādītājam. Šo rādītāju rēķina pēc formulas:

$$\text{Kreditoru aprites rādītājs} = \text{pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas} / \text{parādi piegādātājiem} \quad (2.14.)^{35}$$

Aprites rādītājiem var novērtēt arī to aprites apjomu dienās, kas sniedz konkrētāku aprites rādītāju vērtējumu, norādot, cik dienas nepieciešamas vienam aprites ciklam. To aprēķins pa rādītājiem neatšķiras:

$$\text{Aprites rādītāja periods dienās} = 365(\text{dienu skaits gadā}) / \text{aprites rādītājs} \quad (2.15.)^{36}$$

Šos rādītājus ir vērtīgi salīdzināt ar nozares rādītājiem, konkurējošo uzņēmumu rādītājiem un uzņēmuma paša iepriekšējo periodu rādītājiem.

³³ O'Regan, P. *Financial information analysis. Second edition*, UK: John Wiley & Sons, LTD, 2010.y. 235.pp

³⁴ Turpat 10. lpp

³⁵ Turpat 10. lpp

³⁶ Formulu (2.15.) izveidojusi autore

Apkopojot nodaļu var secināt, ka pastāv tādi rādītāji kā kopējās likviditātes rādītājs, likviditātes starpseguma rādītājs, absolūtās likviditātes rādītājs un darba kapitāls. Visu aktīvu aprites rādītājs raksturo uzņēmuma saimnieciskās darbības un aktīvu pārvaldīšanas efektivitāti, norādot, cik reižu uzņēmuma aktīvi veic pilnu apriti analizējamā perioda laikā, krājumu aprites rādītājs norāda, cik reizes analizējamā periodā ir apritējis krājumos ieguldītais kapitāls, debitoru parādu aprites rādītājs rāda, cik reizes vidēji gadā debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos un kreditoru aprites rādītājs rāda, cik aizņemto saistību aprites uzņēmuma nepieciešamas, lai nomaksātu savus rēķinus. Šiem aprites rādītājiem var novērtēt arī to aprites apjomu dienās, kas sniedz konkrētāku aprites rādītāju vērtējumu dienās.

2.5. Rentabilitātes rādītāju aprēķini un novērtējums

Zinot uzņēmuma aktīvu un pasīvu likviditātes pakāpi vēl ir jāizvērtē to spēja nest peļņu no apgrozītajiem līdzekļiem un to finansēšanas avotiem. Tātad nepieciešams noskaidrot to ienesīgumu un efektivitāti. Būtisks saimnieciskās darbības efektivitātes rādītājs ir rentabilitāte, tā parāda, cik ienesīga ir katra apgrozītā naudas vienība.

Aprēķinot uzņēmuma rentabilitāti, redzams procentuāls rezultātu skaidrojums, kuru jāvērtē pēc nozares un uzņēmuma specifikas, tātad nav noteikt stingrs kritērijs kura robežās rentabilitātes rādītājs būtu jāvērtē, bet jāievēro: jo augstāks procentu līmenis, jo uzņēmuma darbība ir efektīvāka. Šo rādītāju nosaka, neto peļņu dalot ar neto apgrozījumu, uzņēmuma pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu. Rentabilitāti iedala šādos rādītājos: komerciālā rentabilitāte, ekonomiskā rentabilitāte un finansiālā rentabilitāte.

Komerčiālā rentabilitāte rāda, kādu peļņu uzņēmums ieguvis uz uzņēmuma neto apgrozījuma vienību. Šis rādītājs vienlaikus atspoguļo kā produkcijas un pakalpojumu pārdošanas gaitā iegūto peļņu, tā arī ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas tieši nesaistītās izmaksas un ieņēmumus, kas rodas ārpus menedžeru kontroles iespējas, piemēram, samaksātie un saņemtie procenti, aprēķinātie nodokļi.³⁷ Komerčiālo rentabilitāti raksturo trīs rādītāji: realizācijas rentabilitāte (R1), operatīvās darbības rentabilitātes rādītājs (R2) un bruto peļņas rentabilitātes rādītājs (R3).

Realizācijas rentabilitāte ir finansiālā rezultāta attiecība pret apjoma rādītāju jeb, cik peļņas dod katra neto apgrozījuma vienība.³⁸ Tas var paaugstināties sakarā ar neto peļņas

³⁷ **Rurāne M.** *Finansu pārvaldība*, Rīga: Latvijas izglītības fonds, 2001.232.lpp.

³⁸ **Saksonova S.** *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*, Rīga: Merkūrijs LAT, 2006. 48.lpp

maksājamo nodokļu likmes pazemināšanos vai arī uzņēmuma finanšu politikas pārmaiņu dēļ.³⁹ Šo rādītāju ietekmē operatīvās darbības rezultāti, uzņēmuma cenu politika un operatīvās darbības izmaksu efektivitāte. Tāpēc, lai uzlabotu komerciālo rentabilitāti, jāveic uzņēmuma ieņēmumu un izmaksu analīze. Veicot šādu analīzi ir svarīgi novērtēt vai ir iespējams palielināt produkcijas vai pakalpojumu cenas, mainīt produkcijas vai pakalpojumu klāstu, sadarboties ar piegādātājiem, kuri piedāvā izejvielas un pusfabrikātus par izdevīgām cenām un, vai ir iespējams samazināt daļu no pastāvīgam izmaksām, vienlaikus saglabājot saimnieciskās darbības ieņēmumu līmeni.⁴⁰ Realizācijas rentabilitātes formula ir:

$$R1 = (\text{pārskata perioda tīrā peļņa} / \text{neto apgrozījums}) * 100 \quad (2.16.)^{41}$$

Operatīvās darbības rentabilitātes rādītāju izmanto, lai mērītu uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākumu radīšanā. Šo rādītāju ietekmē tikai operatīvās darbības rezultāti, uzņēmuma cenu politikas un operatīvās darbības izmaksu efektivitāte.⁴² Aprēķinot operatīvās darbības rentabilitāti peļņas un zaudējumu pārskata posteni „peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas” jākorrigē, neiekļaujot ieņēmumus un izmaksas, kas nav saistīti ar pakalpojumu ražošanu un pārdošanu, piemēram, saņemtie vai arī samaksātie procenti, ārkārtas ieņēmumi vai izmaksas un citi. Operatīvās darbības rentabilitātes rādītāju aprēķina pēc formulas:

$$R2 = (\text{peļņa pirms nodokļu un procentu samaksas} / \text{neto apgrozījums}) * 100 \quad (2.17.)^{43}$$

Bruto peļņas rentabilitātes rādītāja aprēķins parāda, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Bruto peļņa bieži tiek uzskatīta par peļņas vai zaudējumu aprēķina vissvarīgāko starprezultātu, jo bruto peļņas izmaiņas izraisa ne tikai neto apgrozījuma pieaugums, bet arī pārdotās produkcijas ražošanas vai sniegto pakalpojumu izmaksu pieaugums vai samazinājums. Savukārt šos izmaiņu faktoros ietekmē pārdoto produkcijas vienību vai sniegto pakalpojumu skaita pārmaiņas un vienības cenas pārmaiņas. Cenu faktors atspoguļo pārmaiņas cenu noteikšanas politikā un uzņēmuma spēju kontrolēt realizētās produkcijas pašizmaksu, tas ir, to līdzekļu daļu, kura nepieciešama kārtējo izdevumu segšanai, kas rodas uzņēmuma saimnieciskās darbības gaitā. Rādītāja dinamika var

³⁹ **Rurāne M.** *Finanšu pārvaldība*, Rīga: Latvijas izglītības fonds, 2001.232.lpp

⁴⁰ **Saksonova S.** *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*, Rīga: Merkūrijs LAT, 2006. 48.lpp

⁴¹ **Paupa V., Šneidere R.** *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g.

11.lpp

⁴² Turpat 49.lpp

⁴³ Turpat 11.lpp

liecināt par nepieciešamību pārskatīt cenas vai pastiprināt ražošanas krājumu kontroli. Tā aprēķina formula ir:

$$R3 = (\text{bruto peļņa} / \text{neto apgrozījums}) * 100 \quad (2.18.)^{44}$$

Otrs rentabilitātes pamata rādītājs ir **ekonomiskā jeb aktīvu rentabilitāte**. Tā rāda, kādu peļņu uzņēmums ieguvīs uz vienu uzņēmuma aktīvu daļu, tātad, cik efektīvi peļņas radīšanā tiek izmantoti aktīvi.

Lai precīzi novērtētu, kādai jābūt ekonomiskajai rentabilitātei, jāizvērtē nozare, kurā uzņēmums darbojas. Ražošanas nozarēs šis rādītājs ir augstāks nekā vidējais uzņēmumos, kuri izmanto darbietilpīgus procesus, bet zems, uzņēmumos, kuri ir kapitāl ietilpīgi.⁴⁵ Rādītājs atkarīgs arī no uzņēmuma finansēšanas sadalījuma un izmaksām, kā arī no uzņēmumu riska: jo lielāks risks, jo augstākai jābūt rentabilitātei.

Aktīvu atdevei vajadzētu būt vismaz vienādai ar vidējo aizņēmuma procentu likmi, kuru uzņēmums maksā par saviem aizņēmumiem. Ja rādītājs ir mazāks, tad uzņēmums nepelna pietiekami daudz, lai spētu atpelnīt ar procentiem kopējo kapitālu, kas apgrozās uzņēmumā. Aktīvu rentabilitāti rēķina pēc šādas formulas:

$$\text{Aktīvu rentabilitāte} = (\text{pārskata perioda peļņa pirms nodokļu un procentu samaksas} / \text{aktīvu vērtība bilancē}) * 100 \quad (2.19.)^{46}$$

Finansiālā, jeb pašu kapitāla rentabilitāte ir trešais rentabilitātes rādītājs. Tas nosaka, kādu peļņu ieguvuši uzņēmuma īpašnieki uz ieguldītā kapitāla vienību jeb kapitāla izlietošanas efektivitāti, kuru ir investējuši uzņēmuma īpašnieki. No īpašnieka viedokļa tas ir pats svarīgākais rādītājs. Izvērtējot rentabilitātes rādītājus, būtiska nozīme ir starpībai starp ekonomiskās rentabilitātes līmeni un finansiālās rentabilitātes līmeni. Šī starpība atspoguļo aizņemtā kapitāla izmantošanas efektivitāti.⁴⁷ Šo rādītāju nosaka pēc formulas:

⁴⁴ Paupa V., Šneidere R. *Uzdevumu krājums finanšu analizē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 12.lpp

⁴⁵ Saksonova S. *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*, Rīga: Merkūrijs LAT, 2006.g. 49.lpp

⁴⁶ Paupa V., Šneidere R. *Uzdevumu krājums finanšu analizē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 12.lpp

⁴⁷ Saksonova S. *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*, Rīga: Merkūrijs LAT, 2006. g. 50.lpp

$$\text{Pašu kapitāla rentabilitāte} = \left(\frac{\text{gada peļņa}}{\text{pašu kapitāla gada vidējā summa}} \right) * 100$$

(2.20.)⁴⁸

Novērtējot rentabilitātes rādītājus autore secina, ka rentabilitāte parāda, cik ienesīga ir katra apgrozītā naudas vienība. To rēķina pielietojot komerciālo rentabilitāti, aktīvu rentabilitāti un pašu kapitāla rentabilitāti. Komerciālā rentabilitāte rāda, kādu peļņu uzņēmums iegūvis uz uzņēmuma neto apgrozījuma vienību, kas sīkāk apskatāms pēc trīs rādītājiem: realizācijas rentabilitātes rādītāja, kas norāda, cik peļņas dod katra neto apgrozījuma vienība; operatīvās darbības rentabilitātes rādītāja, ko izmanto, lai mērītu uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākumu radīšanā un bruto peļņas rentabilitātes rādītāja, kas parāda, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Aktīvu rentabilitāte rāda, kādu peļņu uzņēmums iegūvis uz vienu uzņēmuma aktīvu daļu, tātad, cik efektīvi peļņas radīšanā tiek izmantoti aktīvi, savukārt pašu kapitāla rentabilitāte nosaka, kādu peļņu ieguvuši uzņēmuma īpašnieki uz ieguldītā kapitāla vienību.

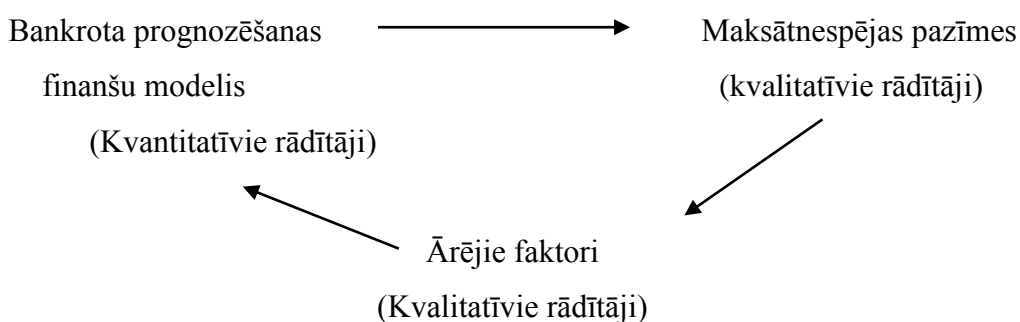
⁴⁸ **Paupa V., Šneidere R.** *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g. 13.lpp

3. MAKSĀTNESPĒJAS RAKSTUROJUMS

3.1. Maksātnespējas cēloņi, pazīmes un ietekmējošie faktori

Aprēķinot un analizējot dažādos finanšu analīzes rādītājus iespējams ne tikai izsekot uzņēmuma darbībai un kontrolēt tās ievirzi, bet arī izvairīties no maksātnespējas vai bankrota situācijas rašanās. Maksātnespēju un bankrotu kā terminus skaidro dažādi, bet to būtība nemainās. Latviešu valodas skaidrojošajā vārdnīcā maksātnespēja tiek tulkota kā nespēja izpildīt savas maksājumu saistības⁴⁹, savukārt bankrots- kā kārtojamo maksājumu pārtraukšana, saimniecisks sabrukums.⁵⁰

R. Šneidere savos pētījumos ir secinājusi, ka maksātnespējas prognozēšana jāveic pēc noteiktas sistēmas, kuras elementi ietvertu kvantitatīvos un kvalitatīvos rādītājus, tādā veidā uzskatāmi iedalot tos.

3.1.att. Maksātnespējas prognozēšanas sistēmas elementi⁵¹

Kvantitatīvo rādītāju grupā iekļaujami aprēķinātie bankrota prognozēšanas indeksi, bet kvalitatīvo rādītāju grupā iekļaujamas maksātnespējas pazīmes un ārējie maksātnespējas ietekmējošie faktori.⁵² Tātad, nepietiek tikai ar skaitlisku aprēķinu analīzi, jāizvērtē arī dažādi apstākļi, kas tos varētu ietekmēt un jārod veidi kā tos apiet un risināt, lai neveidotos uzņēmuma maksātnespēja. Tā ir saistīta ar finansiālām grūtībām, un, laikus neapzinoties tās cēloņus un ietekmējošos faktorus uzņēmums var bankrotēt. Maksātnespējas un bankrota cēloņi var būtu dažādi: ekonomisko faktoru nelabvēlīga ietekme, finansiālās grūtības,

⁴⁹ *Latviešu valodas vārdnīca*, Rīga: Avots, 1987.g. 459.lpp

⁵⁰ Turpat 121.lpp

⁵¹ **Šneidere R.** *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātnespējas prognozēšanai*, Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 192.lpp

⁵² Turpat 192.lpp

profesionalitātes trūkums, nevērība, stihiskas nelaimes, zādzība un citi. Tāpēc nepieciešams regulāri sekot līdzi uzņēmuma darbībai.

Atsevišķi var nodalīt rādītājus un kritērijus, kas liecina par varbūtējām finansiālām grūtībām un bankrota iespējamību tuvākā nākotnē. Kā piemēram, viena no pazīmēm ir pārmērīga īstermiņa kredītu izmantošana ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanai, šāda situācija norāda uz nepietiekamu ienākumu apjomu un aktīvu atdevi. Tādas pazīmes kā ražošanas un pārdošanas apjomu samazinājums, saistību dzēšanas maksājumu kavējumi un debitoru parādu maksājumu kavējumi ir savstarpēji saistīti, tas ir, iestājoties vienai pazīmei drīz vien var rasties nākamā. Tā rezultātā var veidoties situācija, kad aizņemtā kapitāla īpatsvars aug līdz bīstamajai robežai, tā pat arī apgrozāmo līdzekļu aprites perioda pieaugums un pastiprināta likviditātes koeficientu pazemināšanās tendence. Šo rādītāju negatīvās tendences paši par sevi ir jāvēro kā maksātnespējas pazīme. Vēl jāseko līdzi krāju apjomam, jo pārmērīgs ražošanas un gatavās produkcijas krājumu pieaugums liecina par apgrozījuma samazinājumu, līdz ar to peļņas samazinājumu un lielākas uzturēšanas izmaksas.

Ir vairāki rādītāji, kas nav tik nozīmīgi vai, precīzāk, nenorāda uz draudiem uzņēmuma darbībai tuvākajā nākotnē, tātad to nelabvēlīga ietekme nedod pamatu esošo finansiālo stāvokli uzskatīt par kritisku, taču neveicot atbilstošus pasākumus, iespējama tā strauja pasliktināšanās. Tādas pazīmes ir: uzņēmuma pārmērīga atkarība no kāda faktora, attiecību pārtraukšana ar uzņēmumam nozīmīgiem darījumu partneriem, nepietiekama uzmanība ražošanas tehnoloģiju atjaunošanai, piespiedu dīkstāves un ražošanas ritmiskuma traucējumi, uzņēmuma iesaistīšanās tiesu procesos ar neprognozējamu iznākumu, ilgtermiņa finansēšanas avotu nepietiekamība.⁵³

Analizējot šīs dažādās maksātnespējas pazīmes un šai situācijai tuvinošās pazīmes, uzmanība jāpievērš vairākām iezīmēm: pazīmes īslaicīgs raksturs, ilgtermiņa raksturs vai likumsakarība. Ja pazīmei ir īstermiņa raksturs, tai jārod ātrs risinājums, un gadījumos, kad iesaistīti klienti, kreditori vai citas trešās personas, jāmēģina vienoties par kādiem abpusēji izdevīgiem nosacījumiem. Ja pazīmei ir ilgtermiņa raksturs, jānosaka veids vai sistēma kā segt radušos zaudējumus vai ilgstošo nespēju gūt vēlamos ienākumus. Svarīgi izvērtēt vai uzņēmumu var attīstīt, investējot papildus līdzekļus, ja ne, tad uzņēmums jālikvidē vai jāpārdod.

Pamatota bankrota varbūtības prognoze ir iespējama ne tikai pēc finansiālā stāvokļa izpētes, bet arī pēc līdzīgā situācijā esošu bankrotējošo vai izdzīvojošo uzņēmumu salīdzinošas analīzes. Uzņēmumi ar zaudējumiem vai zemu rentabilitāti ir bankrotējuši dažādu nenozīmīgu iemeslu dēļ, piemēram, mainoties situācijai finanšu tirgū, bankrotējot kādam

⁵³Rurāne M. *Uzņēmuma finanses*, Rīga: Jumava 2007. g.194.lpp

klientam vai aizkavējoties pircēju norēķiniem. Tādēļ ir lietderīgi izvērtēt līdzīgu uzņēmumu esošos vai bijušos maksātnespējas vai bankrota iemeslus.⁵⁴

Var secināt, ka maksātnespēja un bankrots pēc to nozīmes atšķiras, jo maksātnespēja tiek tulkota kā nespēja izpildīt savas maksājumu saistības, savukārt bankrots kā kārtojamo maksājumu pārtraukšana. Maksātnespējas pazīmes var izdalīt kvantitatīvos un kvalitatīvos rādītājos. Kvantitatīvo rādītāju grupā iekļaujami aprēķinātie bankrota prognozēšanas indeksi, bet kvalitatīvo rādītāju grupā iekļaujamas maksātnespējas pazīmes un ārējie maksātnespējas ietekmējošie faktori. Pamatota bankrota varbūtības prognoze ir iespējama ne tikai pēc finansiālā stāvokļa izpētes, bet arī pēc līdzīgā situācijā esošu bankrotējošo vai izdzīvojošo uzņēmumu salīdzinošas analīzes.

3.1. Maksātnespējas modeļu aprēķins un novērtējums

Veicot finanšu analīzi un pielietojot kvantitatīvos analīzes rādītājus, liela nozīme un būtiska informācija tiek iegūta no dažādiem maksātnespējas modeļiem un matricām. Lai to izdarītu vairāki autori piedāvā dažādas metodes maksātnespējas novērtēšanai.

L.V. Doncovs un N.A. Ņikiforovs piedāvā pielietot integrālo baļļu sistēmu. Šīs sistēmas ir pamatota uz uzņēmuma maksātnespējas novērtēšanas klasifikācijas tabulu, kur finanšu rādītāji iedalīti sešās klasēs, atbilstoši aprēķinātiem finanšu koeficientiem un novērtējumiem ballēs. Pamatojoties uz šiem rādītājiem, maksātnespējas novērtēšana notiek pēc integrālās sistēmas klasēm:

I klase- uzņēmums ar stabilu finansiālo stāvokli un kreditori var neuztraukties par kredītu savlaicīgu apmaksu;

II klase- uzņēmums, kuram ir nelielas finansiālas problēmas, bet vēl nav uzskatāms, kā kritisks;

III klase- uzņēmums ar finansiālām problēmām, var kavēties procentu maksājumi un kredīta savlaicīga apmaksā;

IV klase- uzņēmums ar augstu bankrota varbūtību pat pēc finansiālās atveseļošanās. Kreditori var zaudēt aizdotos līdzekļus un nesaņemt procentu maksājumus;

V klase- praktiski maksātnespējīgi uzņēmumi ar ļoti augstu bankrota varbūtību.⁵⁵

⁵⁴ **Rurāne M.** *Uzņēmuma finanses*, Rīga: Jumava 2007. 195.-196.lpp

Rādītāju sadalījums klasēs un ballēs uzņēmuma maksāspējas novērtēšanai⁵⁶

Rādītāji	Sadalījums klases, koeficienta vērtība / balles					
	I klase	II klase	III klase	IV klase	V klase	VI klase
Absolūtā likviditāte	Virš 0,25/20	0,2 / 16	0,15 / 12	0,1 / 8 0,05	0,05/ 4	Zem 0,05/0
Starp seguma likviditāte	Virš 1,0/18	0,9 / 15	0,8 / 12	0,7 / 9	0,6 / 6	Zem 0,5/0
Kopējā likviditāte	Virš 2,0/16,5	1,9-1,7/ 15-12	1,6-1,4 /10,5-7,5	1,3-1,1/6-3	1,0/ 1,5	Zem 1,0/0
Pašu kapitāls pret pasīva kopsummu	Virš 0,6 / 17	0,59-,54/ 15-12	0,53-0,43/ 11,4-7,4	0,42-0,41/ 6,6-1,8	0,4/ 1	Zem 0,4/ 0
Darba kapitāla attiecība pret Apgrozāmiem līdzekļiem	Virš 0,5/ 15	0,4/ 12	0,3 / 9	0,2 / 6	0,1 / 3	Zem 0,1 / 0
Krājumu attiecība pret pašu kapitālu	Virš 1,0 / 15	0,9 / 12	0,8 / 9	0,7 / 6	0,6 / 3	Zem 0,5 / 0
Baļļu skaits	100	85-64	63,9-56,9	41,6-28,3	18	0

Teorētiski vērtējot šādu integrālo sistēmu, ārējiem finanšu pārskatu lietotājiem tā būtu ērti pielietojama, jo jāaprēķina tikai 6 finanšu koeficienti un atbilstoši aprēķinātai koeficientu vērtībai pēc integrālās sistēmas tabulas jānosaka baļļu skaits un atbilstošā maksāspējas novērtējuma klase.

Amerikāņu finansists E. Altmans 1968. gadā izstrādāja piecu faktoru modeli, pēc kura var aprēķināt kredīspējas indeksu Z. Šis modelis uzņēmuma bankrota iespējamību ļauj prognozēt ar 95 % precizitāti. Altmans ir izstrādājis trīs Z modeļus, kurus var piemērot dažāda veida uzņēmumiem:

1. Lieliem uzņēmumiem, kuru akcijas kotējas biržā;
2. Lieliem ražošanas uzņēmumiem;
3. Maziem uzņēmumiem dažādās nozarēs.

Autore piedāvā tuvāk apskatīt aprēķinu lieliem ražošanas uzņēmumiem, jo pētāmais uzņēmums iekļaujas šajā kritērijā. Formula, ko izstrādājis E. Altmans ir :

$$Z' = 0,717 X_1 + 0,847 X_2 + 3,107 X_3 + 0,420 X_4 + 0,998 X_5 \quad (3.1.)^{57}$$

⁵⁵ Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия, Минск, ООО Новое знание, 1999. сс. 667

⁵⁶ Turpat. сс. 668

⁵⁷ Šneidere R. Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksāspējas prognozēšanai, Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009.g. 156.lpp

- Kur $X_1 = \text{Darba kapitāls/ Aktīvi}$
 $X_2 = \text{Nesadalītā peļņa/ Aktīvi}$
 $X_3 = \text{Peļņa pirms \% un nodokļiem/ Aktīvi}$
 $X_4 = \text{Pašu kapitāls / Aizņemtais kapitāls}$
 $X_5 = \text{Neto apgrozījums / Aktīvi}$

Pēc aprēķina veikšanas, iegūtos datus jāvērtē pēc noteiktiem kritērijiem, kuri nosaka maksātspējas iespējamību, ja rādītājs ir:

- <1,23 -Ļoti liela
 1,23 - 2,90 -Pastāv iespējamība
 >2,90 -Ļoti zemam

Dž. Fulmers izstrādājis savu maksātspējas prognozēšanas modeli, kurā ir iekļautas galvenās rādītāju grupas, kas raksturo uzņēmuma likviditāti, maksāspēju, efektivitāti un rentabilitāti. Formula aprēķiniem ir šāda:

$$H = 5,528 V_1 + 0,212 V_2 + 0,073 V_3 + 1,270 V_4 - 0,120 V_5 + 2,335 V_6 + 0,575 V_7 + 1,083 V_8 + 0,894 V_9 - 6,075 \quad (3.2.)^{58}$$

- Kur $V_1 = \text{Nesadalītā peļņa/ Aktīvi}$
 $V_2 = \text{Neto apgrozījums/ Aktīvi}$
 $V_3 = \text{Peļņa pirms nodokļiem/ Pašu kapitāls}$
 $V_4 = \text{Naudas plūsma/ Saistības}$
 $V_5 = \text{Saistības/ Aktīvi}$
 $V_6 = \text{Īstermiņa saistības/ Aktīvi}$
 $V_7 = \text{Pamatlīdzekļi/ Aktīvi}$
 $V_8 = \text{Darba kapitāls/ Saistības}$
 $V_9 = \text{Peļņa pirms nodokļiem un \% maksājumiem/ Procentu maksājumi}$

Rādītāja H kritiskais punkts ir 0, un tas nozīmē, ja uzņēmumam aprēķinātā H vērtība ir mazāka par 0, tad pastāv liela maksātspējas varbūtība, bet, jo augstāka ir H vērtība, jo labāks ir uzņēmuma finansiālais stāvoklis un līdz ar to mazāka bankrota varbūtība.⁵⁹

Tātad uzņēmuma maksātspēju var aprēķināt pielietojot vairākus maksātspējas prognozēšanas modeļus, kā piemēram, L.V. Doncovs un N.A. Ņikiforovs integrālo baļļu sistēmu, kur finanšu rādītāji iedalīti sešās klasēs, E. Altmans izstrādātu piecu faktoru modeli,

⁵⁸ Šneidere R. *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai*, Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. g. 156.lpp

⁵⁹ Turpat 156.lpp

pēc kura var aprēķināt kredībspējas indeksu Z un Dž. Fulmera izstrādāto maksātspējas prognozēšanas modeli, kurā ir iekļautas galvenās rādītāju grupas, kas raksturo uzņēmuma likviditāti, maksātspēju, efektivitāti un rentabilitāti.

Pielietojot vairākas maksātspējas analīzes metodes var noteikt precīzāku uzņēmuma maksātspējas novērtējumu, jo katrs no tiem sniedz nedaudz citādāku pieeju un līdz ar to redzējumu gala rezultātā. Tāpēc autore uzņēmuma finanšu analīzes veikšanai pielietos visas trīs apskatītās metodes, vienlaicīgi pārbaudot metožu rezultātu sakrītību.

4. UZŅĒMUMA DARBĪBAS PROGNOZĒŠANAS BŪTĪBA UN METODES

Uzņēmuma finanšu analīzes procesā pielietotās dažādās metodes ļauj noteikt saimnieciskās darbības rezultātu, un, uz rezultātu pamata, veikt uzņēmuma darbības plānošanu. Tomēr šādas plānošanas iegūtie vērtējumi nenosaka nākotnes redzējumu skaitļos. Lai to izdarītu pielieto prognozēšanu. Prognozes dod informāciju par nākotni, par iespējamo faktoru ietekmi.⁶⁰ Tātad uzņēmuma darbības finanšu analīzi, kas dod tagadējās situācijas novērtējumu, var novērtēt papildinot ar prognožu veikto analīzi, kas sniedz nākotnes redzējumu.

Prognozēšana ekonomikā un uzņēmējdarbībā ir paņēmiens ar kura palīdzību var sakārtot procesus, minimizēt varbūtības faktoru ietekmi ekonomikā, kā arī pieņemt pareizus lēmumus, ņemot vērā esošos perspektīvas un nākotnes apstākļus. Uz to pamata izvēlas kā tagadnes, tā arī nākotnes rīcības veidus, pieņem lēmumus. Tieši no pareizas prognozēšanas metodes izvēles ir atkarīga gan uzņēmuma attīstība, gan konkurētspēja dzīvotspēja.⁶¹ Protams, aprēķini prognozēm nav precīzi, jo nav iespējams noteikt nākotnes darījumu reālo notikumu gaitu, to aprēķini ir aptuveni un norāda aplēses, ņemot vērā pagātnes notikumus.

Prognozēšana notiek saskaņā ar prognozēšanas metodiku, noteikumu, paņēmieni un prognozēšanas metožu kopumu. Prognozēšanas paņēmiens ir viena vai vairākas matemātiskas vai loģiskas operācijas, virzītas uz konkrēta rezultāta sasniegšanu prognožu izstrādāšanas gaitā. Prognozēšanas metodes iedala kvalitatīvās un kvantitatīvas metodēs.

Kvalitatīvas prognozēšanas metodes ir pamatotas uz cilvēku subjektīviem viedokļiem un objektīvām zināšanām. Lai iegūtu šādu prognozi izmanto aptauju. Izšķir 3 aptaujas veidus: pircēju aptaujas, tirdzniecības darbinieku aptaujas un ekspertu aptaujas. Pircēju aptauja ir visvienkāršākā prognozēšanas metode, un tā ir derīga tikai tad, ja pircējiem ir labi formulēti nolūki. Tirdzniecības darbinieku aptauja dod informāciju par kopējā tirgus apjomu un tā sadalīšanu pa individuāliem uzņēmumiem, savukārt pārdevējiem ir precīzākais vērtējums, bet viņi ir ieinteresētas personas, un tas ietekmē prognozes kvalitāti. Tomēr ekspertu vērtējumu aptauja ir noderīgākā starp aptaujām, jo tie var ar dažiem paņēmieniem prognozēt jebkurus objektus. Šī metode ir drošāka nekā citas aptaujas, bet drošības līmenis nav tik liels kā kvantitatīvām metodēm.

Kvalitatīvas metodes izmanto, situācijās, ja nav iespējams izmantot kvantitatīvas metodes datu trūkuma vai citu iemeslu dēļ. Kvalitatīvās metodes ir laika rindu analīze,

⁶⁰ Skribans V. *Prognozēšanas metodes uzņēmējdarbībā*. RTU MPRA Paper No. 16360, 2002. g. 2. lpp

⁶¹ Turpat 2.lpp

indikatoru analīze, sakarības tīkla metode, regresijas metode un jutīguma analīze, Tīrgus testēšana un imitācija.

Autore piedāvā tuvāk apskatīt tieši laika rindu analīzi, jo tās ir praksē visbiežāk lietotās un tiks pielietota arī turpmāk darbā pētāmā uzņēmuma darbības prognozēšanai.

Laika rindu analīze pēta laika sakarības sastāvdaļas: trendu, ciklu, sezonalitāti un gadījuma komponentus. Tātad trends izsaka pamata tendences. Tam piemīt ilglaicīga pastāvība, tāpēc tam ir liela nozīme ilglaicīgas prognozes sagatavošanā.⁶² Laika rindu analīze atklāj statistiskas sakarības iepriekšējos procesos, datus, uz kuriem pamatojoties veido prognozēšanas modeli un prognozes. Šīs grupas metodes darbojas labi, ja sakarības ir pastāvīgas laikā. Metodes trūkums ir tas, ka prognozes rezultāts nākošā periodā sedz kavējumu iepriekšējā periodā, tas ir, vidējais prognozējamais un vidējais reālais līmeni divos vai vairāk laika posmos ir vienādi, bet metodes pozitīvais aspekts ir tajā, ka pieejamais ticamības līmenis ir noteikts vairāk nekā kvalitatīvās metodēs, kā arī ir nepieciešams neliels novērojumu skaits prognozes veikšanai un izceļama ir metodes vienkāršība.

Trenda aprēķināšanai pielieto lineārā trenda modeļa formulu:

$$\tilde{y}_t = a + bt \quad (4.1.)^{63}$$

Kur t - period numurs, kas mainās no 1 līdz n
 b - vidējais absolūtais pieaugums jeb lielums, par kuru rādītājam vidēji pieaug viena t laika posmā
 a - bez interpretācija

Lai aprēķinātu lineārā trenda modeļa formulu, jāveic lineārā trenda modeļa parametru aprēķins:

$$b = \frac{n \sum y_t t - \sum y_t \sum t}{n \sum t^2 - (\sum t)^2} \quad (4.2.)^{64}$$

$$a = \frac{\sum y_t - b \sum t}{n} \quad (4.3.)^{65}$$

⁶²Skribans V. *Prognozēšanas metodes uzņēmējdarbībā*. RTU MPRA Paper No. 16360, 2002. g. 4. lpp

⁶³http://translate.google.lv/translate?hl=lv&sl=en&u=http://highered.mheducation.com/sites/dl/free/0070951640/354829/lind51640_ch16.pdf&prev=search, 27.pp

⁶⁴Turpat 28.pp

Kur t - period numurs, kas mainās no 1 līdz n
 n - novērojumu skaits dinamikas rindā
 Y_t - novērojuma vērtība t laika periodā

Autore secina, ka prognozes dod informāciju par nākotni, aprēķini prognozēm nav precīzi, tomēr tie sniedz nākotnes redzējuma novērtējumu, ņemot vērā pagātnes notikumus. Tā tiek veikta saskaņā ar prognozēšanas metodiku, noteikumu, paņēmieni un prognozēšanas metožu kopumu. Prognozēšanas metodes iedala kvalitatīvās un kvantitatīvas metodēs, kur kvalitatīvas prognozēšanas metodes ir pamatotas uz cilvēku subjektīviem viedokļiem un objektīvām zināšanām, bet kvalitatīvas metodes izmanto, situācijās, ja nav iespējams izmantot kvantitatīvas metodes datu trūkuma vai citu iemeslu dēļ.

⁶⁵http://translate.google.lv/translate?hl=lv&sl=en&u=http://higher.ed.mheducation.com/sites/dl/free/0070951640/354829/lind51640_ch16.pdf&prev=search, 28.pp

5. SIA STORENT FINANŠU ANALĪZE, NOVĒRTĒJUMS UN PROGNOZES

5.1. Uzņēmuma darbības raksturojums

SIA STORENT ir dibināts 2008.gada aprīlī kā industriālās tehnikas nomas uzņēmums. Tā dibinātāji jau sākotnēji darbojušies šajā nozarē un, gūstot pieredzi un jaunas idejas savā darbā, nolēmuši radīt jaunu uzņēmumu. SIA STORENT – nosaukums tika izveidots no diviem vārdiem „STORE” un „RENT”, kas nozīmē „noliktava” un „noma”. SIA STORENT izveidojot, pamatkapitāls ir 5 miljoni Ls, no kā 20% uzņēmuma daļu pieder Latvijas rezidentiem, bet 80% - Islandes investoriem. Tika iegādāta tehnika par 8,0 milj. Ls.

Sākot savu darbību uzņēmums mērķtiecīgi veidojis ieguldījumus tā attīstībai. 2010. gadā, ņemot vērā pārskata gada zaudējumus, ievērojamas investīcijas vēl netiek veiktas, bet jau 2011. gadā veic investīcijas nomas pamatlīdzekļos gandrīz 1.5 miljonu latu apmērā, savukārt 2012. gadā 5 miljonu latu, bet 2013. gadā 6 miljonu latu apmērā.

SIA STORENT ir viens no trīs meitas uzņēmumiem mātes uzņēmumam SIA STORENT HOLDING. Pārējie meitas uzņēmumi ir STORENT UAB Lietuvā un STORENT OU Igaunijā. Latvijā SIA STORENT kopumā darbojas 10 nomas punktos- Jelgavā, Ventspilī, Liepājā, Valmierā, Jēkabpilī, Daugavpilī un Rēzeknē un trīs Rīgā. Šajos nomas punktos kopējais darbinieku skaits ir 135. Pirmais nomas punkts tika atvērts Rīgā, Kaķasēkļa dambī 31, kurā tika nodarbināti 15 cilvēki, šobrīd tas ir galvenais nomas punkts.

Uzņēmums tika dibināts ar domu kļūt par līderi būvtehnikas nomā Latvijā, vēlāk Baltijā, izmantojot tiešos un aktīvos pārdošanas principus.

Lai attīstītos, nomas kompānijai ir nepieciešams ne tikai profesionāli pārdevēji un klientu serviss, bet arī liels apjoms nomas tehnikas, tas ir, nomas parka vērtības celšana. STORENT atšķirīgā iezīme, kas to izceļ starp konkurentiem, ir tāds pakalpojuma vieds kā tehnikas pārnomāšana. Tā ir mākslīga nomas tehnikas parku palielināšana, piesaistot tehniku no celtniekiem, lauksaimniekiem, industriāliem klientiem, kas rada pirkšanas pārdošanas shēmu kurā STORENT gūst ienākumus nomājot tehniku no piegādātāja un pārnomājot to tālāk klientam. Industriālā tehnika, ko uzņēmums nomā un pārnomā ir ceļu būvtehnika, dārza tehnika, rokas instrumenti, fasādes sastatnes, pacēlāji, traktortehnika, mērinstrumenti. Šīs iekārtas un instrumenti tiek uzskaitīti pamatlīdzekļu sastāvā. Katram no tiem ir noteikts iedalījums pēc to formas un pielietojuma, līdz ar to tiek noteikts derīgās lietošanas laiks tā

izmantošanai, kura ar katru gadu tiek amortizēta pielietojot lineāro metodi. Lietošanas laiks tehnikai un iekārtām svārstās no 2 līdz 12 gadi. (pielikums 1)

Uzņēmumam, kas nodarbojas ar tehnikas nomas pakalpojumu sniegšanu jāuztur attiecīgās preces lietošanas kārtībā, tāpēc jāveic regulāri remontu un uzturēšana. Remonta un uzturēšanas izmaksas tiek norakstītas izdevumos, kad tās ir radušās. Kapitālie izdevumi struktūrelementu uzlabošanai tiek uzrādīti aktīvos, ja šie izdevumi paildzina aktīva lietderīgo kalpošanas laiku virs iepriekš noteiktā. Iegādātās remonta detaļas uzskaita krājumu sastāvā, vai mazvērtīgākas norakstītas pie to iegādes, tāpat arī speciālie instrumenti un speciālās iekārtas, darba apģērbi, ieskaitot biroja aprīkojumu, tiek norakstīti, nododot ekspluatācijā, pilnīgi un ierakstāmi ārpusbilances uzskaites sarakstā. Krājumi tiek uzskaitīti pielietojot FIFO metodi. Peļņas un zaudējumu aprēķins tiek veikts atbilstoši periodu izmaksu metodei.

Uzņēmuma galveno izmaksu daļu veido tehnikas parka uzturēšana un tehnikas transportēšana. Tehnikas transportēšana ir ārpalpojums, izmantojot apakšuzņēmumu pakalpojumus, par ko rēķini tiks piestādīti klientiem.

SIA STORENT nodrošina arī tehnikas apdrošināšanu pret negadījumiem un bojājumiem, ko pie nomas darījuma klients var izvēlēties vai tā attiecīgajā situācijā ir nepieciešama. Ja tiek nodrošināta tehnikas apdrošināšana, klients par nomas pakalpojumu maksā papildus piemaksu, bet nelaiemes gadījumā neatbild par tehnikas bojājumiem pilnībā, bet iemaksā pašrisku summu vai 20% no zaudējumu summas iekārtas zādzības vai pilnīgas bojāejas gadījumā. Iespējams izvēlēties dažādus programmas veidus ar dažādām pašrisku likmēm, kas ļauj novērst vai būtiski samazināt zaudējumus.

Lai nodrošinātu uzņēmuma veiksmīgu attīstību un nomāto preču ieguldījuma atdevi, jāveic arī debitoru uzskaites kontrole. SIA STORENT debitori iedalās piecās grupās priekšapmaksas debitori, klienti ar piecpadsmit, trīsdesmit, sešdesmit dienu apmaksu un klienti, kas izmanto Skonto atlaidi, tie ir visi iepriekš minētie klienti izņemot priekšapmaksas klientus. Visvairāk SIA STORENT klientu vidū ir tie, kuriem ir 15 dienas pēcapmaksas laiks. Norēķinos ar debitoriem nākas saskarties ar debitoru saistību daļēju vai pilnīgu neizpildi, tādēļ debitoru parādi regulāri tiek kontrolēti, sūtot atgādinājuma vēstules un veicot zvanus par apmaksu atbildīgajām personām. Lai nodrošinātu veiksmīgu sadarbību ar klientiem un sastādītu gada pārskatu, reizi gadā tiek veikta savstarpējo atlikumu salīdzināšana, izsūtot salīdzināšanās aktus.

Visu uzņēmuma darījumu apstrādei un kontrolei uzņēmuma vadība ieviesusi divas savstarpēji saistītas datorprogrammas PREFERRENT (CRM), kurā tiek ievadīti nomas darījumi un kontrolēta to kustība, un grāmatvedības datorprogramma Microsoft Dynamics AX.

5.2.Līdzekļu un to avotu struktūras dinamikas analīze

Tabula 5.1.

SIA STORENT dinamikas indeksa novirze bilances aktīva posteņiem no 2010.gada līdz 2013. gadam*

Posteņi	Gads				Salīdzinot (+/-)2013. gadu ar					
	2013	2012	2011	2010	2012		2011		2010	
	Ls	Ls	Ls	Ls	Ls	%	Ls	%	Ls	%
Nemateriālie ieguldījumi	209375	209913	233385	120229	538	0,3	24010	11	-89146	-43
Iekārtas un mašīnas	16 561 728	12 791 626	5 690 699	5 256 195	-3 770 102	-22,76	-10 871 029	-66	-11 305 533	-68
Pamatlīdzekļi	16772039	12881012	5785634	5343479	-3891027	-23	-10986405	-66	-11428560	-68
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	479021	606470	1234155	252710	127449	27	755134	158	-226311	-47
Ilgtermiņa ieguldījumi	17460435	13697395	7253174	5716418	-3763040	-22	-10207261	-58	-11744017	-67
Krājumi	169599	145490	94435	85530	-24109	-14	-75164	-44	-84069	-50
Pircēju un pasūtītāju parādi	953 716	595 206	521 965	602 166	-358 510	-37,59	-431 751	-45	-351 550	-37
Debitoru parādi	1304081	977705	606221	1046521	-326376	-25	-697860	-54	-257560	-20
Naudas līdzekļi	62885	23710	312619	77660	-39175	-62	249734	397	14775	23
Apgrozāmie līdzekļi	1536565	1146905	1013275	1209711	-389660	-25	-523290	-34	-326854	-21

*sagatavojusi autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Pēc tabulas datiem redzams, ka nemateriālie ieguldījumi ir mainīgi un neveido noteiktu rādītāju tendenci. Salīdzinot 2013. gadu ar 2012. nemateriālo ieguldījumu ir par 0,3 % vairāk, bet ar 2011.gadu par 11 % vairāk. Viszemākā nemateriālo ieguldījumu vērtība ir 2010. gadā, kur tā ir par 43% zemāka salīdzinot ar 2013. gadu. Tas izskaidrojams ar to, ka netiek iegādāti jauni aktīvi tai skaitā samazinās to vērtība nolietojuma rezultātā.

Pamatlīdzekļu apjomā redzams straujš pieaugums no 2010. gada līdz 2013. gadam, tas ir, no 5343479 Ls līdz 16772039 Ls. Straujākais kāpums redzams no 2011. gada uz 2012. gadu, kur, salīdzinot ar 2013. gadu kāpums ir par 66% tas izskaidrojams ar to, ka uzņēmums ir ieguldījis līdzekļus tā nomas parka paplašināšanai, kas vērtējams pozitīvi.

Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi samazinās sākot ar 2011. gadu. To apjoms salīdzinot 2013. gadu ar 2010. gadu ir par 47% mazāks, salīdzinot ar 2011. gadu par 158%, bet salīdzinot ar 2012. gadu- par 27% mazāks.

Ilgtermiņa ieguldījumi kopumā palielinās katru gadu, līdz ar to 2013. gadā ilgtermiņa ieguldījumu vērtība ir pieaugusi līdz 17460435 Ls. Salīdzinot 2013. gadu ar 2010. gadu, redzams, ka, ilgtermiņa ieguldījumu apjoms ir pieaudzis par 67%, 2011. gadā par 58 %, bet

2012. gadā par 22%. To visvairāk ietekmējušas lielās investīcijas pamatlīdzekļos sākot ar 2011. gadu.

Krājumu vērtība kopumā ievērojami augusi, īpaši 2012. gadā. 2013. gadā, salīdzinot ar 2010. gadu to vērtība ir pieaugusi par 50 %, tikpat ievērojama izmaiņa ir salīdzinot ar 2011. gadu, kas ir 44%, savukārt 2012. gadā krājumu vērtības pieaugums ir 14%. Tas tieši saistāms ar lielo investīciju apjomu pamatlīdzekļu iepirkumos, jo to uzturēšanai un labošanai iepirkta arī detaļas un palīgierīces.

Debitoru parādu apjoms ir ļoti liels, piedevām tas pieaug sākot ar 2011. gadu. 2011. gadā ir vērojams kritums salīdzinot ar 2010. gadu par 440,3 tūkstošiem latu. Ja salīdzina 2013. gadu ar 2011. gadu debitoru parādu vērtība pieaugusi par 54%, bet, salīdzinot ar 2012. gadu- 25%. Šāda tendence vērtējama negatīvi, jo norāda uz naudas līdzekļu lēnāku ienākšanu uzņēmumā. Šeit jāizceļ debitoru sastāvā esošos pircēju un pasūtītāju parādus, kas 2013. gadā ir 953 716 Ls, 2012. gadā tie ir 595 206 Ls, 2011. gadā- 521 965 Ls, bet 2010. gadā- 602 166 Ls. Kur redzams, ka īpaši liels pieaugums ir 2013. gadā, kas būtu daļēji skaidrojams kā apgrozījuma apjoma kāpums un daļa kā iespējama nespēja kontrolēt pieaugošo debitoru skaita apjomu.

Naudas līdzekļi samazinās sākot ar 2010. gadu, bet 2013. gadā vērojams salīdzinoši liels to pieaugums. Salīdzinot 2013. gadu ar 2010. gadu, redzams, ka skaidras naudas daudzums uzņēmumā nav sasniedzis tikpat lielus apjomus tāpēc redzams to samazinājums par 23%. Skaidras naudas vērtības kritums vērtējams negatīvi, jo norāda uz likviditātes samazināšanos, tomēr jāņem vērā uzņēmuma darbības apjoms un pieaugošās papildus izmaksas pie lielākiem ieguldījumiem uzņēmuma attīstībā, piemēram, tehnikas glabāšana, uzturēšana, darba algas nodrošināšana, reprezentācijas izdevumi un citi.

Apgrozāmiem līdzekļiem kopumā nav noteiktas tendences. Sākot ar 2010. gadu līdz 2011. gadam to vērtība samazinās no 1209711 Ls uz 1013275 Ls, bet no 2011. gada līdz 2013. gadam to vērtība aug līdz 1536565 Ls. Pēc tabulas datiem redzams, ka uzņēmums ir ieguldījis līdzekļus krājumu palielināšanai un uzņēmuma darbības apjoma palielināšanai, bet līdz ar to palielinās arī debitoru parādu apjoms.

Apkopojot tabulas datu sniegto informāciju, autore secina, ka SIA STORENT no 2010. gada līdz 2013. gadam veicis lielus ieguldījumus uzņēmuma pamatlīdzekļu un krājumu sastāva palielināšanai, kas īpaši iezīmējas 2012. gadā. Līdz ar šiem ieguldījumiem palielinās arī debitoru parāda apjoms. Autores prāt pie tik strauja pamatlīdzekļu vērtības pieaugums līdztekus jānovērtē vai ieguldītais līdzekļu avotu apjoms nav pārmērīgs un uzņēmums būs spējīgs gūt pietiekamu un savlaicīgu peļņas ieplūdi, to noseģšanai.

**SIA STORENT dinamikas indeksa novirze bilance pasīva posteņiem no 2010. gada līdz
2013. gadam***

Posteņi	Gads				Salīdzinot (+/-) 2013. gadu ar					
	2013	2012	2011	2010	2012		2011		2010	
	Ls	Ls	Ls	Ls	Ls	%	Ls	%	Ls	%
Pašu kapitāls	3030694	2455881	2073572	1589207	-574813	-19	-957122	-32	-1441487	-48
Ilgtermiņa kreditori	9861059	7628839	3508341	3676750	-2232220	-23	-6352718	-64	-6184309	-63
Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem	920 571	1 469 436	969 211	604 860	548 865	60	48 640	5	-315 711	-34
Īstermiņa kreditori	6105247	4759580	2684536	1660172	-1345667	-22	-3420711	-56	-4445075	-73
Kopā kreditori	15966306	12388419	6192877	5336921	-3577887	-22	-9773429	-61	-10629385	-67
Bilance	18997000	14844300	8266449	6926129	-4152700	-22	-10730551	-56	-12070871	-64

*sagatavojuši autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Pašu kapitāls kopumā ir pieaudzis. 2013. gadā tā summa ir 3030694 latu, salīdzinot ar iepriekšējiem pārskata periodiem tas procentuāli audzis par 48 % salīdzinot ar 2010. gadu, par 32%, salīdzinot ar 2011. gadu un par 19%, bet salīdzinot ar 2012. gadu, kas izskaidrojams ar peļņas pieaugumu.

Ilgtermiņa parādi kopā ir ievērojami auguši no 2010. līdz 2013. gadam. Salīdzinot 2013. gadu ar 2010. gadu rādītājs ir kāpies par 63 %, salīdzinot ar 2011. gadu kāpies par 64%, bet salīdzinot ar 2012. gadu- par 23%. Šāda tendence aizņemtajam kapitālam vērtējama gan negatīvi gan pozitīvi, jo uzņēmums zaudē finansiālo stabilitāti, bet tas balstīts uz uzņēmuma attīstību. Tāpat redzams kāpums arī īstermiņa aizņēmumos. Īstermiņa parādi vienmērīgi pieaug no 2010. gada, kur to vērtība 1660172 Ls, līdz 2013. gadam ar vērtību 6105247Ls.

Īstermiņa kreditoru sastāvā iekļaujamie parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem gadu laikā ir mainīgi. 2013. gadā to vērtība ir 920 571 Ls, 2012. gadā tā ir 1 469 436 Ls, 2011. gadā tie ir 69 211 Ls, bet 2010. gadā tie ir 604 860 Ls. Īpaši liels to apjoma pieaugums ir 2012. gadā, tas skaidrojams ar samazinātiem brīvajiem līdzekļiem, kas atspoguļojas īpaši zemajā skaidras naudas atlikumā un ievērojamiem ilgtermiņa un īstermiņa aizņēmumiem šajā gadā.

Kreditori kopā ļoti strauji auguši, to summa 2013. gadā sasniedz 15966306 latu un salīdzinot ar 2010.gadu, 2011. gadu un 2012. gadu tie ir auguši par attiecīgi 67% un 61 % un 22%. Kā ilgtermiņa, tā arī īstermiņa un kopējā kreditoru vērtība būtu vērtējama divējādi, pozitīvais aspekts ir tajā, ka uzņēmums veicis šos aizņēmumus attīstības veicināšanai, negatīvais, ka to apjoms ir ievērojami liels un apdraud uzņēmuma finansiālo stabilitāti. Tāpēc šie līdzekļi būtu jāiztērē racionāli, lai gūtu plānoto peļņu un varētu veikt kredītu atmaksu.

Bilances kopsumma vislielāko vērtību uzrāda 2013.gadā, kas veidojusies bilances vērtībai augot katru gadu. Ievērojams pieaugums ir 2012. gadā, kas izskaidrojams ar pamatlīdzekļu, krājumu, debitoru un aizņemtā kapitāla palielināšanos. 2013. gadā bilances kopsumma ir 18997000 Ls, salīdzinot ar 2010. gadu tā augusi par 64%, ar 2011. gadu- par 56%, bet salīdzinot ar 2012. gadu- par 22%.

Kopumā novērtējot rādītāju izmaiņas autore secina, ka lielle ieguldījumi aktīva palielināšanā veikti no aizņemto līdzekļu sastāva. Piedevām tie ir ievērojami lieli un rada bīstamu finansiālo nestabilitāti. Jāveic dziļāka posteņu izpēte, lai noteiktu aizņemto līdzekļu apjoma racionalitāti, kā arī jānosaka vai ir pietiekama atdeve no veiktajām investīcijām, lai gūtu pietiekami lielu peļņu, parāda atmaksai.

Tabula 5.3.

SIA STORENT dinamikas indekss peļņas vai zaudējuma posteņiem no 2010. gada līdz 2013. gadam*

Postenis	Gads				Salīdzinot (+/-) 2013. gadu ar					
	2013	2012	2011	2010	2012	%	2011	%	2010	%
Neto apgrozījums	7 544 872	5 390 198	4 242 326	2 890 885	-2 154674	-29	-3 302546	-44	-4 653987	-62
Materiālu un pakalpojumu izmaksas	-2 217494	-1 693341	-1 590939	-1 201210	524 153	-24	626 555	-28	1 016 284	-46
Bruto peļņa	5 327 378	3 696 857	2 651 387	1 689 675	-1 630521	-31	-2 675991	-50	-3 637703	-68
Pārskata perioda peļņa	574 813	382 309	662 959	-545 792	-192 504	-33	88 146	15	-1 120605	-95

*sagatavojusi autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Apskatot peļņas vai zaudējuma pārskata datus, redzams, ka neto peļņas rezultāts ir uzlabojies sākot ar 2011. gadu. Salīdzinot 2013. gadu ar 2012. gadu redzams, ka neto apgrozījums ir par 29 % lielāks, ar 2011. gadu par 44 %, bet ar 2010. gadu par 62% lielāks. Tas norāda uz to, ka uzņēmumā ieguldītie līdzekļi ir devuši ienākumus un notiek uzņēmuma attīstība.

Tā kā ir audzis neto apgrozījums, likumsakarīgi pieaugušas arī uzņēmuma materiālu un pakalpojumu izmaksas. 2013. gadā izmaksu apjoms sasniedzis 2,2 miljonus latu. Salīdzinot to ar 2012. gadu izmaksas ir augušas par 24%, salīdzinot ar 2011. gadu- par 28%, bet salīdzinot ar 2010. gadu- par 46%. Neskatoties uz to, ka izmaksu pieaugums ir gaidāms pie uzņēmuma izaugsmes, tomēr jāizvērtē vai naudas līdzekļi tiek izmantoti efektīvi.

Apskatot bruto peļņas izmaiņas, redzams, ka izmaksu apjoms nav pārmērīgs, jo bruto peļņa vienmērīgi palielinās līdz ar neto peļņas pieaugumu. Salīdzinot 2013. gadu ar 2012.

gadu redzams, ka bruto peļņa ir augusi par 31 %, ar 2011. gadu pieaugusi par 50 %, bet ar 2010. gadu - par 63%.

Pārskata perioda peļņa veidojas sākot ar 2011. gadu, bet tā ir svārstīga, tāpēc nerodas stabils rādītāju kāpums. 2013. gadā pārskata gada peļņa ir 574 813 Ls, 2012. gadā tā ir 382 309 Ls, 2011. gadā tā ir 662 959 Ls, bet 2010. gadā pārskata gada zaudējumi 545 792 Ls apmērā. Šādas svārstības salīdzinot ar neto un bruto peļņu norāda uz lielām un nestabilām izmaksām, kas nav saistītas ar saimniecisko darbību. Uzņēmuma vadībai būtu jāizvērtē, iztērēto līdzekļu racionalitāte.

Kopumā novērtējot rādītāju izmaiņas autore secina, ka lielie ieguldījumi aktīva palielināšanā veikti no aizņemto līdzekļu sastāva. Piedevām tie ir ievērojami lieli un rada bīstamu finansiālo nestabilitāti. Jāveic dziļāka posteņu izpēte, lai noteiktu aizņemto līdzekļu apjoma racionalitāti, kā arī jānosaka vai ir pietiekama atdeve no veiktajām investīcijām, lai gūtu pietiekami lielu peļņu, parāda atmaksai.

5.3. Līdzekļu un to finansēšanas avotu analīze

Tabula 5.4.

SIA STORENT saistību rādītāji no 2010. gada līdz 2013. gadam*

Rādītājs	Gads				Salīdzinot (+/-) 2013. gadu ar		
	2013	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Visu saistību rādītājs	0,84	0,83	0,75	0,77	0,01	0,09	0,07
Pašu kapitāla līdzdalības koeficients	0,16	0,17	0,25	0,23	-0,01	-0,09	-0,07
Saistību attiecība pret pašu kapitālu	5,27	5,04	2,99	3,36	0,22	2,28	1,91
Maksājamo % seguma koeficients	-0,01	-0,05	-0,22	0,00	0,04	0,20	-0,01
Kredīta atmaksas rādītājs	-0,17	-0,02	-0,03	-0,03	-0,15	-0,15	-0,14
Investīciju segums	0,68	0,68	0,68	0,76	0,00	0,00	-0,08

*sagatavojusi autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Visu saistību rādītājs, pēc veiktajiem aprēķiniem ir ļoti augsts. Tā optimālā robeža ir 0,5, kas norāda uz aizņemtā kapitāla līdzdalības pakāpi. 2013. gadā rādītājs ir 0,84, kas ir augstākais gadu griezumā, 2012. gadā tas ir 0,83, 2011. gadā tas ir 0,75, bet 2010. gadā

rādītājs ir 0,77. Redzams, ka uzņēmums ir piesaistījis ļoti lielu daļu aizņemtā kapitāla savas darbības finansēšanai, kas norāda uz lielu finansiālo nestabilitāti.

Pašu kapitāla līdzdalības koeficients norāda pašu kapitāla īpatsvaru kopējā kapitālā. Pēc tabulas datiem redzams, ka pašu kapitāla ieguldītie līdzekļi finanšu darbībā ar katru gadu sarūk, kas ir likumsakarīgi, pieaugot aizņemtajam kapitālam. 2013. gadā rādītājs ir 0,16, 2012. gadā tas ir 0,17, 2011. gadā tas ir 0,25, bet 2010. gadā rādītājs ir 0,23.

Finansiālā līdzsvara koeficients pēc veiktajiem aprēķiniem ir ļoti augsts, ņemto vērā ka vēlamā robeža ir 1. 2013. gadā rādītājs ir 5,27, 2012. gadā tas ir 5,04, 2011. gadā tas ir 2,99, bet 2010. gadā rādītājs ir 3,36. Tas norāda uz ļoti augstu finansiālo nestabilitāti un rada maksātnespējas draudus.

Maksājamo procentu seguma koeficients ir ļoti zems. 2013. gadā rādītājs ir -0,01, 2012. gadā tas ir -0,05, 2011. gadā tas ir -0,22, bet 2010. gadā rādītājs ir 0,00. redzams, ka tas pasliktinās ar katru gadu, kas vērtējams kā negatīva tendence. Šis zemais rādītājs nozīmē, ka uzņēmums nespēj segt savus procenta maksājumus no iegūtā peļņas apjoma.

Kredīta atmaksas rādītājs raksturo maksājamo procentu un kredīta atmaksas iespēju. Pēc tabulas datiem redzams, ka rādītājs ir mazāks kā 1, tā tad iegūtās peļņas apjoms ir nepietiekams. 2013. gadā rādītājs ir -0,17, 2012. gadā tas ir -0,02, 2011. gadā tas ir -0,03, bet 2010. gadā rādītājs ir -0,03.

Investīciju seguma koeficients raksturo uzņēmuma finansēšanas stabilitāti. Pēc veiktajiem aprēķiniem redzams, ka rādītāji ir stabili pēdējos trīs gadus, tomēr to lielums nav pietiekams, jo nav iekļāvies optimālajā robežā 75-90%. No 2013. gada līdz 2011. gadam rādītājs ir 0,68, bet 2010. gadā tas ir 0,76.

Pēc veiktajiem aprēķiniem autore secina, ka uzņēmuma ir ļoti zema finansiālā līdzsvara pakāpe, piedevām uzņēmums nav spējīgs atmaksāt ne tikai veiktos aizņēmumus, bet arī kredītprocentus no gūtās peļņas. Tātad ir jāturpina un jāuzlabo aktīvu aprites nodrošinājums, lai uzņēmums spētu nostabilizēties gan finansiāli, gan tirgū kopumā, vienlaicīgi palielinot naudas apjomus un iespēju nosegt veiktos aizņēmumus un maksājamo procentu apjomu.

Kopumā var secināt, ka uzņēmums spēj apgrozīt ieguldītos aktīvus un gūt lielāku peļņu. Ar pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas pieaug vienmērīgi, kas vērtējams pozitīvi, tomēr uzņēmuma vadībai jākontrolē izdevumu plūsmu, lai neizšķērdētu iegūto peļņas daļu nelietderīgos tēriņos. Pēc veiktajiem aprēķiniem autore secina, ka uzņēmuma ir ļoti zema finansiālā līdzsvara pakāpe, piedevām uzņēmums nav spējīgs atmaksāt ne tikai veiktos aizņēmumus, bet arī kredītprocentus no gūtās peļņas. Tātad ir jāturpina un jāuzlabo aktīvu aprites nodrošinājums, lai uzņēmums spētu nostabilizēties gan finansiāli, gan tirgū kopumā,

vienlaicīgi palielinot naudas apjomus un iespēju nosegt veiktos aizņēmumus un maksājamo procentu apjomu.

Tabula 5.5.

SIA STORENT īpatsvara indekss bilances posteņiem no 2010. gada līdz 2013. gadam*

Rādītājs	Gads				Salīdzinot (+/-)2013. gadu ar		
	2013	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Nemateriālie ieguldījumi	1%	1%	3%	2%	0%	-2%	-1%
Pamatlīdzekļi	88%	87%	70%	77%	2%	18%	11%
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	3%	4%	15%	4%	-2%	-12%	-1%
Ilgtermiņa ieguldījumi	92%	92%	88%	83%	0%	4%	9%
Krājumi	1%	1%	1%	1%	0%	0%	0%
Debitori	7%	7%	7%	15%	0%	0%	-8%
Nauda	0%	0%	4%	1%	0%	-3%	-1%
Apgrozāmie līdzekļi	8%	8%	12%	17%	0%	-4%	-9%
Pašu kapitāls	16%	17%	25%	23%	-1%	-9%	-7%
Aizņemtālais kapitāls	84%	83%	75%	77%	1%	9%	7%

*sagatavojusi autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Īpatsvara indekss tabulas apkopojumā sniedz daudz pārskatāmāku bilances datu procentuālu atspoguļojumu. Apskatot tabulas datus jāpievērš uzmanība ilgtermiņa ieguldījumu attiecība pret apgrozāmajiem līdzekļiem, uzņēmumam tā ir aptuveni 90% pret 10%, precīzāk, 2013. gadā attiecība ir 92% pret 8%, tā pat arī 2012. gadā, 2011. gadā tā ir 88% pret 12%, bet 2010. gadā attiecība ir 83% pret 17%. Lielāko daļu ilgtermiņa ieguldījumu sastāda pamatlīdzekļi, kuri kopumā 2013. gadā sastāda 88%, 2012. gadā 87%, 2011. gadā 70%, bet 2010. gadā 77%.

Tāpat svarīgi ir noteikt aizņemtā kapitāla un pašu kapitāla attiecību. Šis rādītājs aptuveni veido attiecību 20% pret 80%. Lai gan vērojama negatīva tendence pašu kapitāla īpatsvara samazināšanā, kur salīdzinot 2013. ar 2012. gadu īpatsvara indekss ir krities par 1%, salīdzinot ar 2011. gadu ir krities par 9%, bet salīdzinot ar 2010.gadu krities par 7%. Tas norāda uz paaugstinātu uzņēmuma finansiālo nestabilitāti, jo pieaug aizņemtālais kapitāls, samazinot pašu kapitāla proporciju.

SIA STORENT zelta likumi no 2010. gada līdz 2013. gadam*

Rādītājs	Gads			
	2013	2012	2011	2010
1. likums	-14429741	-11241514	-5179602	-4127211
2. likums	-4568682	-3612675	-1671261	-450461
3. likums	4568682	3612675	1671261	450461

*sagatavojsi autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Apskatot tabulas datus pirmajam zelta likumam, redzams, ka uzņēmuma pašu kapitāla apjoms nav pietiekams nevienā no pārskata periodiem, lai segtu ilgtermiņa ieguldījumus, piedevām ilgtermiņa ieguldījumu pārsvars aug ar katru gadu. 2013. gadā pašu kapitāla un ilgtermiņa saistību starpība ir 14429741, 2012. gadā starpība ir 11241514, 2011. gadā starpība ir 5179602, bet 2010. gadā starpība ir 4127211.

Pēc otrā zelta likuma aprēķina rezultātiem var secināt, ka pašu kapitāls un ilgtermiņa saistības nenosedz ilgtermiņa ieguldījumu apjomu un to finansēšanai nepieciešami citi līdzekļi. 2013. gadā rādījums ir -4568682, 2012. gadā tas ir -3612675, 2011. gadā tas ir -1671261, bet 2010. gadā tas ir -450461.

Trešais zelta likums paredz, ka apgrozāmie līdzekļi tiek nosegti ar īstermiņa saistībām. Pēc tabulas datiem redzams, ka īstermiņa saistību daudzums ir pietiekams un to starpības atlikums var tikt novirzīts ilgtermiņa ieguldījumu segšanai. Rādījumu starpība 2013. gadā ir 4568682, 2012. gadā starpība ir 3612675, 2011. gadā starpība ir 1671261, bet 2010. gadā starpība ir 450461.

Apkopojot kopējos rezultātus autore secina, ka uzņēmumam, pēc „Zelta likumu” nosacījumiem ir nepietiekams pašu kapitāla apjoms, lai nosegtu ilgtermiņa ieguldījumus, arī piesaistot ilgtermiņa ieguldījumus to apjoms nav pietiekams. Tas norāda, ka aizņemtie līdzekļi ir ļoti lieli un tie pēc iespējas ātrāk jāatmaksā.

5.4. Finanšu koeficientu analīze un novērtējums

Tabula 5.7.

SIA STORENT likviditātes rādītāji no 2010. gada līdz 2013.gadam*

Rādītāji	Gads				Salīdzinot (+/-)2013. gadu ar		
	2013	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Kopējā likviditāte	0,25	0,24	0,38	0,73	0,01	-0,13	-0,48
Likviditātes starpsegums	0,04	0,07	0,01	0,24	-0,03	0,02	-0,20
Absolūtā likviditāte	0,01	0,005	0,12	0,05	0,01	-0,11	-0,04
Darba kapitāls	-4568682	-3612675	-1671261	-450461	-956007	-2897421	-4118221

*sagatavojsi autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Kopējās likviditātes optimālā robeža 1-2, tā raksturo uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības. Tabulā redzams, ka uzņēmumam ir zema likviditātes pakāpe un tā krītas ar katru gadu. 2013. gadā rādītājs ir 0,25, 2012. gadā tas ir 0,24, 2011. gadā tas ir 0,38, bet 2010. gadā rādītāj ir bijis ar augstāko rādījumu- 0,73. Zemais kopējās likviditātes rādītājs norāda, ka uzņēmums, nelabvēlīgu tirgus apstākļu rezultāta var kļūt maksātnespējīgs, jo tā apgrozāmo līdzekļu apjoms ir nepietiekams tūlītējai īstermiņa parādu apmaksai.

Likviditātes starpseguma rādītājs raksturo saistību daļu, kas var tikt dzēsta ne tikai ar naudas līdzekļiem, bet arī ar sagaidāmajiem ienākumiem no sniegtajiem pakalpojumiem. Optimāli šim rādītājam vajadzētu būt no 0,8 līdz 1. Redzams, ka rādītājs ir kritiski zems, bet nav redzama konkrēta tendence palielināties vai samazināties. Rādītāja lielums 2013. gadā ir 0,04, 2012. gadā tas ir 0,07, 2011. gadā vien 0,01, bet 2010. gadā 0,24.

Absolūtā likviditāte rāda kādu īstermiņa saistību daļu uzņēmums var segt tuvākajā laikā. Optimālā robeža 0,2- 0,25. Apskatot tabulas datus redzams, ka naudas līdzekļu apjoms ir minimāls. Līdz ar to tiek ietekmēts likviditātes starpseguma rādītājs. 2013. gadā rādītājs ir praktiski nemainīgs ar 2012. gadu tas ir 0,01 pret 0,005, 2011. gadā tas ir 0,12, bet 2010. gadā- 0,05. Uzņēmums nespēj segt savas saistības ar apgrozāmajiem līdzekļiem, tas ir, īstermiņa saistību segšana īsā laika posmā uzņēmumam radītu problēmas.

Darba kapitāls rāda, kāda apgrozāmo līdzekļu daļa paliek uzņēmuma rīcībā pēc visu īstermiņa saistību segšanas. Pēc apkopotajiem datiem redzams, ka uzņēmumam nepietiek līdzekļu savu īstermiņa saistību segšanai, pie tam, sākot ar 2010. gadu, kur rādītāja apjoms ir 450,5 tūkstoši latu, rādītājam ir tendence samazināties: 2013. gadā rādītājs ir sasniedzis - 4,6 milj. latu 2012.gadā -3,6 milj. latu, bet 2011. gadā-1,7 milj. latu. Šāda tendence vērtējama

negatīvi, jo norāda, ka ne tikai uzņēmums nespēj segt savas īstermiņa saistības, bet gadiem ejot situācija vēl vairāk pasliktinās. Tomēr šeit jāņem vērā, ka uzņēmuma galvenais ienākumu avots ir tehnikas noma, kas ietilps pamatlīdzekļu sastāvā.

Apkopojot tabulas datus autore secina, ka uzņēmumam ir ļoti zema likviditātes pakāpe un pie nelabvēlīgiem ekonomiskiem apstākļiem, stihiskām nelaimēm vai citiem apstākļiem uzņēmumam var rasties maksātnespēja, jo tā aktīvu lielums nav pietiekams, lai nosegtu saistību apjomu. Ņemto vērā, ka uzņēmuma galvenais ienākumu avots ir pamatlīdzekļu apgrozība, tomēr, tas minimāli samazina maksātnespējas draudus, jo pamatlīdzekļu pārdošana nav iespējama tūlītēji, to augstās vērtības un lieluma dēļ.

Tabula 5.8.

SIA STORENT aprites rādītāji no 2010. gada līdz 2013.gadam *

Aprites rādītāji	Gads				Salīdzinot (+/-)2013. gadu ar		
	2013	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Visu aktīvu aprite	0,40	0,36	0,51	0,42	0,04	-0,12	-0,02
Dienas	919	1005	711	874	-86	208	45
Krājumu aprite	44,49	37,05	44,92	33,80	7,44	-0,44	10,69
Dienas	8	10	8	11	-2	0	-3
Debitoru aprite	7,91	9,06	8,13	4,80	-1,14	-0,22	3,11
Dienas	46	40	45	76	6	1	-30
Kreditoru aprite	8,20	3,67	4,38	4,78	4,53	3,82	3,42
Dienas	45	100	83	76	-55	-39	-32

*sagatavojuši autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Visu aktīvu aprites rādītāja optimālā robeža ir 3. Šeit jāņem vērā uzņēmuma specifika, kur nomāto pamatlīdzekļu aprite iespējama ar nenoteikto tehnikas iznomāšanas ilgumu. Šādā situācijā nomātais pamatlīdzeklis paildzina aprites ciklu, bet nesamazina gūtos ienākumus. Tāpēc autores prāt visu aktīvu aprite nebūtu jāvērtē kā pārmērīgi zema. Rādītāja lielums 2013. gadā ir 0,40, tas ir audzis salīdzinot ar 2012. gadu kur rādītājs ir 0,36, 2011. gadā tas ir 0,51, bet 2010. gadā 0,42. Šis rādītājs norāda uz iespējami pārmērīgi lielu ieguldījumu investīcijās. Būtu jāizvērtē, cik efektīvi izmantoti aktīvi apgrozījuma veidošanā. Iespējams jālikvidē daļa krājumu un pamatlīdzekļu, lai iegūto naudu varētu ieguldīt likvidos aktīvos. Aktīvu aprite dienās ir mainīga. Salīdzinot 2013. gada rādītāju ar 2012. gadu, tas samazinājies par 86 dienām, salīdzinot ar 2011. gadu dienu skaits ir palielinājies par 208, bet ar 2010. gadu palielinājies par 45 dienām.

Pēc tabulas datiem redzams, ka krājumu aprites rādītājs svārstās katru gadu un neveido noteiktu tendenci. Aplūkojot gadu izmaiņas salīdzinot 2013. gadu, kur rādītājs ir 44,49, ar 2012. gadu tas palielinājies par 7,44 vienībām, salīdzinot ar 2011. gadu, samazinājies par 0,44 vienībām, bet salīdzinot ar 2010. gadu, palielinājies 10,69 vienībām. Līdz ar to dienu skaits, krājumu apritei attiecīgi ir 8; 10; 8; 11. Šie rādītāju rezultāti ir vērtējami divejādi- pozitīvi, jo krājumu aprite ir ātra un tiek realizēti krājumu atlikumi peļņas gūšanai-, negatīvi, jo iespējamais straujais krājumu izlietojums saistīts ar pārmērīgām tehnikas remontu vajadzībām.

Debitoru parādu aprites rādītājos redzams kāpums no 2010. gada līdz 2012. gadam un kritums 2013. gadā. Salīdzinot 2013. gada rādītāju-7,91- ar 2012. gadu tā izmaiņa ir -1,14, 2011. gada izmaiņa ir -0,22, bet 2010. gada rādītāja izmaiņa ir 3,11. Šāds rādītāja kāpums izskaidrojams ar debitoru parādu kontroles sistēmas labāku apgūšanu un izpildi, kā arī laicīgu rīkošanos ilglaicīga parāda neatmaksāšanas gadījumā. Tomēr 2013. gada rādītāja kāpums neskatoties uz neto apgrozījuma kāpumu, varētu liecināt par trūkumiem debitoru kontroles sistēmā, kur pie lielākiem debitoru apjomiem, strauji pasliktinās kontroles kvalitāte, kas norāda uz darbinieku skaita izvērtēšanas nepieciešamību, konkrētajai nodaļai.

Debitoru aprite dienās norāda uz svārstībām stingrākas kontroles ieviešanā, kas redzams rādītāja izmaiņā pa gadiem, kur 2013. gadā debitoru aprite dienās ir 42 dienas, 2012. gadā- 40 dienas, 2011. gadā- 45 dienas, bet 2010. gadā- 76 dienas. Šeit jāņem vērā uzņēmuma darbības paplašināšanās aspekts, kas rada lielāku klientu pieplūdumu. Neskatoties uz to, ka 2013. gadā gan debitoru parādu aprites rādītājs, gan aprite dienās pasliktinās, tas saistāms ar neto apgrozījuma pieaugumu.

Kreditoru aprites koeficients rāda, cik aprites nepieciešamas parāda dzēšanai. Debitoru apritei būtu jābūt ātrākai par kreditoru apriti, kas arī izpildās no 2010. līdz 2012. gadam. Šo rādītāju attiecība 2013. gadā ir 7,91 pret 8,20, kur pirmais rādītājs ir debitoru aprite, bet otrais kreditoru aprite, 2012. gadā tā ir 9,06 pret 3,67, 2011. gadā tā ir 813 pret 4,38 un 2010. gadā tā ir 4,80 pret 4,78.

Autore secina, ka uzņēmuma attīstībā ieguldītās investīcijas ir lielas, un to izmantošanas efektivitāte ir jāuzrauga. Krājumu aprite ir ātra, kas liecina par to efektīgu izmantošanu, tomēr uzņēmuma vadībai būtu jāizseko to izmantošanas efektivitāti. Uzņēmumā uzmanība piesaistīta debitoru apritei, tās pieaugums un debitoru aprites dienu skaita samazinājums ļauj uzņēmumā ieplūst naudas līdzekļiem. Tomēr rādītāja negatīvās izmaiņas 2013. gadā norāda, ka uzņēmuma vadībai ir jāizvērtē vai uz konkrēto debitoru kontrolieru skaitu darba slodze nav pārmērīga un to darba rezultāti ir efektīvi. Kreditoru aprites koeficients autores prāt ir normas robežā.

SIA STORENT rentabilitātes rādītāji no 2010. gada līdz 2013.gadam *

Rādītājs	Gads				Salīdzinot (+/-) ar 2013. gadu		
	2013	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Realizācijas rentabilitāte	8%	7%	16%	-19%	1%	-8%	26%
Operatīvās darbības rentabilitāte	41%	38%	29%	0%	4%	12%	41%
Bruto peļņas rentabilitāte	71%	69%	62%	0%	2%	8%	71%
Aktīvu rentabilitāte	3%	3%	8%	-8%	0%	-5%	11%
Pašu kapitāla rentabilitāte	-1%	0%	4%	-11%	0%	-5%	11%

*sagatavojusi autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Realizācijas rentabilitāte sniedz vispārēju informāciju par uzņēmuma saimnieciskās darbības ienesīgumu un šī rādītāja optimālais līmenis ir 10%. Rādītājs ir mainīgs, bet tuvu optimālajai robežai. 2013. gadā realizācijas rentabilitāte ir 8%, 2012. gadā tā ir 7%, 2011. gadā tā ir sasniegusi visaugstāko līmeni, kas ir 16%, bet 2010. gadā tas ir sasniedzis viszemāko rādījumu: -19%. Kopumā rādītājs vērtējams pozitīvi, neskatoties uz svārstībām, jo vērojams kāpums uz 2013. gadu un tuvināšanās optimālajai robežai.

Operatīvās darbības rentabilitāte nosaka uzņēmuma pakalpojuma izveides un realizācijas efektivitāti peļņas veidošanā. Kā redzams tā strauji palielinās ar katru gadu, salīdzinot 2013. gadu, kur rādījums ir 41% ar 2012. gadu tas palielinājies par 4%, salīdzinot ar 2011. gadu par 12%, bet salīdzinot ar 2010. gadu palielinājies par 41%. Tas norāda uz efektīvu līdzekļu izmantošanu pakalpojumu izveidei un realizācijai.

Bruto peļņas rentabilitāte ir atkarīga no pārdoto pakalpojumu skaita un cenu izmaiņām un ar to saistītām izmaksām. Pēc tabulas datiem, redzams, ka rādītājiem ir tendence pieaugt ar katru gadu. 2013. gadā rādītājs ir 71%, kas salīdzinot ar 2012. gadu ir palielinājies par 2%, salīdzinot ar 2011. gadu palielinājies par 8%, bet salīdzinot ar 2010. gadu 71%. Šāda tendence vērtējama pozitīvi.

Aktīvu rentabilitāti ietekmē realizācijas rentabilitāte, jo tā augstāka jo augstāka arī aktīvu rentabilitāte, kā arī visu aktīvu aprīte, jo tā ātrāka, jo mazāk kapitāla nepieciešams, lai iegūtu noteiktu peļņas daudzumu. Tomēr, kā iepriekš tika novērots, aktīvu aprītes rādītājs ir svārstīgs, tāpēc nav novērota noteikta tendence rādītājiem kristies vai palielināties. Aktīvu

rentabilitāte parāda uzņēmuma konkurētspēju, un vērtējot rādītājus, redzams, ka uzņēmums vēl nav nostabilizējies savā tirgū. Tā pēdējos divus gadus ir nemainīga – 3%.

Pašu kapitāla rentabilitāte norāda, cik peļņas iegūs īpašnieki uz vienu pašu kapitāla vienību. Kā redzams pēc tabulas datiem 2013. gadā tie ir ieņēmumi -1 % uz vienu kapitāla daļu, 2012. gadā rādītājs ir 0 %, 2011. gadā tas ir 4%, bet 2010. gadā -11 %. No ieguldītāja viedokļa šis ir viens no svarīgākajiem rādītājiem, jo parāda, cik potenciālais investors nopelnīs no katra sava ieguldītā lata. Šeit redzams, ka investīcijas nedod lielu ieguvumu un ieguldītie līdzekļi nav sākuši, piedevām rādītāji ir svārstīgi un nerada noteiktu tendenci.

Kopumā novērtējot rentabilitātes rādītājus autore secina, ka rādītāju rezultāti ir ļoti nenoteikti, redzama aktīv apgrozīto aktīvu atdeve, tomēr investoru ieguvums ir minimāls. Realizācijas, bruto un operatīvās peļņas rentabilitāte pieaug ar katru gadu, kas norāda uz aktīvu ieguldīju efektivitāti, uz to norāda arī pašu kapitāla rentabilitāte, neraugoties uz tās svārstībām, jo atdeve no ieguldījumiem ir salīdzinoši liela. Tomēr kopumā ieguldījumu atdeves apmērs vēl nav pietiekams, lai varētu nostabilizēties tirgū un mazinātu maksātnespējas risku.

5.5. Uzņēmuma maksātnespējas analīze un novērtējums

Tabula 5.10.

SIA STORENT L.V. Doncova un N.A. Ņikiforova rādītāju sadalījums klasēs un ballēs no 2010.gada līdz 2013.gadam*

Rādītāji	Gads			
	2013	2012	2011	2010
Balles	0	0	0	4
Klase	VI	VI	VI	VI

*sagatavojuši autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Pēc veiktajiem aprēķiniem redzams, ka no 2011. gada līdz 2013. gadam rādītājs ballēs ir nulle, vienīgi 2010. gadā uzrādās 4 balles, kas tomēr ir niecīgs rezultāts un neietekmē kopējo vērtējumu. Iegūtie rezultāti norāda uz ļoti augstu bankrota iespējamību gadu no gada.

SIA STORENT E. Altmana Z' maksātspējas analīzes modelis no 2010.gada līdz 2013.gadam*

Rādītājs	Gads			
	2013	2010	2011	2010
X1	-0,24	-0,24	-0,20	-0,07
X2	-0,03	-0,07	-0,17	-0,28
X3	0,04	0,03	0,05	-0,08
X4	0,19	0,20	0,33	0,30
X5	0,40	0,36	0,51	0,42
Z'	0,40	0,31	0,51	0,01

*sagatavojusi autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Pielietojot baļļu sistēmu maksātspējas novērtēšanai, iegūtie dati ir ļoti zemi. 2013. gadā Z' ir 0,40, 2012. gadā rādītājs ir 0,31, 2011. gadā tas ir 0,51, bet 2010. gadā tas ir 0,01. Iegūtie rezultāti pārskata periodu griezumā ir mainīgi bet saglabā zemo rādījumu. Pēc teorijas, ja rādītājs ir zemāks par 1,23, uzņēmumam ir ļoti liela bankrota iespēja. Kā redzams ik gadu Z' rezultāts nepārsniedz šo robežu.

SIA STORENT Dž.Fulmera H maksātspējas analīzes modelis no 2010.gada līdz 2013.gadam*

Rādītājs	Gads			
	2013	2010	2011	2010
V1	-0,03	-0,07	-0,17	-0,28
V2	0,40	0,36	0,51	0,42
V3	0,24	0,19	0,19	-0,34
V4	0,00	0,00	0,05	0,01
V5	0,84	0,83	0,75	0,77
V6	0,32	0,32	0,32	0,24
V7	0,88	0,87	0,70	0,77
V8	-0,29	-0,29	-0,27	-0,08
V9	-0,01	-0,05	-0,22	3,22
H	-68,27	-68,59	-69,27	-66,83

*sagatavojusi autore, izmantojot SIA STORENT gada pārskatu materiālus

Pēc Dž. Fulmera izstrādātā modeļa uzņēmuma maksātspēja vērtējama pielietojot H modeli. Veicot aprēķinus rezultāti nesasniedz kritisko punktu- 0. redzams ka visos pārskata gados rādītājs ir stipri zem 0, kas norāda uz ļoti augstu bankrota iespējamību. 2013. gadā H

modelis ir -68,27, 2012. gadā rādītājs ir -68,59, 2011. gadā tas ir -69,27, bet 2010. gadā tas ir -66,83.

Izpētot maksāspējas novērtēšanas metodes un to iegūtos rezultāts, autore secināt ka uzņēmumam ir ļoti augsta bankrota varbūtība, uz ko norāda visas pielietotās maksātnespējas novērtēšanas metodes. Uzņēmuma vadībai būtu jāizvērtē aizņemtā kapitāla apjoms un jārod iespēja piesaistīt jaunus investorus, lai mazinātu nestabilo finansiālo situāciju uzņēmumā.

Novērtējot finanšu analizētos rādītājus kopumā autore secina, ka sākot ar 2011. gadu veikti apjomīgi ieguldījumi uzņēmuma darbībā, kas veikti balstoties uz aizņemto līdzekļu sastāva. Šie aizņēmumi veido ievērojamu apjomu tāpēc rada bīstamu uzņēmuma finansiālo nestabilitāti. Līdz ar to ir jāuzrauga finansēto aktīvu izmantošanas efektivitāte.

Uzņēmuma neto apgrozījums un ar pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas pieaug vienmērīgi, kas vērtējams pozitīvi, tomēr uzņēmuma vadībai jākontrolē izdevumu plūsmu, lai neizšķērdētu iegūto peļņas daļu nelietderīgos tēriņos.

Novērtējot rentabilitātes rādītājus autore secina, ka rādītāju rezultāti ir ļoti nenoteikti, redzama apgrozīto aktīvu atdeve, tomēr investoru ieguvums ir minimāls. Realizācijas, bruto un operatīvās peļņas rentabilitāte pieaug ar katru gadu, kas norāda uz aktīvu ieguldīju efektivitāti, uz to norāda arī pašu kapitāla rentabilitāte, neraugoties uz tās svārstībām, jo atdeve no ieguldījumiem ir salīdzinoši liela. Tomēr kopumā ieguldījumu atdeves apmērs vēl nav pietiekams, lai varētu nostabilizēties tirgū un mazinātu maksātnespējas risku.

Apskatot īpatsvara indeksu, ilgtermiņa ieguldījumu attiecība pret apgrozāmajiem līdzekļiem, ir aptuveni 90% pret 10%, bet aizņemtā kapitāla un pašu kapitāla attiecība aptuveni veido attiecību 20% pret 80%. Šādas attiecības turas diezgan stabili, tomēr būtu jāpalielina pašu kapitāla īpatsvars, lai stabilizētu uzņēmuma finansiālo stāvokli.

Krājumu aprīte ir ātra, kas liecina par to efektīgu izmantošanu, tomēr uzņēmuma vadībai būtu jāizseko to izmantošanas efektivitāti. Uzņēmumā debitoru aprīte samazinās līdz 2013. gadam, bet tās rādītāja negatīvās izmaiņas 2013. gadā norāda, ka uzņēmuma vadībai ir jāizvērtē vai uz konkrēto debitoru kontrolieru skaitu darba slodze nav pārmērīga un to darba rezultāti ir efektīvi, kā arī jāizvērtē debitoru parādu apmaksas termiņu ilgums. Kreditoru aprītes koeficients autores prāt ir normas robežā.

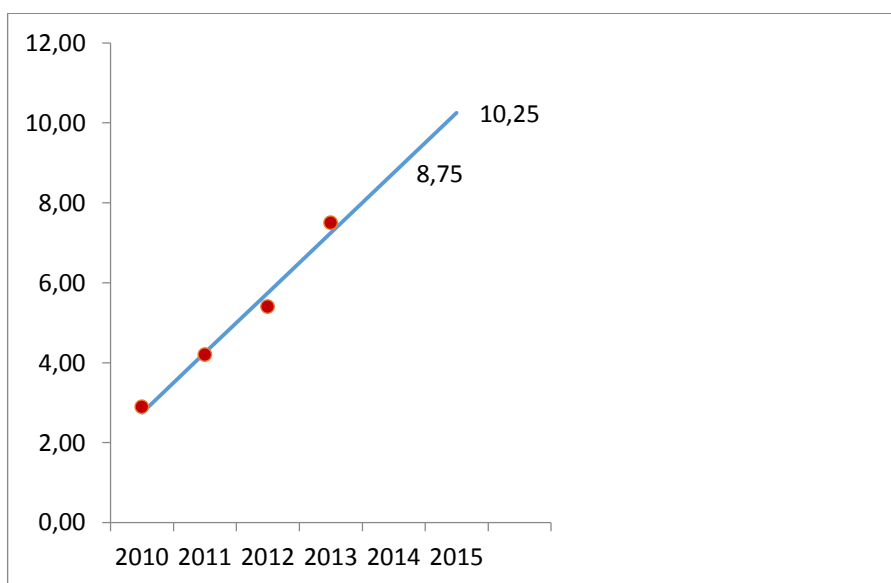
Uzņēmumam ir ļoti zema likviditātes pakāpe un pie nelabvēlīgiem ekonomiskiem apstākļiem, stihiskām nelaimēm vai citiem apstākļiem uzņēmumam var rasties maksātnespēja, jo tā aktīvu lielums nav pietiekams, lai nosegtu saistību apjomu. Ņemto vērā, ka uzņēmuma galvenais ienākumu avots ir pamatlīdzekļu apgrozība, tomēr, tas minimāli samazina maksātnespējas draudus, jo pamatlīdzekļu pārdošana nav iespējama tūlītēji, to augstās vērtības un lieluma dēļ.

Pēc „Zelta likumu” nosacījumiem ir nepietiekams pašu kapitāla apjoms, lai nosegtu ilgtermiņa ieguldījumus, arī piesaistot ilgtermiņa ieguldījumus to apjoms nav pietiekams. Tas norāda, ka aizņemtie līdzekļi ir ļoti lieli un tie pēc iespējas ātrāk jāatmaksā.

Izpētot maksātspējas novērtēšanas metodes un to iegūtos rezultātus, autore secināt ka uzņēmumam ir ļoti augsta bankrota varbūtība, uz ko norāda visas pielietotās maksātspējas novērtēšanas metodes. Uzņēmuma vadībai būtu jāizvērtē aizņemtā kapitāla apjoms un jārod iespēja piesaistīt jaunus investorus, lai mazinātu nestabilo finansiālo situāciju.

5.6. Uzņēmuma attīstības prognozes novērtējums

Autore veicot prognozes, izmantos vienkāršotu prognožu analīzi, neiedziļinoties sīkākās detaļās un sarežģītās prognozēšanas metodēs, pielietojot lineārā trenda metodi neto apgrozījuma prognozēšanai.

Att. SIA STORENT lineārais trends neto apgrozījumam 2014. un 2015. gadam⁶⁶

Pielietojot lineāro trenda metodi, neto apgrozījums 2014. gadam tiek prognozēts 8,75 milj. Ls un 2015. gadam tiek prognozēts 10,25 milj. Ls, ja saglabāsies līdzšinējās tendences.

Neskatoties uz pozitīvo prognozes vērtējumu uzņēmuma vadībai ir jārod jauni risinājumi aizņemtā kapitāla ātrākai noseģšanai un likviditātes celšanai, jo kopējā situācija norāda uz ļoti lielu maksātspējas varbūtību zemās likviditātes un lielo aizņēmumu dēļ.

⁶⁶ Autore veidots attēls izmantojot SIA STORENT npublicētos materiālus

Uzņēmuma vadībai būtu jāapseko vai ieguldītie aktīvi, precīzāk nomai paredzētās iekārtas un mašīnas, tiek racionāli izmantotas un nelikvīdie aktīvi jāpārdod.

Gadījumā, ja uzņēmums spēs piesaistīt investoru līdzekļus un spēs gūt tik pat lielu peļņu no ieguldītajiem līdzekļiem, uzņēmums spēs nostabilizēties un mazināt finansiālo nestabilitāti gadu laikā. Tas ļaus paaugstināt savu konkurētspēju tirgū, zinot arī galvenā konkurenta lēno izaugsmi un zemākus neto apgrozījuma rādījumus.

Autore prognozē dažādus finanšu rezultātus tuvāko piecu gadu laikā: Ja uzņēmums turpinās veikt aizņēmumus un neuzlabos debitoru un aktīvu aprites ienesīgumu, tam draud ļoti liela maksātnespējas varbūtība. Ja uzņēmums atradīs jaunus investorus, neveiks jaunus aizņēmumus un kontrolēs debitoru apriti un veicinās aktīvu aprites ienesīgumu, tam tiek prognozēta finansiālās stabilitātes līdzsvarošana un konkurētspējas palielināšana tirgū, līdz ar to ieņēmumu palielinājums un maksātnespējas draudu samazinājums.

6. RAMIRENT BALTIC AS FINANŠU RĀDĪTĀJU ANALĪZE UN NOVĒRTĒJUMS

6.1. Uzņēmuma darbības raksturojums

Ramirent grupa ir viena no lielākajiem būvtechnikas nomas uzņēmumiem Eiropā un lielākā Ziemeļeiropā un Baltijā.⁶⁷ Ramirent grupa darbojas Somijā, Zviedrijā, Norvēģijā, Dānijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Čehijā, Slovākijā un Polijā. Pie tam uzņēmumam pieder 50 % daļu no Krievijā un Ukrainā esošā vadošā nomas uzņēmuma Fortrent.⁶⁸

SIA Ramirent Latvijā darbojas kopš 1997.gada, bet 2009. gadā SIA Ramirent kļūst par Ramirent Baltic AS Rīgas filiāli.⁶⁹ Uzņēmums nodarbojas ar visa veida būvtechnikas nomu, kā arī piedāvā nomai un pirkšanai betonēšanas veidņus, sastatnes, moduļveida mājiņas, konteinerus un žogus. Ramirent Baltic AS Rīgas filiāle piedāvājuma klāstā ir ne tikai dažādas tehnikas noma bet arī papildus pakalpojumi- transports, montāža un citi. Tie sevī iekļauj satiksmes kontroli un objekta drošību, sakaru risinājumus un objekta loģistiku, piekļuves risinājumus un atkritumu apsaimniekošanas vadību. Šāda dažādība un piedāvājuma plašs klāsts un spēja tos nodrošināt sniedz lielas priekšrocības salīdzinājumā ar konkurējošiem uzņēmumiem. Šos dažāda veida pakalpojumus Ramirent Baltic AS Rīgas filiāle nodrošina visā Latvijā, kopumā 15 nomas punktus-trīs nomas punkti Rīgā, pa vienam Daugavpilī, Gulbenē, Jēkabpilī, Jelgavā, Kuldīgā, Liepājā, Rēzeknē, Saldū, Siguldā, Tukumā, Valmierā un Ventspilī.⁷⁰

Ramirent Baltic AS Rīgas filiāles darbības galvenais mērķis ir kļūt par vadošo un visprogresīvāko nomas uzņēmumu Eiropā. Šobrīd uzņēmums savā jomā ir pirmajā vietā Latvijā un ir tiešais un lielākais konkurents SIA STORENT.

⁶⁷ http://www.ramirent.lv/par_mums [apskatīts 20.12.2014]

⁶⁸ http://www.ramirent.com/portal/en/company/ramirent_in_brief/ [apskatīts 20.12.2014]

⁶⁹ <http://www.firmas.lv/profile/ramirent-baltic-as/010323835> [apskatīts 20.12.2014]

⁷⁰ http://www.ramirent.lv/par_mums [apskatīts 20.12.2014]

6.2. Uzņēmuma galveno finanšu rādītāju analīze un novērtējums

Tabula 6.1.

Ramirent Baltic AS dinamikas indeksa novirze bilancei no 2010.gada līdz 2013. gadam*

Posteži	Gads				Salīdzinot (+/-)2013. gadu ar					
	2013	2012	2011	2010	2012		2011		2010	
	Ls	Ls	Ls	Ls	Ls	%	Ls	%	Ls	%
Nemateriālie ieguldījumi	13472	34955	52442	57718	21483	160	38970	289	44246	328
Pamatlīdzekļi	5557240	5245161	5489316	6061405	-312079	-6	-67924	-1	504165	9
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	34422	87885	159969	0	53463	155	125547	365	-34422	-100
Ilgtermiņa ieguldījumi	5605134	5368001	5701727	6119123	-237133	-4	96593	2	513989	9
Krājumi	123237	160119	141263	208594	36882	30	18026	15	85357	69
Pircēju un pasūtītāju parādi	713066	806586	876231	661212	93520	13	163165	23	-51854	-7
Debitoru parādi	1078135	1013051	1161413	994306	-65084	-6	83278	8	-83829	-8
Naudas līdzekļi	20798	102123	14376	133281	81325	391	-6422	-31	112483	541
Apgrozāmie līdzekļi	1222170	1275293	1317052	1336181	53123	4	94882	8	114011	9
Nesadalītā peļņa	1540320	627199	-446766	-537839	-913121	-59	-1987086	-129	-2078159	-135
Pašu kapitāls	4 167 370	3254249	2180284	2089211	-913121	-22	-1987086	-48	-2078159	-50
Ilgtermiņa kreditori	1981795	2032713	3156349	3724051	50918	3	1174554	59	1742256	88
Parādi piegādātājiem	141327	219550	191861	107342	78223	55	50534	36	-33985	-24
Īstermiņa kreditori	612813	893899	724921	387675	281086	46	112108	18	-225138	-37
Kopā kreditori	2594608	2926612	3881270	4111726	332004	13	1286662	50	1517118	58
Bilance	6827304	6643294	7018779	7455304	-184010	-3	191475	3	628000	9

*sagatavojusi autore, izmantojot Ramirent Baltic AS gada pārskatu materiālus

Pēc tabulas datiem redzams, ka nemateriālie ieguldījumi sākot ar 2010. gadu samazinās. Viszemākā nemateriālo ieguldījumu vērtība ir 2013. Salīdzinot 2013. gadu ar 2012. gadu redzams, ka nemateriālo ieguldījumu ir par 21483 Ls mazāk, ar 2011.gadu par 38970 Ls mazāk, bet ar 2010. gadu, par 44246 Ls mazāk. Tas izskaidrojams ar to, ka netiek iegādāti jauni aktīvi tai skaitā samazinās to vērtība nolietojuma rezultātā.

Tāpat kā nemateriālo aktīvu apjoms tā arī pamatlīdzekļu apjomā redzams kritums no 2010. gada līdz 2012. gadam, tas ir, no 6061405 Ls līdz 5245161 Ls, bet uz 2013. gadu vērojams kāpums līdz 5557240 Ls. Šāds vērtības samazinājums skaidrojams ar pamatlīdzekļu vērtības samazinājumu nolietojuma rezultātā vai to pārdošanas rezultātā, savukārt pieaugums uz 2013. gadu norāda uz to, ka tika iegādāti jauni pamatlīdzekļi piedāvājuma klāsta paplašināšanai vai nolietojamo aizstāšanai.

Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi samazinās sākot ar 2011. gadu. 2013. gadā tie ir 34422 Ls vērtībā, 2012. gadā 87885 Ls, 2011. gadā 159969 Ls, bet 2010. gadā to bilances aktīvā ir nulle.

Ilgtermiņa ieguldījumi kopumā samazinās katru gadu, līdz ar to 6119123 Ls 2013. gadā ilgtermiņa ieguldījumu vērtība ir samazinājusies līdz 5605134 Ls no 2010. gadā. Salīdzinot 2013. gadu ar 2010. gadu, redzams, ka, ilgtermiņa ieguldījumu apjoms ir samazinājies par 9%, 2011. gadā par 2 %, bet 2012. gadā par 4%.

Krājumu vērtība kopumā krītas ar katru gadu, īpaši 2012. gadā. 2013. gadā, salīdzinot ar 2010. gadu to vērtība samazinājusies par 69 %, salīdzinot ar 2011. gadu, izmaiņa ir 14%, savukārt 2012. gadā krājumu vērtības pieaugums ir 30%. redzams, ka 2012. gadā ir iepirkti jauni krājumi, tas vērtējams pozitīvi, jo tiek ieguldīts uzņēmuma attīstībā, tas arī likumsakarīgi ņemot vērā pamatlīdzekļu apjoma kāpumu.

Debitoru parādu apjoms ir ļoti liels, un to rādītājos vērojama liela nenoteiktība. Ja salīdzina 2013. gadu ar 2010. gadu debitoru parādu vērtība ir samazinājusies par 8%, ar 2011. gadu- pieaugusi par 8 % bet, salīdzinot ar 2012. gadu samazinājums par 6%. Šādas izmaiņas un rādītāju apjoms vērtējams negatīvi, jo norāda uz naudas līdzekļu lēnāku ienākšanu uzņēmumā.

Naudas līdzekļos iezīmējas nenoteiktība. 2013. gadā vērojams salīdzinoši liels to samazinājums, salīdzinot šo rādītāju ar 2010. gadu, redzams, ka skaidras naudas daudzums uzņēmumā samazinājusies par 81325 Ls, salīdzinot ar 2012. gadu palielinājies par 6422 Ls, bet salīdzinot ar 2010. gadu- palielinājies par 112483 Ls. Skaidras naudas vērtības kritums vērtējams negatīvi, jo norāda uz likviditātes samazināšanos, tomēr jāņem vērā uzņēmuma darbības apjoms un pieaugošās papildus izmaksas pie lielākiem ieguldījumiem uzņēmuma attīstībā, piemēram, tehnikas glabāšana, uzturēšana, darba algas nodrošināšana, reprezentācijas izdevumi un citi.

Apgrozāmie līdzekļi kopumā samazinās ar katru gadu, veidojot tendenci. Sākot ar 2010. gadu līdz 2013. gadam to vērtība samazinās no 1336181 Ls uz 1222170 Ls.

Pēc tabulas datiem redzams, ka pašu kapitāls kopumā ir pieaudzis. 2013. gadā tā summa ir 4 167 370 latu, salīdzinot ar iepriekšējiem pārskata periodiem, tas procentuāli audzis par

50% salīdzinot ar 2010. gadu, par 48%, salīdzinot ar 2011. gadu un par 22%, salīdzinot ar 2012. gadu, kas izskaidrojams ar peļņas pieaugumu.

Ilgtermiņa kreditoriem kopā ir tendence samazināties. Salīdzinot 2013. gadu, kur rādītājs ir 1981795 Ls, ar 2010. gadu rādītājs ir kāpies par 88 %, salīdzinot ar 2011. gadu kāpies par 59%, bet salīdzinot ar 2012. gadu- par 8%. Šāda tendence aizņemtajam kapitālam vērtējama pozitīvi, jo uzņēmuma finansiālā stabilitāte kļūst augstāka.

Īstermiņa parādi pieaug no 2010. gada, kur to vērtība 1660172 Ls, līdz 2012. gadam ar vērtību 893899Ls, bet uz 2013. gadu vērojams kritums līdz 612813 Ls. Atsevišķi jānovērtē arī īstermiņa parādi piegādātājiem, kas 2013. gadā ir 141327 Ls, salīdzinot ar 2010. gadu, tie ir auguši par 24%, salīdzinot ar 2011. gadu, tie ir samazinājušies par 36%, bet salīdzinot ar 2012. gadu- samazinājušies par 55%.

Kreditori kopā samazinājušies no 2010. gada līdz 2013. gadam, tas ir no 4111726 Ls līdz 2594608 Ls. Tas pārsvarā saistīts ar uzņēmuma ilgtermiņa kreditoru samazinājumu gadu no gada.

Bilances kopsumma vislielāko vērtību uzrāda 2010.gadā un viszemāko 2012. gadā, kas veidojusies bilances vērtībai krītot katru gadu. 2013. gadā rādītājs ir 6827304 salīdzinot ar 2010. gadu tā augusi par 9%, ar 2011. gadu- par 3%, bet salīdzinot ar 2012. gadu- par 3%.

Kopumā novērtējot aktīva un pasīva rādītājus autore secina, ka uzņēmuma darbībā nav novērojama krasa uzņēmuma politikas maiņas ievirze, vienīgi redzams krājumu lielāks iepirkums 2012. gadā un pamatlīdzekļu apjoma palielināšana 2013. gadā. Debitoru parādu apjoms ir salīdzinoši liels, to nepieciešams vairāk kontrolēt. Uzņēmumam ir veidojusies liela peļņa, kas vienmērīgi palielinājusi pašu kapitālu. Kreditoru apjoma mainība redzama īstermiņa kreditoru rādījumos, kur uz 2013. gadu to apjoms ir sarucis, savukārt ilgtermiņa kreditori samazinās ar katru gadu, radot stabilāku uzņēmuma finansiālo situāciju. Kopumā bilances vērtība ir pieaugusi uz 2013. gadu, ko vistiešākajā mērā ietekmējusi gūtā peļņa.

Salīdzinot šos rezultātus ar SIA STORENT redzams, SIA STORENT ir veicis daudz lielākus ieguldījumus tā attīstībai, kas redzams pēc pamatlīdzekļu, krājumu un aizņemtā kapitāla apjoma palielinājuma, lai gan arī Ramirent Baltic AS ir veicis iepirkumus pamatlīdzekļu palielināšanai to apjoms nav tik krasi audzis. Šīs atšķirības arī redzamas uzņēmumu finansiālās stabilitātes situācijā, kur SIA STORENT, veicot tik straujus iepirkumus ar aizņemtā kapitāla palīdzību, to ir ievērojami pazeminājuši, kas, savukārt konkurenta uzņēmumā tieši uzlabojas.

Ramirent Baltic AS īpatsvara indekss no 2010. gada līdz 2013. gadam*

Rādītāji	Gads				Salīdzinot (+/-)2013. gadu ar		
	2013	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Nemateriālie ieguldījumi	0%	1%	1%	1%	0%	-1%	-1%
Pamatlīdzekļi	81%	79%	78%	81%	2%	3%	0%
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	1%	1%	2%	0%	-1%	-2%	1%
Ilgtermiņa ieguldījumi	82%	81%	81%	82%	1%	1%	0%
Krājumi	2%	2%	2%	3%	-1%	0%	-1%
Debitori	16%	15%	17%	13%	1%	-1%	2%
Nauda	0%	2%	0%	2%	-1%	0%	-1%
Aprozāmie līdzekļi	18%	19%	19%	18%	-1%	-1%	0%
Pašu kapitāls	62%	56%	45%	45%	6%	17%	17%
Aizņemtais kapitāls	38%	44%	55%	55%	-6%	-17%	-17%

*sagatavojusi autore, izmantojot Ramirent Baltic AS gada pārskatu materiālus

Pēc tabulas datiem redzams, ka ilgtermiņa ieguldījumu attiecība pret aprozāmajiem līdzekļiem ir aptuveni 80% pret 20%, precīzāk, 2013. gadā attiecība ir 82% pret 18%, 2012. gadā tā ir 81% pret 19%, tā pat arī 2011. gadā, bet 2010. gadā attiecība ir 82% pret 18%. Aizņemtā kapitāla un pašu kapitāla attiecība neveido konkrētu nemainīgu aizņemtā kapitāla un pašu kapitāla attiecību, jo vērojams aizņemtā kapitāla samazinājums līdz ar to palielinās pašu kapitāla īpatsvars. 2013. gadā pašu kapitāls ir 62% un aizņemtais kapitāls ir 38%, 2012. gadā tā ir 56% pret 44%, 2011. gadā attiecība ir 45% pret 55% tā pat arī 2010. gadā. Šādas izmaiņas norāda, ka uzņēmums samazina ieguldījumu uzņēmuma attīstībā, vai neveic investīcijas nemaz, nepiesaistītie līdzekļi ilgākā laika posmā var samazināt apgrozījuma apjomu, ja netiek ieguldīts uzņēmuma attīstībai, tomēr tas vērtējams pozitīvi, jo uzņēmums kļūst finansiāli stabilāks.

Salīdzinot rezultātus ar SIA STORENT, konkurenta rādītāji aktīva daļā procentuāli ir līdzīgi, kur ilgtermiņa ieguldījumi pret aprozāmajiem līdzekļiem vidēji ir 80% pret 20%. Pasīva daļā savukārt vērojama lielākas atšķirības, SIA STORENT gadu laikā saglabājas vidējā attiecība 10% pašu kapitāls pret 90% aizņemtais kapitāls, Ramirent Baltic AS rādītāji ir mainīgi, bet vidēji veido attiecību 50% pret 50%. 2013. gadā šī attiecība ir 60% pret 40%, kur uzņēmumam ir jāuzmanās vai tas ar laiku nerada zaudējumus, neveicot ieguldījumus uzņēmuma attīstībai.

Ramirent Baltic AS likviditātes rādītāji no 2010.gada līdz 2013.gadam*

Rādītāji	Gads				Salīdzinot (+/-)2013. gadu ar		
	2013	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Kopējā likviditāte	1,99	1,43	1,82	3,45	0,57	0,18	-1,45
Likviditātes starpsegums	0,56	0,21	0,38	0,79	0,35	0,18	-0,23
Aabsolutā likviditāte	0,03	0,11	0,02	0,34	-0,08	0,01	-0,31
Darba kapitāls	609357	381394	592131	948506	227963	17226	-339149

*sagatavojusi autore, izmantojot Ramirent Baltic AS gada pārskatu materiālus

Kopējās likviditātes rādītājs iekļaujas optimālajā robežā, tas ir, 2013. gadā rādītājs ir 1,99, 2012. gadā tas ir 1,43, 2011. gadā tas ir 1,82, bet 2010. gadā rādītājs ir bijis ar augstāko rādījumu- 3,45. Augstais kopējās likviditātes rādītājs norāda, ka uzņēmums spēj segt savas īstermiņa saistības ilgtermiņā, kas norāda uz finansiālu stabilitāti.

Redzams, ka likviditātes starpseguma rādītājs nav sasniedzis vēlamo robežu un nav arī redzama konkrēta tendence rādītājam palielināties vai samazināties. Rādītāja lielums 2013. gadā ir 0,56, 2012. gadā tas ir 0,21, 2011. gadā 0,38, bet 2010. gadā 0,79.

Absolūtās likviditātes rādītājs ir zems, 2013. gadā rādītājs ir 0,03, 2012. gadā tas ir 0,11, 2011. gadā tas ir 0,02, bet 2010. gadā- 0,34. Redzams, ka uzņēmumam ir nepietiekami līdzekļi, lai segtu savas īstermiņa saistības tūlītēji.

Darba kapitāls sākot ar 2010. gadu krītas līdz 2012. gadam un veido kāpumu 2013. gadā, kur sasniedz 609357 latu. Salīdzinot 2013. gadu ar 2012. gadu tas ir pieaudzis par 227963 latiem, salīdzinot ar 2011. gadu pieaudzis par 17226, bet salīdzinot ar 2010. gadu, tas ir samazinājies par -339149. Rādītājs kopumā vērtējams pozitīvi jo apgrozāmo līdzekļu apjoms pārsniedz īstermiņa saistības.

SIA STORENT likviditātes rādījumi ir ievērojami sliktāki salīdzinot ar konkurentu, jo visi likviditātes rādījumi ir stipri zem optimālās robežas, kur savukārt konkurenta likviditātes rādītāji ir svārstīgi, bet tuvu optimālajai robežai. Tāpat darba kapitāls SIA STORENT ir negatīvs, kamēr konkurenta rādītājs ir pozitīvs un apgrozāmie līdzekļi pilnībā tiek nosegti ar īstermiņa saistībām.

Ramirent Baltic AS aktivitātes rādītāji no 2010.gada līdz 2013. gadam*

Rādītāji	Gads				Salīdzinot (+/-)2013. gadu ar		
	2013	2012	2011	2010	2012	2011	2010
visu aktīvu aprīte	1,03	0,71	1,07	0,99	0,32	-0,05	0,04
Dienas	355	514	340	369	-159	15	-14
Krājumu aprīte	56,96	29,44	53,37	35,31	27,52	3,59	21,65
Dienas	6	12	7	10	-6	0	-4
Debitoru aprīte	9,84	5,84	8,60	11,14	4,00	1,24	-1,30
Dienas	37	62	42	33	-25	-5	4
Kreditoru aprīte	49,67	21,47	39,30	68,61	28,20	10,37	-18,95
Dienas	7	17	9	5	-10	-2	2

*sagatavojusi autore, izmantojot Ramirent Baltic AS gada pārskatu materiālus

Visu aktīvu aprītes rādītājs ir vērtējams normas robežās. Rādītāja lielums 2013. gadā ir 1,30, tas ir audzis salīdzinot ar 2012. gadu, kur rādītājs ir 0,71, 2011. gadā tas ir 1,07, bet 2010. gadā 0,99. Rādītājs ir svārstīgs, tāpat arī aktīvu aprīte dienās ir mainīga. Salīdzinot 2013. gada rādītāju 355 dienas, ar 2012. gadu, tas samazinājies par 159 dienām, salīdzinot ar 2011. gadu dienu skaits ir palielinājies par 15, bet- ar 2010. gadu samazinājies par 14 dienām.

Pēc tabulas datiem redzams, ka krājumu aprītes rādītājs svārstās katru gadu un neveido noteiktu tendenci. Aplūkojot gadu izmaiņas salīdzinot 2013. gadu, kur rādītājs ir 56,96, ar 2012. gadu tas palielinājies par 27,52 vienībām, salīdzinot ar 2011. gadu, samazinājies par 3,59 vienībām, bet salīdzinot ar 2010. gadu, palielinājies 21,65 vienībām. Līdz ar to dienu skaits, krājumu aprītei attiecīgi ir 8; 10; 8; 11. Šie rādītāju rezultāti ir vērtējami divejādi, pozitīvi, jo krājumu aprīte ir ātra un tiek realizēti krājumu atlikumi peļņas gūšanai, negatīvi, jo iespējamais straujais krājumu izlietojums saistīts ar pārmērīgām tehnikas remontu vajadzībām.

Debitoru parādu aprītes rādītājos redzams kritums no 2010. gada līdz 2012. gadam un kāpums 2013. gadā. Salīdzinot 2013. gada rādītāju 9,84 ar 2012. gadu tā izmaiņa ir 4, 2011. gada izmaiņa ir 1,24, bet 2010. gada rādītāja izmaiņa ir -1,30. Šādas rādītāja izmaiņas izskaidrojams ar debitoru parādu kontroles pasliktināšanos. Debitoru aprīte dienās 2013. gadā ir 37 dienas, 2012. gadā ir 62 dienas, 2011. gadā ir 42 dienas, bet 2010. gadā tās ir 33 dienas. Uzņēmums strauji samazinājis vidējo debitoru apmaksas dienu skaitu uz 2013. gadu. Iespējams uzņēmumā ir veikta modernizācija un ieviesta jauna sistēma debitoru parādu atgūšanā.

Debitoru apritei būtu jābūt ātrākai par kreditoru apriti. Šo rādītāju attiecība 2013. gadā ir 9,84 pret 49,67, kur pirmais rādītājs ir debitoru aprite, bet otrais kreditoru aprite, 2012. gadā tā ir 5,84 pret 21,47, 2011. gadā tā ir 8,60 pret 39,30 un 2010. gadā tā ir 11,14 pret 68,61. Sakarība neizpildās, jo aizņemto kapitālu apjoms uzņēmumā ir salīdzinoši mazs un turpina kristies ar katru gadu.

Var secināt, ka uzņēmuma attīstībā ieguldītās investīcijas ir salīdzinoši mazas, bet krājumu aprite ir ātra, kas liecina par to efektīgu izmantošanu. Uzņēmumā uzmanība piesaistīta debitoru apritei, tās pieaugums un debitoru aprites dienu skaita samazinājums ļauj uzņēmumā ieplūst naudas līdzekļiem. Kreditoru aprites koeficients ir normas robežās.

Tabula 6.5.

Ramirent Baltic AS rentabilitātes rādītāji no 2010.gada līdz 2013. gadam*

Rādītāji	Gads				Salīdzinot (+/-)2013. gadu ar		
	2013	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Realizācijas rentabilitāte	1%	-30%	12%	15%	32%	-11%	-13%
Operatīvās darbības rentabilitāte	6%	-36%	15%	0%	43%	-8%	6%
Bruto peļņas rentabilitāte	32%	-2%	37%	0%	35%	-4%	32%
Aktīvu rentabilitāte	1%	-22%	13%	15%	23%	-12%	-13%
Pašu kapitāla rentabilitāte	2%	-23%	16%	18%	25%	-14%	-16%

*sagatavojusi autore, izmantojot Ramirent Baltic AS gada pārskatu materiālus

Realizācijas rentabilitāte sākot ar 2010. gadu krītas līdz 2012. gadam un 2013. gadā vērojams rādītāja kāpums. 2013. gadā realizācijas rentabilitāte ir 1%, 2012. gadā tā ir strauji kritusies uz -30 %, 2011. gadā tā ir 12%, bet 2010. gadā tā ir 15%. Kopumā rādītājs vērtējams negatīvi, jo tas ir ļoti zems un ir strauji krities iepriekšējos periodos.

Operatīvās darbības rentabilitāte ir mainīga. Salīdzinot 2013. gadu, kur rādītājs ir 6%, salīdzinot ar 2012. gadu tas palielinājies par 43%, salīdzinot ar 2011. gadu tas samazinājies par 8%, bet salīdzinot ar 2010. gadu palielinājies par 6%.

Bruto peļņas rentabilitāte pēc tabulas datiem 2013. gadā ir 32 %, kas salīdzinot ar 2012. gadu ir palielinājies par 35 %, salīdzinot ar 2011. gadu samazinājies par 4%,bet salīdzinot ar 2010. gadu samazinājies par 17%.

Pēc tabulas datiem, redzams, ka aktīvu rentabilitāte 2013. gadā ir 1 %, kas salīdzinot ar 2012. gadu ir palielinājusies par 23 %, salīdzinot ar 2011. gadu samazinājusies par 121%,bet salīdzinot ar 2011. gadu samazinājusies par 13%.

Pašu kapitāla rentabilitātes aprēķini norāda ka 2013. gadā tas ir 2% uz vienu kapitāla daļu, 2012. gadā rādītājs ir -23 %, 2011. gadā tas ir 16%, bet 2010. gadā 18%. Šeit redzams, ka rādītājs krītas no 2010. gada līdz 2012. gadam un veido nelielu kāpumu 2013. gadā. Kopumā pašu kapitāla rentabilitāte vērtējama negatīvi, jo veido ļoti mazu ieguldījumu atdevi.

Kopumā pēc rādītāju rezultātiem redzams, ka īpaši neveiksmīgs ir bijis 2012. gads. Šajā gadā vērojams īpašs rentabilitātes pazeminājums, tomēr pozitīvi vērtējums 2013. gada datu kāpums, kas norāda uz uzņēmuma spēju atgūties no neveiksmēm saimnieciskajā darbībā.

Kopumā rādītāji nav augsti un nerada lielu ieguvumu no ieguldītajiem aktīviem. Salīdzinot ar SIA STORENT rentabilitātes rādītājiem, konkurentam rentabilitātes rādītāji ir ievērojami zemāki un ir ļoti nestabili, arī SIA STORENT rentabilitāte rādītāji nav ievērojami augsti un ir nestabili.

Autore piedāvā uzskatāmu datu apkopojumu tabulu, kur salīdzināti SIA STORENT un Raminent Baltic AS finanšu analīzes būtiskākie rādītāji (skatīt Tabula 6.7.). Šajā tabulā redzama SIA STORENT zemā finanšu stabilitāte, aizņemtā kapitāla pieauguma ietekmē, kas savukārt konkurenta rādījumos iezīmējas ar pretējo- finanšu stabilitātes pieaugumu.

Tabula 6.7.

SIA STORENT un Ramirent Baltic AS finanšu analīzes rādītāju salīdzinājums no 2010. gada līdz 2013. gadam*

Rādītājs	SIA STORENT				Ramirent Baltic AS			
	Gads				Gads			
	2013	2012	2011	2010	2013	2012	2011	2010
Īpatsvara indekss								
Ilgtermiņa ieguldījumi	92%	92%	88%	83%	82%	81%	81%	82%
Apgrozāmie līdzekļi	8%	8%	12%	17%	18%	19%	19%	18%
Pašu kapitāls	16%	17%	25%	23%	62%	56%	45%	45%
Aizņemtais kapitāls	84%	83%	75%	77%	38%	44%	55%	55%
Likviditāte								
Kopējā likviditāte	0,25	0,24	0,38	0,73	1,99	1,43	1,82	3,45
Likviditātes starpsegums	0,04	0,07	0,01	0,24	0,56	0,21	0,38	0,79
Absolūtā likviditāte	0,01	0,005	0,12	0,05	0,03	0,11	0,02	0,34
Darba kapitāls	-4568682	-3612675	-1671261	-450461	609357	381394	592131	948506
Aprite								
Visu aktīvu aprite	0,4	0,36	0,51	0,42	1,03	0,71	1,07	0,99
Dienas	919	1005	711	874	355	514	340	369
Krājumu aprite	44,49	37,05	44,92	33,8	56,96	29,44	53,37	35,31
Dienas	8	10	8	11	6	12	7	10
Debitoru aprite	7,91	9,06	8,13	4,8	9,84	5,84	8,6	11,14
Dienas	46	40	45	76	37	62	42	33
Kreditoru aprite	8,2	3,67	4,38	4,78	49,67	21,47	39,3	68,61
Dienas	45	100	83	76	7	17	9	5
Rentabilitāte								
Realizācijas rentabilitāte	8%	7%	16%	-19%	1%	-30%	12%	15%
Operatīvās darbības rentabilitāte	41%	38%	29%	15%	6%	-36%	15%	0%
Bruto peļņas rentabilitāte	71%	69%	62%	58%	32%	-2%	37%	0%
Aktīvu rentabilitāte	3%	3%	8%	-8%	1%	-22%	13%	15%
Pašu kapitāla rentabilitāte	19%	16%	32%	-34%	2%	-23%	16%	18%

*sagatavojusi autore, izmantojot SIA STORENT un Ramirent Baltic AS gada pārskatu materiālus

SECINĀJUMI

1. Uzņēmuma saimnieciskās darbības analīzi var iedalīt iekšējā un ārējā analīzē, kur ārējā analīze tiek veikta pamatojoties uz uzņēmuma kopumā un uzņēmuma pārskatu publicētās informācijas, savukārt iekšējā analīze ir kompleksa ekonomiska analīze uzņēmuma vadītājiem vadīšanas lēmumu pieņemšanai.
2. Finanšu analīze ir finanšu pārskatu informācijas novērtējums, pielietojot dažādas analītiskās metodes, kas ļauj noteikt uzņēmuma darbības rezultātus un izstrādāt nākotnes plānus, investīciju iespējas un saistītos riskus.
3. Finanšu pārskats kā kopums sastāv no bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina, naudas plūsmas pārskata, pašu kapitāla izmaiņu pārskata un pielikuma. Šos pārskatus izmanto, lai veiktu finanšu analīzi, kur iegūto finanšu pārskatu informāciju sistematizē un izstrādā pēc noteiktām aprēķina metodēm.
4. Līdzekļu un to avotu struktūras dinamikas analīze un novērtējums aprēķināms pielietojot absolūto rādītāju analīzi jeb bilances lasīšanu, horizontālo jeb dinamiskās analīzes metodi un vertikālo jeb struktūras analīzes metodi, kur absolūto rādītāju analīze ir grāmatvedības bilances datu pētīšana, horizontālā analīzes metode ir uzņēmuma finanšu pārskatu rādītāju izmaiņu pētīšana, bet vertikālās analīzes metode nosaka atsevišķu pārskatu posteņu īpatsvaru kopīgajā galarādītājā.
5. Ieguldījumu finansēšanas avotu novērtēšanā, tiek pielietoti trīs „zelta likumi”, kuriem ir rekomendējošs labas prakses statuss. Pirmais zelta likums paredz, ka ilgtermiņa ieguldījumus jāfinansē no pašu kapitāla, otrais zelta likums nosaka, ka ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē no pašu kapitāla un ilgtermiņa saistībām un trešais zelta likums nosaka, ka apgrozāmie līdzekļi jāsedz ar īstermiņa saistībām.
6. Finanšu un ekonomiskie rādītāji ir analizējami, vadoties pēc diviem aspektiem: jāsalīdzina un jāplāno laikā un jānovērtē salīdzinot ar nozares vidējiem rādītājiem vai konkurenta rādītājiem.
7. Likviditātes analīze norāda, cik lielā mērā uzņēmums ir spējīgs norēķināties ar savām īstermiņa saistībām, kādas ir uzņēmuma iespējas palielināt savu īstermiņa saistību apjomu nepadarot tā likviditātes līmeni kritisku un, cik liels ir šī seguma drošības līmenis.
8. Pastāv tādi rādītāji kā kopējās likviditātes rādītājs, likviditātes starpseguma rādītājs, absolūtās likviditātes rādītājs un darba kapitāls. Visu aktīvu aprites rādītājs raksturo uzņēmuma saimnieciskās darbības un aktīvu pārvaldīšanas efektivitāti, krājumu

aprites rādītājs norāda, cik reizes analizējamā periodā ir apritējis krājumos ieguldītais kapitāls, debitoru parādu aprites rādītājs rāda, cik reizes vidēji gadā debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos un kreditoru aprites rādītājs rāda, cik aizņemto saistību aprites uzņēmuma nepieciešamas, lai nomaksātu savus rēķinus. Šiem aprites rādītājiem var novērtēt arī to aprites apjomu dienās, kas sniedz konkrētāku aprites rādītāju vērtējumu dienās.

9. Rentabilitātes rādītāji parāda, cik ienesīga ir katra apgrozītā naudas vienība. To rēķina pielietojot komerciālo rentabilitāti, aktīvu rentabilitāti un pašu kapitāla rentabilitāti.
10. Komerciālā rentabilitāte rāda, kādu peļņu uzņēmums ieguvis uz uzņēmuma neto apgrozījuma vienību, kas sīkāk apskatāms pēc trīs rādītājiem: realizācijas rentabilitātes rādītāja, kas norāda, cik peļņas dod katra neto apgrozījuma vienība; operatīvās darbības rentabilitātes rādītāja, ko izmanto, lai mērītu uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākumu radīšanā un bruto peļņas rentabilitātes rādītāja, kas parāda, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Aktīvu rentabilitāte rāda, kādu peļņu uzņēmums ieguvis uz vienu uzņēmuma aktīvu daļu, savukārt pašu kapitāla rentabilitāte nosaka, kādu peļņu ieguvuši uzņēmuma īpašnieki uz ieguldītā kapitāla vienību.
11. Maksātnespēja un bankrots pēc to nozīmes atšķiras, jo maksātnespēja tiek tulkota kā nespēja izpildīt savas maksājumu saistības, savukārt bankrots kā kārtojamo maksājumu pārtraukšana.
12. Maksātnespējas pazīmes var izdalīt kvantitatīvos un kvalitatīvos rādītājos. Kvantitatīvo rādītāju grupā iekļaujami aprēķinātie bankrota prognozēšanas indeksi, bet kvalitatīvo rādītāju grupā iekļaujamās maksātnespējas pazīmes un ārējie maksātnespējas ietekmējošie faktori.
13. Prognozēšana tiek veikta saskaņā ar prognozēšanas metodiku, noteikumu, paņēmieni un prognozēšanas metožu kopumu, tā sniedz informāciju par nākotni, un to iedala kvalitatīvās un kvantitatīvās metodēs, kur kvalitatīvās prognozēšanas metodes ir pamatotas uz cilvēku subjektīviem viedokļiem un objektīvām zināšanām, bet kvalitatīvās metodes izmanto, situācijās, ja nav iespējams izmantot kvantitatīvās metodes datu trūkuma vai citu iemeslu dēļ.
14. SIA STORENT no 2010. gada līdz 2013. gadam veicis lielus ieguldījumus uzņēmuma pamatlīdzekļu un krājumu sastāva palielināšanai, līdz ar to palielinās arī neto apgrozījuma apjoms.

15. Pie straujā pamatlīdzekļu vērtības pieauguma līdztekus jānovērtē vai ieguldītais līdzekļu avotu apjoms nav pārmērīgs un uzņēmums būs spējīgs gūt pietiekamu un savlaicīgu peļņas ieplūdi, to noseģšanai.
16. Lielie ieguldījumi aktīva palielināšanā veikti no aizņemto līdzekļu sastāva, tomēr to apjoms ir ievērojami liels un rada bīstamu finansiālo nestabilitāti.
17. Uzņēmums spēj apgrozīt ieguldītos aktīvus, kas iegādāti no aizņemtā kapitāla un gūt lielāku peļņu. Tāpēc jākontrolē citi ar saimniecisko darbību saistīti un nesaistīti izdevumi, lai neizšķērdētu iegūto peļņas daļu nelietderīgos tēriņos.
18. Uzņēmums nav spējīgs atmaksāt ne tikai veiktos aizņēmumus, bet arī kredītprocentus no gūtās peļņas, jo iegūtās peļņas apjoms nav pietiekami liels, lai noseģtu ieguldījumus.
19. Uzņēmumam ir nepietiekams pašu kapitāla apjoms, lai noseģtu ilgtermiņa ieguldījumus.
20. Uzņēmumam ir ļoti zema likviditātes pakāpe un pie nelabvēlīgiem ekonomiskiem apstākļiem, stihiskām nelaimēm vai citiem apstākļiem uzņēmumam var rasties maksātnespēja, jo tā aktīvu lielums nav pietiekams, lai noseģtu saistību apjomu.
21. Krājumi tiek izmantoti efektīgi, jo to aprīte ir ātra un netiek veidoti lieli uzkrājumi.
22. Debitoru aprīte kopumā uzlabojas, bet 2013. gada izmaiņas radušās pieaugot neto apgrozījumam, tomēr tik straujš debitoru parādu apjoma kāpums norāda, ka uzņēmuma darbiniekiem var rasties problēmas to kontrolē.
23. Rentabilitātes rādītāji ir svārstīgi un ieguldītās daļas sniedz daļēju aktīvu atdevi, tomēr kopumā ieguldījumu atdeves apmērs vēl nav pietiekams, lai varētu nostabilizēties tirgū un mazinātu maksātnespējas risku.
24. Uzņēmumam ir ļoti augsta bankrota varbūtība, uz ko norāda visas pielietotās maksātnespējas novērtēšanas metodes.
25. Autore prognozē, ja uzņēmums turpinās veikt aizņēmumus un neuzlabos debitoru un aktīvu aprītes ienesīgumu, tam draud neizbēgama maksātnespēja, bet ja uzņēmums atradīs jaunus investorus, neveiks jaunus aizņēmumus un kontrolēs debitoru aprīti un veicinās aktīvu aprītes ienesīgumu, tam tiek prognozēta finansiālās stabilitātes līdzsvarošana un konkurētspējas palielināšana tirgū, līdz ar to ieņēmumu palielinājums un maksātnespējas draudu samazinājums.

PRIEKŠLIKUMI

1. Uzņēmuma vadībai jāorganizē nomai paredzēto pamatlīdzekļu stāvokļa izsekošanu un jāveic dziļāka šī posteņa izpēte, gala rezultātā nosakot vai nomai paredzētie pamatlīdzekļi tiek izmantoti pilnībā un vai ir pietiekama to lietderība, nomai nelietderīgie pamatlīdzekļi jāpārdod. Tā paveikšanai uzņēmuma vadībai jāorganizē papildus inventarizācija, norīkojot kompetentu inventarizācijas komisiju.
2. Debitoru parādu apjoma regulēšanai, ņemot vērā pieaugošos darbības apjomus, uzņēmuma vadībai jāizvērtē jauna darbinieka piesaistīšanu debitoru parādu uzraudzībai, ir jāorganizē sapulces un individuālas pārrunas ar debitoru kontrolieru personālu, par debitoru parādu apmaksas regularitāti un jānosaka optimāli īsākus to apmaksas termiņus, 90 dienu apmaksas termiņi ir jāizslēdz.
3. Uzņēmuma vadībai jārod iespēja piesaistīt jaunus investorus, lai nosegtu lielo aizņemto līdzekļu apjomu un radītu stabilāku finanšu situāciju, uzņēmuma finanšu vadītājam jāizstrādā saimnieciskās darbības attīstības plānu pieciem gadiem, kas ļautu topošajam investoram izvērtēt investīciju izdevīgumu.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. LR likums *Gada pārskatu likums*. LR AP un Valdības Ziņotājs, Nr. 44, 12.11.1992. (ar turpmākiem grozījumiem)
2. **Atrill P., Mc Laney E.**, *Financialm Accounting for Decision Makers. Fifth edition*, FT Prentice Hall, 2008. year.
3. **Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J.** *Finanšu pārskatu analīze*, Rīga: SIA „Tipogrāfija Ogrē”, 2000. g.
4. **Bragg S.M.** *Business ratios and formulas. A comprehensive guide. Second editoion* USA: John wiley & Sons. Inc, 2007. year
5. **Kasalis J.** *Universāls uzņēmējdarbības finanšu analīzes modelis un tā adaptācija*, LU RAKSTI. 671. sēj. EKONOMIKA, III, 2004. gads. Pieejams: <file:///C:/Users/Edgars/Downloads/671.s%C4%93j..pdf>
6. *Latviešu valodas vārdnīca*, Rīga: Avots, 1987.g.
7. **Mackevicius J., Sneidere R.** *Insolvency of an enterprise and methods of financial analysis for predicting it, [B.i.] EKONOMIKA 2010.* year
8. **Morris R.** *Early Warning Indicators of Corporate Failure*, Ashgate publishing, 1997.
9. **O'Regan. P.** *Financial information analysis. Second edition*, UK: John Wiley & Sons, LTD, 2010.year
10. **Paupa V., Šneidere R.** *Uzdevumu krājums finanšu analīzē*, Rīga: Baltimoras konsultāciju centrs, 2008.g.
11. **Rurāne M.** *Finanšu menedžments*, Rīga: RSEBAA, 2006.g.
12. **Rurāne M.** *Finanšu pārvaldība*, Rīga: Latvijas izglītības fonds, 2001.g.
13. **Rurāne M.** *Uzņēmuma finanses*, Rīga: Jumava 2007.g.
14. **Saksonova S.** *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*, Rīga: Merkurijs Lat, 2006.g.
15. **Skribans V.** *Prognozēšanas metodes uzņēmējdarbībā*. RTU MPRA Paper No. 16360 , 2002. gads, Pieejams: http://mpra.ub.uni-muenchen.de/16360/1/MPRA_paper_16360.pdf
16. **Stickney C.P, Weil R.L.** *Financial accounting. An introduction to concepts, methods and uses. 7th edition*, USA: The Dryden Press, 2003. year
17. **Stolowy H., Lebas M.J., Ding J.**, *Financial accounting and reporting a global perspective, Fourth edition*, Seng Lee Press 2013.year

18. **Šneidere R.** *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai*, Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009.g
19. **Wilson R., McHung G.** *Financial Analysis: A Managerial Introduction*. London, Cassell, 1993. year
20. **Савицкая Г.В.** *Анализ хозяйственной деятельности предприятия*, Минск, ООО Новое знание
21. <http://www.firmas.lv/profile/ramirent-baltic-as/010323835>
22. <http://www.investopedia.com/terms/f/financial-analysis.asp>
23. http://www.ramirent.com/portal/en/company/ramirent_in_brief/
24. http://www.ramirent.lv/par_mums
25. http://www.ramirent.lv/par_mums
26. <http://www.storent.com/lv/Info/InfoAboutUs.aspx?open=1>
27. SIA STORENT nepublicētie materiāli
28. Ramirent Baltic AS nepublicētie materiāli

PAMATLĪDZEKĻU IEDALĪJUMS UN TO LIETOŠANAS LAIKS SIA STORENT

Pamatlīdzekļu grupa	Uzskaites konti grāmatvedībā	Nosaukums	Jauns vai lietots	Nolietojuma norma (gados)
01N	123	Zemes darbu tehnika	jauns	10
01U	123	Zemes darbu tehnika	lietots	5
02N	123	Teleskopiskie un noliktavu iekrāvēji	jauns	10
02U	123	Teleskopiskie un noliktavu iekrāvēji	lietots	5
03N	123	Pacēlāji	jauns	10
03U	123	Pacēlāji	lietots	5
04N	123	Sastatnes	jauns	12
04U	123	Sastatnes	lietots	6
05N	123	Alumīnija torņi un trepes	jauns	6
05U	123	Alumīnija torņi un trepes	lietots	3
06N	123	Grunts blietēšanas tehnika	jauns	8
06U	123	Grunts blietēšanas tehnika	lietots	4
07N	123	Armatūras apstrādes tehnika	jauns	8
07U	123	Armatūras apstrādes tehnika	lietots	4
08N	123	Betona apstrādes tehnika	jauns	6
08U	123	Betona apstrādes tehnika	lietots	3
09N	123	Kompresori un pneimatiskie instrumenti	jauns	8
09U	123	Kompresori un pneimatiskie instrumenti	lietots	4
10N	123	Ģeneratori un elektroiekārtas	jauns	8
10U	123	Ģeneratori un elektroiekārtas	lietots	4
11N	123	Metināšanas iekārtas	jauns	8
11U	123	Metināšanas iekārtas	lietots	4
12N	123	Elektroinstrumenti	jauns	4
12U	123	Elektroinstrumenti	lietots	2
13N	123	Sildītāji un mitruma separatori	jauns	6
13U	123	Sildītāji un mitruma separatori	lietots	3
14N	123	Tīrīšanas tehnika	jauns	4
14U	123	Tīrīšanas tehnika	lietots	2
15N	123	Hidrauliskās iekārtas	jauns	8
15U	123	Hidrauliskās iekārtas	lietots	4
16N	123	Sūkņi	jauns	8
16U	123	Sūkņi	lietots	4
17N	123	Mēraparāti	jauns	6
17U	123	Mēraparāti	lietots	3
18N	123	Moduļveida mājiņas, konteineri un WC	jauns	12
18U	123	Moduļveida mājiņas, konteineri un WC	lietots	6
19N	123	Mobilais žogs	jauns	8

19U	123	Mobilais žogs	lietots	4
20N	123	Citi instrumenti	jauns	4
20U	123	Citi instrumenti	lietots	2
50	121	Zeme	jauns	
51	121	Ēkas un būves	jauns	20
52	124	Automašīnas	jauns	5
53	124	Pacēlāji noliktavai	jauns	5
54	124	Noliktavas aprīkojums un instrumenti	jauns	4
55	124	Mēbeles	jauns	4
56	124	Serveri	jauns	5
57	124	Datortehnika un datoru aprīkojums	jauns	3
58	124	Sakaru ierīces	jauns	2

SIA „STORENT”

Adrese: Kaķasēkļa dambis 31, Rīga, LV-1045

Vienotais reģistrācijas numurs: 40103164284

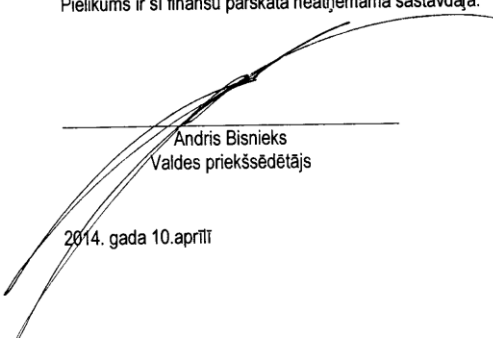
2013. gada pārskats

**Bilance
AKTĪVS**

	Piezīme	31.12.2013.	31.12.2012. (*labots)
		Ls	Ls
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Nemateriālie aktīvi			
Licences un tamlīdzīgas tiesības		46 851	52 982
Citi nemateriālie ieguldījumi		162 524	156 931
	KOPĀ	209 375	209 913
Pamatlīdzekļi			
Iekārtas un mašīnas		16 561 728	12 791 626
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs		210 311	89 386
	KOPĀ	16 772 039	12 881 012
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi			
Līdzdalība radniecīgo uzņēmumu kapitālā	15	443 187	436 325
Aizdevumi saistītajiem uzņēmumiem	27	9 347	0
Atliktā nodokļa aktīvi	11	26 487	170 145
	KOPĀ	479 021	606 470
	KOPĀ ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI	17 460 435	13 697 395
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
Krājumi			
Palīgmateriāli un preces pādošanai		169 599	145 490
	KOPĀ	169 599	145 490
Debitori			
Pircēju un pasūtītāju parādi	17	953 716	595 206
Saistīto uzņēmumu parādi	27	187 034	288 454
Citi debitori	18	35 240	33 557
Nākamo periodu izmaksas		128 091	60 488
	KOPĀ	1 304 081	977 705
Nauda un naudas ekvivalenti	19	62 885	23 710
	KOPĀ APGROZĀMIE LĪDZEKĻI	1 536 565	1 146 905
KOPĀ AKTĪVS		18 997 000	14 844 300

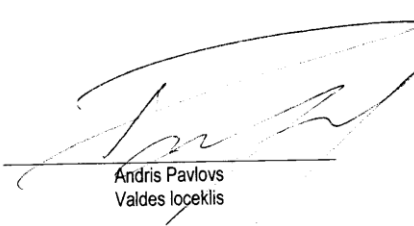
* Skatīt šī finanšu pārskata 3. piezīmi

Pielikums ir šī finanšu pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Andris Bisnieks
Valdes priekšsēdētājs

2014. gada 10. aprīlī

Andris Pavlovs
Valdes loceklis

SIA „STORENT”
 Adrese: Kaķasēkļa dambis 31, Rīga, LV-1045
 Vienotais reģistrācijas numurs: 40103164284

2013. gada pārskats

Bilance

PASĪVS

	Piezīme	31.12.2013.	31.12.2012. (*labots)
		Ls	Ls
PAŠU KAPITĀLS			
Daļu kapitāls	20	3 514 020	3 514 020
Uzkrātie zaudējumi:			
pārskata gada peļņa/ (zaudējumi)		574 813	382 309
iepriekšējo pārskata periodu zaudējumi		(1 058 139)	(1 440 448)
KOPĀ PAŠU KAPITĀLS		3 030 694	2 455 881
KREDITORI			
Ilgtermiņa kreditori			
Finanšu nomas saistības	21	7 642 163	6 439 950
Citi aizņēmumi	22	962 867	-
Aizņēmumi no saistītām personām	27	1 256 029	1 188 889
KOPĀ		9 861 059	7 628 839
Īstermiņa kreditori			
Aizņēmumi no kredītiestādēm	23	660 168	-
Finanšu nomas saistības	21	3 759 329	2 789 888
Aizņēmumi no saistītām personām	27	94 407	-
Citi aizņēmumi	22	240 717	-
No pircējiem saņemtie avansi		3 965	3 377
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem		920 571	1 469 436
Parādi saistītajiem uzņēmumiem	27	1 274	3 186
Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	26	210 672	326 043
Pārējie kreditori	24	55 329	72 625
Uzkrātās saistības	25	158 815	95 025
KOPĀ		6 105 247	4 759 580
KOPĀ KREDITORI		15 966 306	12 388 419
KOPĀ PASĪVS		18 997 000	14 844 300

* Skatīt šī finanšu pārskata 3. piezīmi

Pielikums ir šī finanšu pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Andris Bisnieks
 Valdes priekšsēdētājs

2014. gada 10. aprīlī

Andris Pavlovs
 Valdes loceklis

SIA „STORENT”

Adrese: Kaķasēkļa dambis 31, Rīga, LV-1045
Vienotais reģistrācijas numurs: 40103164284

2013. gada pārskats

Peļņas vai zaudējumu aprēķins

	Piezīme	2013	2012 (*labots)
		Ls	Ls
Neto apgrozījums	4	7 544 872	5 390 198
Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	5	979 102	665 748
Materiālu un pakalpojumu izmaksas, t. sk.	6	(2 217 494)	(1 693 341)
a) izejvielu un palīgmateriālu izmaksa		(279 839)	(147 337)
b) Pārējās ārējās izmaksas		(1 937 655)	(1 546 004)
Personāla izmaksas, t. sk.	12	(1 460 123)	(1 126 145)
a) atlīdzība par darbu		(1 137 182)	(818 111)
b) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas		(263 323)	(197 362)
c) pārējās sociālās nodrošināšanas izmaksas		(59 618)	(110 672)
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	7	(1 019 051)	(766 227)
Līdzekļu un vērtību nolietojums	8	(2 398 928)	(1 548 662)
Procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	9	-	9 877
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	10	(709 907)	(454 035)
Peļņa pirms nodokļiem		718 471	477 413
Atliktais uzņēmumu ienākuma nodoklis	11	(143 658)	(95 104)
Pārskata perioda peļņa		574 813	382 309

* Skatīt šī finanšu pārskata 3. piezīmi

Pielikums ir šī finanšu pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Andris Bisnieks
Valdes priekšsēdētājs

2014. gada 10. aprīlī

Andris Pavlovs
Valdes loceklis

SIA STORENT bilance un peļņas vai zaudējumu aprēķins 2011. gadam un 2010. gadam

SIA „STORENT”

Adrese: Kaķasākleja dambis 31, Rīga, LV-1045

Vienotais reģistrācijas numurs: 40103164264

2011. gada pārskats

		Balances		
		AKTĪVS		
		Piezīme	31.12.2011.	31.12.2010.
			Ls	Ls
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI				
Nemateriālie aktīvi				
	Licences un tamlīdzīgas tiesības		37 513	7 314
	Citi nemateriālie ieguldījumi		195 872	112 915
	KOPĀ	13	233 385	120 229
Pamatīdzekļi				
	Iekārtas un mašīnas		5 690 699	5 256 173
	Pārējie pamatīdzekļi un inventārs		94 935	87 164
	KOPĀ	14	5 785 634	5 343 337
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi				
	Līdzdalība radniecīgo uzņēmumu kapitālā	15	5 593	3 825
	Aizdevumi radniecīgajiem uzņēmumiem	25	963 323	482 615
	Aizdevu nodokļa aktīvi	10, 12	265 249	-
	KOPĀ		1 234 155	486 441
	KOPĀ ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI		7 253 174	5 950 007
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI				
Krājumi				
	Pašmaterijāli un preces pārdošanai		94 435	77 704
	KOPĀ	15	94 435	77 704
Debitori				
	Pircēju un pasūtītāju parādi	17	521 985	580 959
	Citi debitori	18	31 978	7 772
	Nākamā perioda izmaksas		52 278	53 433
	KOPĀ		606 221	642 164
Nauda un naudas ekvivalēnti				
		19	312 619	77 680
	KOPĀ APGROZĀMIE LĪDZEKĻI		1 013 275	797 528
	KOPĀ AKTĪVS		8 266 449	6 747 535

Pielikums ir šī finanšu pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Andris Bisnieks
Valdes priekšsēdētājs

Andris Pavlovs
Valdes loceklis

2012. gada 05. martā

SIA „STORENT”

Adrese: Kaļķakmeņa dambis 31, Rīga, LV-1045

Vienotais reģistrācijas numurs: 40103184284

2011. gada pārskats

Balances

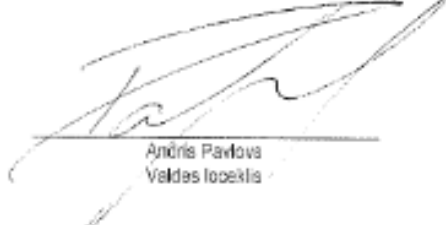
PASĪVS

	Pozīcija	31.12.2011. Ls	31.12.2010. Ls
PAŠU KAPITĀLS			
Deju kapitāls	20	3 514 020	3 514 020
Uzkrātie zaudējumi:			
pārskata gada peļņai (zaudējumi)		662 959	(545 792)
iepriekšējo pārskata periodu zaudējumi		(2 103 437)	(1 557 815)
	KOPĀ PAŠU KAPITĀLS	2 073 542	1 410 513
KREDITORI			
Ilgtermiņa kreditori			
Finanšu nomas saistības	21	2 598 050	3 121 536
Aizņēmumi no saistītām personām	25	912 291	565 417
	KOPĀ	3 508 341	3 686 953
Īstermiņa kreditori			
Finanšu nomas saistības	21	1 280 150	739 802
No pārdojumiem saņemtie avansi		3 752	4 258
Parādi piegādātājiem un darbuizpildītājiem		969 211	604 861
Parādi radniecīgajiem uzņēmumiem	25	5 431	77
Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	24	328 681	172 645
Pārējie kreditori	22	52 258	37 548
Uzkrātās saistības	23	44 843	90 779
	KOPĀ	2 684 536	1 649 970
	KOPĀ KREDITORI	6 192 877	5 336 923
	KOPĀ PASĪVS	8 266 419	6 747 535

Pieļikums ir šī finanšu pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Andris Bīsnieks
Valdes priekšsēdētājs

Andris Pavlovs
Valdes loceklis

2012. gada 05. martā

Peļņas vai zaudējumu aprēķins

	Piezīme	2011 Ls	2010 Ls
Neto apgrozījums	3	4 242 326	2 881 900
Pārējie saimnieciskās darbības iegūrumi	4	376 580	19 980
Materiālu un pakalpojumu izmaksas, t. sk.	5	(1 590 939)	(1 201 210)
a) izejvielu un palīgmateriālu izmaksas		(153 628)	(155 770)
b) Pārējās ārējās izmaksas		(1 437 313)	(1 045 440)
Personāla izmaksas, t. sk.	11	(814 951)	(815 212)
a) atbildība par darbu		(612 939)	(471 884)
b) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas		(131 937)	(75 342)
c) pārējās sociālās nodrošināšanas izmaksas		(70 015)	(67 986)
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	6	(868 314)	(398 752)
Līdzekļu un vērtību nolietojums	7	(995 112)	(848 119)
Igtemnīgo finanšu ieguldījumu vērtības izmaiņa	25	150 000	(150 000)
Procentu iegūrumi un tamīdzīgi iegūrumi	8	15 142	9 537
Procentu maksājumi un tamīdzīgas izmaksas	9	(327 022)	(245 916)
Peļņa/ (zaudējumi) pirms nodokļiem		397 710	(545 792)
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	10	-	-
Atfiktais uzņēmumu ienākuma nodoklis	10	265 249	-
Pārskata perioda peļņa/ (zaudējumi)		662 959	(545 792)

Pielikums ir šī finanšu pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Andris Bisnieks
Valdes priekšsēdētājs

2012. gada 05. martā

Andris Pavlovs
Valdes loceklis

Ramirent Baltic AS bilance un peļņas vai zaudējumu aprēķins 2013. gadam un 2012. gadam

Balance

Rādītājs		2013 LVL	2012 LVL
2.Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un līdzīgas tiesības	20	49	193
3.Citi nemateriālie ieguldījumi	21	13423	34762
I. NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI KOPĀ	50	13472	34955
1.Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	60	878583	639975
Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	61	43398	36407
2.Iekārtas un mašīnas	70	4475530	4463944
3.Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	80	159729	95804
4.Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas	90	0	9031
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	100	5557240	5245161
10.Atliktā uzņēmuma ienākuma nodokļa aktīvi	184	34422	87885
V. ILGTERMIŅA FINANSU IEGULDĪJUMI KOPĀ	190	34422	87885
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)	200	5605134	5368001
3.Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	230	123237	160119
I. KRĀJUMI KOPĀ	270	123237	160119
1.Pircēju un pasūtītāju parādi	280	713066	806586
2.Radniecīgo uzņēmumu parādi	290	269680	176228

4.Citi debitori	310	71386	8259
7.Nākamo periodu izmaksas	340	24003	21978
III. DEBITORI KOPĀ	350	1078135	1013051
V. NAUDA (KOPĀ)	400	20798	102123
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	410	1222170	1275293
AKTĪVA BILANCE	420	6827304	6643294
d) pārējās rezerves.	490	2627050	2627050
4. REZERVES KOPĀ	500	2627050	2627050
5.Nesadalītā peļņa: a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;	510	635991	-458359
b) pārskata gada nesadalītā peļņa.	520	904329	1085558
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	530	4167370	3254249
3.Citi uzkrājumi	560	65326	462433
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	570	65326	462433
8.Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	610	1418282	1450343
Atliktā nodokļa saistības	634	563513	582370
I. ILGTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	640	1981795	2032713
3.Aizņēmumi no kredītiestādēm	670	1812	2727
6.Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem	690	141327	219550
8.Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	710	213230	319085

10.Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	730	103951	178370
11.Pārējie kreditori	740	12231	66966
15.Uzkrātās saistības	771	140262	107201
II. ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	780	612813	893899
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	790	2594608	2926612
PASĪVA BILANCE	800	6827304	6643294
Strādājošo skaits	990	70	63

Peļņas vai zaudējumu aprēķins

Rādītājs		2013 LVL	2012 LVL
1. Neto apgrozījums	10	7539386	7365025
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	20	-4784768	-4343957
3. Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	30	2754618	3021068
4. Pārdošanas izmaksas	40	-766201	-834331
5. Administrācijas izmaksas	50	-869684	-821787
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	60	59470	58002
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	68	-11051	-123323
9. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	90	6116	18670
11. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	110	-60130	-79281
12. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	120	1113138	1239018
15. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	151	1113138	1239018
16. Ieņēmuma nodoklis par pārskata periodu	160	-174204	-155355
18. Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	175	-34605	1895
19. Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi)	180	904329	1085558

Ramirent Baltic AS balance un peļņas vai zaudējumu aprēķins 2011. gadam un 2010.
gadam

Bilance

3.Citi nemateriālie ieguldījumi	21	51920	50755
I. NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI KOPĀ			
1.Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	60	664627	689279
Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	61	19786	21397
2.Iekārtas un mašīnas	70	4717667	5153077
3.Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	80	87236	95461
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	91	0	102191
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ			
10.Atliktā uzņēmuma ienākuma nodokļa aktīvi	184	159969	0
V. ILGTERMIŅA FINANSU IEGULDĪJUMI KOPĀ			
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)			
3.Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	230	141263	208594
I. KRĀJUMI KOPĀ			
1.Pircēju un pasūtītāju parādi	280	876231	661212
2.Radniecīgo uzņēmumu parādi	290	269327	148524
4.Citi debitori	310	2520	157621

7.Nākamo periodu izmaksas	340	13335	26949
III. DEBITORI KOPĀ	350	1161413	994306
V. NAUDA (KOPĀ)	400	14376	133281
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	410	1317052	1336181
AKTĪVA BILANCE	420	7018779	7455304
d) pārējās rezerves.	490	2627050	2627050
4. REZERVES KOPĀ	500	2627050	2627050
5.Nesadalītā peļņa: a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;	510	-537839	899040
b) pārskata gada nesadalītā peļņa.	520	91073	-1436879
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	530	2180284	2089211
3.Citi uzkrājumi	560	957225	1254367
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	570	957225	1254367
8.Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	610	2500000	3524796
Atliktā nodokļa saistības	634	656349	199255
I. ILGTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	640	3156349	3724051
3.Aizņēmumi no kredītiestādēm	670	1538	0
6.Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	690	191861	107342
8.Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	710	306383	135366
10.Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	730	151183	68541

11.Pārējie kreditori	740	57629	63754
15.Uzkrātās saistības	771	16327	12672
II. ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	780	724921	387675
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	790	3881270	4111726
PASĪVA BILANCE	800	7018779	7455304
Strādājošo skaits	990	58	0

Peņas vai zaudējumu aprēķins

Rādītājs		2011 LVL	2010 LVL
1. Neto apgrozījums	10	7019133	4713769
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	20	-4746319	-4831222
3. Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	30	2272814	-117453
4. Pārdošanas izmaksas	40	-736900	-629623
5. Administrācijas izmaksas	50	-902735	-533127
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	60	48846	46067
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	68	-108109	-204155
9. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	90	10239	2156
11. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	110	-132180	-277119
12. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	120	451975	-1713254
15. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	151	451975	-1713254
16. Ieņēmuma nodoklis par pārskata periodu	160	-63777	0
18. Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	175	-297125	276375
19. Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi)	180	91073	-1436879